

DR. PÉNTEK ZOLTÁN ÜGYVÉDI IRODA

Registered office/székhely: H-1015 Budapest, Hattyú utca 16. IV. 2.

Tel: +36 20 9155505

E-mail: zpentek@zpenteklaw.hu

Az Online Platformokkal kapcsolatos jogalkalmazói gyakorlat elemzése

Dr. Hernold Fruzsina LL.M.

Leel-Óssy Réka

Dr. Péntek Zoltán

2022

Tartalomjegyzék

I. A személyiségi jogok védelmének elméleti alapjai	6
I.1. Bevezető	6
I.2. Privacy.....	7
I.3. Általános személyiségi jogvédelem	7
I.4. Személyiség az online térben	10
II. Az online platformokra irányadó nemzetközi szabályozás	10
II.1. Nemzetközi jog	11
II.2. Joghatóság.....	12
II.3. A közvetítő szolgáltatók felelőssége	18
III. Európai személyiségvédelem	22
III.1. Az Európai Unió Bíróságának irányadó gyakorlata	23
III.2. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának irányadó joggyakorlata.....	31
IV. A hatósági jogérvényesítés lehetőségei az online platformokkal szemben	48
IV.1. Adatvédelem.....	50
IV.2. Németország	52
IV.3. Franciaország.....	63
V. Személyiségvédelem Magyarországon.....	66
V.1. Magyar joggyakorlat.....	67
VI. Az online platformok saját joggyakorlata	114
VI.1. Az online platformok saját szabályzatai	114
VI.2. Felelősség a platformon megjelenő tartalmakért.....	115
VI.3. A platformok és a felhasználók közötti szerződéses jogviszony.....	116
VI.4. Automatikus tartalom-moderálás	117
VI.5. A jogsértő tartalmak jelentése és eltávolíttatása, panasztétel	119
VI.6. Szankciók	121
VI.7. Jogorvoslat.....	124
VI.8. Összefoglaló táblázat.....	125
VI.9. Az Ellenőrző Bizottság döntései	125
VII. Aktuális szabályozási viták, lehetőségek	132
VIII. A vizsgált joggyakorlat összehasonlító elemzése	142
VIII.1. Joghatóság.....	142
VIII.2. Szabályozás.....	143

VIII.3. Jogalkalmazás	145
VIII.4. Szankciók.....	147
VIII.5. Összegzés.....	148

Az Online Platformokkal kapcsolatos jogalkalmazói gyakorlat elemzése

A kutatásról

Kutatásunk tárgya a nemzeti és nemzetközi jogszabályi környezet és joggyakorlat feltárása az online platformokon megvalósított – elsősorban személyiségi jogi tárgyú – jogsértésekkel kapcsolatban. Kutatásunkban megkíséreljük feltárni az online platformokon elkövetett jogsértésekhez kapcsolódó jogérvényesítési utakat, a közvetítői szolgáltatói felelősség hatékonyságát, az esetleges hatósági, bírósági jogérvényesítés előnyeit, hátrányait.

Figyelemmel arra, hogy online személyiségünk egyre nagyobb szerepet játszik a mindennapjainkban, célunk, hogy feltárjuk az irányadó hatályos szabályozás és a rendelkezésre álló eljárások olyan jellemzőit, amelyek javításával az online környezetben elkövetett jogsértések a sérelmet szenvedett felek számára könnyebb, gyorsabb és hatékonyabb orvosolását teszik lehetővé.

A nemzeti, nemzetközi és az online platformok saját joggyakorlatának összehasonlításával igyekszünk rávilágítani azokra a pozitívumokra, illetve lehetséges gyakorlati problémákra, amelyek elősegítik a könnyebb tájékozódást az online platformokra irányadó jövőbeli szabályozási lehetőségek kialakításának vélhetően még hosszú és változékony útján.

A kutatást a Dr. Péntek Zoltán Ügyvédi Iroda készítette. Irodánk több, mint 20 éve foglalkozik médiajoggal, és az utóbbi időben számos megbízásunk kapcsolódott az interneten – az online platformokon, közösségi médiában – megvalósított jogsértéseket követő jogérvényesítéshez. Tevékenységünk alapján, a kutatás során figyelembe vettük a felhasználókat és a területtel foglalkozó jogászokat érintő gyakorlati problémákat is. A kutatásban személyesen közreműködött dr. Péntek Zoltán irodavezető ügyvéd, dr. Hernold Fruzsina LL.M. ügyvédjelölt és Leel-Őssy Réka joggyakornok, az Eötvös Loránd Tudományegyetem joghallgatója.

Módszertan

A kutatás során megvizsgáltuk az online platformokra irányadó, hatályos, személyiségi jogi szempontból releváns európai, magyar, német és francia szabályozást, valamint a vizsgált

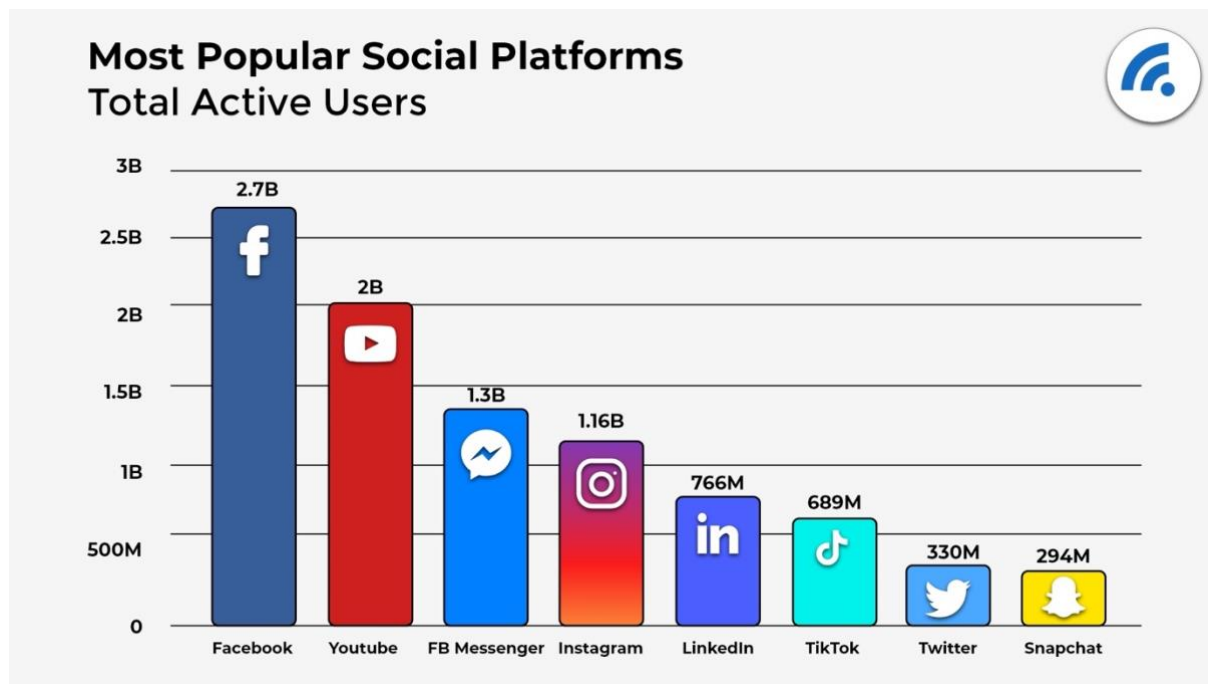
online platformok belső szabályzatait. Az irányadó szabályozás tekintetében kiemelten kezeltük a közvetítő szolgáltatói felelősség kérdéseit, és vizsgáltuk a hamarosan hatályba lépő digitális szolgáltatásokról szóló törvénycsomagot. A hatályos szabályozás mellett összegyűjtöttük és elemeztük a jelenleg irányadó, rendelkezésre álló joggyakorlatot, amelynek tárgyát európai, magyar és német bírósági döntések, a platform eltávolítással kapcsolatos elsőfokú döntései, valamint a Facebook Ellenőrző Bizottságának döntései és a vonatkozó szakirodalom, szakcikkék képezték. Ebben a körben fontosnak tartjuk észrevételezni, hogy a platform belső döntéseit korlátozott számban teszi közzé, és azok rendszerezési módszere sem egyértelmű. A nemzetközi joggyakorlat tekintetében pedig általánosan elmondható, hogy eddig kevés olyan ügy volt Európában, ahol az online platform peres félként vett volna részt az eljárásban, amelynek oka megítélésünk szerint a felhasználó és a platform közötti egyenlőtlen erőviszony.

A kutatásról készült tanulmány elkészítéséhez dr. Hernold Fruzsina: *Személyiségi jogi jogérvényesítés a Facebookon (a hatályos szabályozási környezetben)* című, a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Infokommunikációs Szakjogász szakirányú továbbképzésén, 2021-ben készített szakdolgozatát vettük alapul.

A vizsgált online platformok

A digitális szolgáltatások egységes piacáról (digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály) és a 2000/31/EK irányelv módosításáról digitális szolgáltatásokról szóló törvény (a továbbiakban: „DSA”) 2. cikkének h) pontja szerint **„online platform”**: olyan **tárhelyszolgáltató**, amely a **szolgáltatás igénybe vevőjének kérésére információkat tárol és nyilvánosan terjeszt**, kivéve, ha ez a tevékenység egy másik szolgáltatás kisebb és kizárólag kiegészítő eleme, ami objektív és technikai okokból nem használható a másik szolgáltatás nélkül, és az ilyen elem másik szolgáltatásba való integrációja nem a rendelet alkalmazhatóságának elkerülésére szolgál.

Ennek megfelelően jelenleg online platformnak minősülnek a közösségi médiaplatformok, a keresőmotorok, a videómegosztó platformok. Kutatásunkban a legnépszerűbb online platformokat vizsgáltuk, ezek a **Facebook, az Instagram, a Google, a YouTube, a TikTok és a Twitter**. Az alábbi ábra mutatja, a Google kivételével, a vizsgált platformok felhasználóinak számát 2022-ben.

1. ábra: a legnépszerűbb. közösségi platformok felhasználói száma¹

I. A személyiségi jogok védelmének elméleti alapjai

I.1. Bevezető

A személyiség az ember pontosan meghatározhatatlan, jogilag körülírhatatlan része. A pszichológia, pedagógia, szociológia általános definíciói alapján olyan különböző, öröklött és a környezeti hatásoktól formálódó testi és lelki tulajdonságok egységes és dinamikus egésze, amely az egyes embert megismételhetetlenné teszi, megkülönbözteti másoktól, meghatározza a viselkedését, gondolkodását és cselekedeteit. A személyiség mindenkit születésétől haláláig, mint embert és így, mint jogalanyt is meghatároz, minden cselekedetében, társadalmi viszonyaiban, így jogviszonyaiban is. Minthogy a személyiség nehezen definiálható, az ember, mint jogalany meghatározó elemeként, jogi szempontból kizárólag adott társadalmi viszonyokban értelmezhető, védhető. A társadalom politikai, szociális, kulturális nézeteit tükrözi minden kor aktuális emberképe, így a személyiségről alkotott általános felfogása. A hatályos jog nem definiálja a személyiséget, a személyiségvédelem elsősorban a jogi funkcionalitásra épül, a személy szerepe így ezen keresztül válik meghatározhatóvá a hatályos jogszabályok alapján kialakuló jogviszonyokban.²

¹ <https://www.broadbandsearch.net/blog/internet-statistics>

² Személy és személyiség a jogban Szerk.: MENYHÁRD Attila – GÁRDOS-OROSZ Fruzsina (Wolters Kluwer, Budapest, 2016) 8.

I.2. Privacy

A „privacy” magyar fordítása a magánszférának, magánéletnek feleltethető meg, azonban ez a kifejezés megfeleltethető az adatvédelemnek, személyiségvédelemnek is. A privacy elmélet első átfogó, amerikai ítélkezési gyakorlaton alapuló értelmezését William L. Prosser foglalta össze a California Law Review-ban. Prosser a jogsértésnek négy tényállását állapítja meg: (1) behatolás a sértett magánszférájába, (2) a sértettre vonatkozó érzékeny adatok nyilvánosságra hozatala, (3) a nyilvánosság előtt a sértettéről való hamis, valótlan kép kialakítása, illetve (4) a sértett nevének, képmásának, stb. visszaélészerű felhasználása. Prosser megállapította, hogy mind a négy tényállás arra alkalmas, hogy sértse a jogosult „egyedül hagyatáshoz való jogát” („right to be let alone”)³. A privacy elméletek alapján tehát a személyiség a magánszférán keresztül védhető, amelybe minden – a jog vagy a jogosult által – nem engedélyezett behatolás sérti a jogosult személyiségi jogait.

I.3. Általános személyiségi jogvédelem

Mivel tehát a személyiség egységes és oszthatatlan, így az annak védelmét szolgáló személyiségi jogok összessége is egységes és oszthatatlan. Ezt a felfogást tükrözi a Ptk. 2:42. § (1) bekezdése is, amely szerint „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja.” Ez a szabadság általánosan azt jelenti, hogy önmaga felett mindenki szabadon rendelkezhet, és mindenki maga jogosult meghatározni a személyiségének védett részeit. Érdekességként megemlíjtük, hogy a polgári jogban megtalálható hasonló magánjogi intézmény a tulajdonos viszonya a tulajdonához. Ez a koncepció először John Locke-nál jelent meg, „Bár a föld és az összes alacsonyabb rendű teremtmény közösen minden emberé, mégis mindenkinek tulajdona a saját személye. Ehhez senkinek sincs joga, csak magának.”⁴

Az általános személyiségi jog védelmének generálklauzula jellege tehát a személyiség teljességének magánjogi védelmét szolgálja, mert a nevesített személyiségi jogok a társadalmi, tudományos, technológiai fejlődéssel, az emberről alkotott kép változásával párhuzamosan, dinamikusan változnak. A személyiségi jogokat védő magánjogi szabályok, a nevesített, kifejezetten és kiemelten védett személyiségi jogok az aktuális társadalom erkölcsi

³ William L. Prossner – Privacy, California Law Review, 1960, pp. 389.

⁴ John LOCKE – Második értekezés a polgári kormányzatról – V. fejezet, A tulajdonról

felfogásának jogi megnyilvánulásai.⁵ A Ptk. 2:42. § (2) a személyiségi jogok anyajogaként, legmagasabb értékeként az **emberi méltóságot** határozza meg, a nevesített és nem nevesített személyiségi jogokat az emberi méltóságból fakadó jogokként kezeli, hiszen **a személy integritása, sérthetlensége méltóságának állandó megőrzéséből fakad**. A személyiségi jogok terjedelmét elsősorban a jogosult határozza meg, hiszen nem sért személyiségi jogot az a magatartás, amelyhez az érintett hozzájárult. Ez a generális személyiségi jogi védelem biztosítja a jogalany számára, hogy személyiségét az általa értelmezett, egyedi személyiségéből fakadó tartalommal megtöltött személyiségi jogi kereteken belül, a törvény és mások jogainak tiszteletben tartásával kibontakoztathassa, ezáltal önmagát meghatározhassa. A személyiségi jogok, ahogy korábban említettük, tehát **abszolút szerkezetű jogviszonyt keletkeztetnek**, így a jogosulttal szemben mindenki kötelezettnek minősül. Mint negatív kötelezettség, a kötelezettnek tartózkodnia kell a jogosult joggyakorlásában való akadályozásától. Ezek alapján tehát a személyiségi jogok körében jogellenes minden magatartás, ami az ember szabadságát korlátozza abban, hogy személyiségét kibontakoztassa, illetve, az ember életminőségének bármilyen hátrányos megváltozását eredményezi.

A magánjog tudománya szerint a jogellenességet kizáró legfontosabb általános okok a következők:

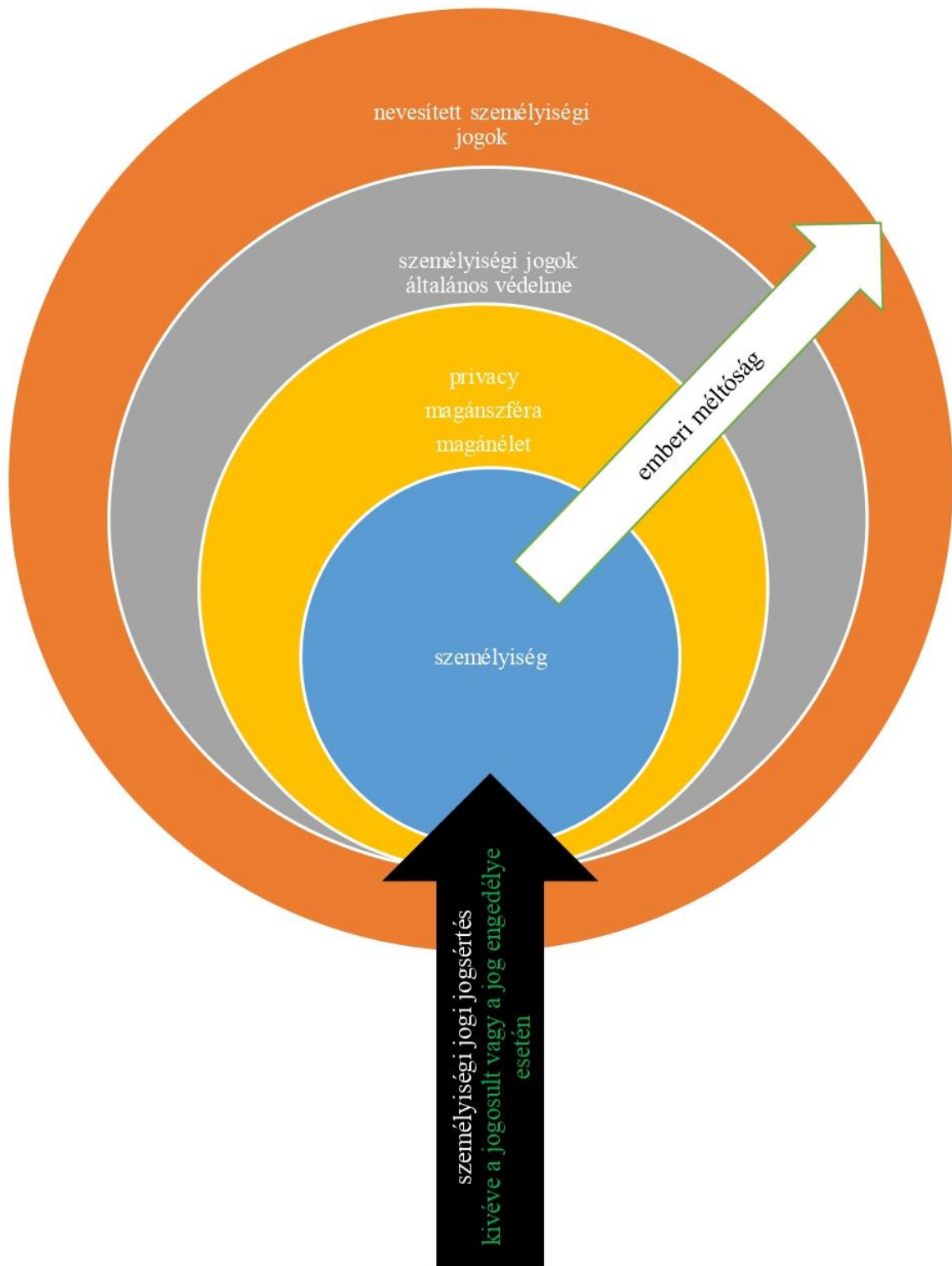
- a sértett bejegyzése
- a jog engedélye a sérelmes cselekvés tanúsítására
- a jogos védelem (feltéve, ha a fenyegető jogtalan támadás vagy közvetlen támadásra utaló fenyegetés visszaverését célzó magatartás nem terjed túl a cselekmény elhárításán, tehát a szükséges mértéket nem lépi túl)
- a szükséghelyzet, tehát amikor valaki egy fenyegető veszély elhárítására olyan magatartást tanúsít, amellyel másnak vagyonát vagy személyét sérti.

A személyiségi jogi abszolút jogviszonyt a személyiségi jog megsértése teszi relatívvá.⁶

⁵ GÖRÖG Márta – Gondolatok a személyiség magánjogi védelme körében In.: Személy és személyiség a jogban Szerk.: MENYHÁRD Attila – GÁRDOS-OROSZ Fruzsina (Wolters Kluwer, Budapest, 2016) 100.

⁶ Polgári jog I-IV. - Kommentár a gyakorlat számára, Szerk.: PETRIK Ferenc (HVG-ORAC Jogkódex), Harmadik rész – Személyiségi jogok, A személyiségi jog megsértésének jogellenessége, In.: Hernold Fruzsina: *Személyiségi jogi jogérvényesítés a Facebookon (a hatályos szabályozási környezetben)* című, a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Infokommunikációs Szakjogász szakirányú továbbképzés, 2021

A fentiekben kifejtett, a személyiséget védő jogi kategóriákat az alábbi ábrával szemléltetjük:

2. ábra: a személyiség jogi védelme

I.4. Személyiség az online térben

Figyelemmel arra, hogy az elektronikus, online közeg kizárólag adatokat képes feldolgozni, **az egyén online személyisége, a róla, vele kapcsolatban az online térbe került adatok összessége**, ideértve a jogosult által megadott, közzétett adatokat, valamint a harmadik személyek által vele kapcsolatosan megadott, közzétett adatokat is. Megítélésünk szerint az online személyiségvédelem a közösségi média platformok elterjedésével vált kiemelten fontossá. A közösségi médiatérben az online létrehozott személyiségprofilunkkal veszünk részt online kapcsolatainkban, jogviszonyainkban, és figyelemmel az információ gyors terjedésére, illetve arra, hogy a személyről rendelkezésre álló információk kombinációjából, tömegéből, összességéből az érintettre vonatkozó még több információ nyerhető, kiemelten fontos azon jogosulti érdek érvényesítése, hogy személyiségét milyen módon kívánja az online térben megjeleníteni. A fentiekben kifejtett általános személyiségvédelem a jogosult online térben megjelenő személyiségére is kiterjed. Ezzel szemben azonban az online térben szintén kiemelten fontos érdek a véleménynyilvánításhoz és tájékozódáshoz való jog, ezen belül elsősorban az információhoz való hozzáféréshez való jog érvényesítése.

II. Az online platformokra irányadó nemzetközi szabályozás

Az online platformokon megvalósított jogsértések függetlenek az országhatároktól. Az internet, az adott platform bármikor, bárhol elérhető, ennek következtében a jogsértés és a jogsértéshez kapcsolódó kár bárhol bekövetkezhet. Ebből fakadóan az online térben elkövetett személyiségi jogsértések tekintetében nagy jelentősége van a nemzetközi normák értelmezésének, az alkalmazandó jog kijelölésének, valamint a joghatósággal rendelkező fórumok meghatározásának.

A személyiségi jogi jogérvényesítés egyik legspeciálisabb oldala – figyelemmel a felhasználók sokszínű nemzetiségére –, hogy a sérelmet szenvedett fél és a jogsértő által ismert jogi szabályozás jelentősen eltérhet egymástól. Amennyiben az online platformok és a véleménynyilvánításhoz való jog tartalmának, illetve korlátainak jogi megítélése a felhasználók nemzetisége szerinti államban jelentősen eltér, és nincs olyan mindegyik félre irányadó, kötelező szabályrendszer, ami alapján a közös platformon megvalósított magatartásra irányadó szabályozás egyértelmű lenne, az alkalmas lehet a jogbiztonság sérelmének előidézésre és jelentősen növeli a jogviták kialakulásának lehetőségét. Ebből a szempontból még jelentősebb

az online platformok jelenlegi belső szabályozása, hiszen ezek azok a platform és a felhasználók által is szerződéses kötelezettségként vállalt szabályok, amelyek – szemben az eltérő nemzeti szabályokkal – a jogviszony alanyai számára egységesen ismertek. Emellett jelentős szerepe van az online platformokra irányadó közvetítő szolgáltatói felelősségnek, hiszen tulajdonképpen a platform képes szabályozni és irányítani a saját és a felhasználói magatartását, így értelmezésünk szerint a platformok felelősségének megfelelő szabályozása alkalmas lehet a jogsértések visszaszorítására. Ezen túl, az internetes jogbiztonság növelése szempontjából fontosnak tartjuk az online platformokra és a felhasználókra irányadó egységes, kötelező szabályozási lehetőségek feltárását.

Az online platformokra irányadó szabályozás és az online jogbiztonság fejlesztéséhez fontos tehát a hatályos szabályozás és a kapcsolódó joggyakorlat ismerete.

II.1. Nemzetközi jog

A személyiségi jogok nemzetközi magánjogi szabályozása az internetes, határokon átnyúló jogsértések következtében tehát, figyelemmel az előzményekre, egyre jelentősebb. A személyiségi jogi szabályok (rendszerint helye, anyagi jogi szabályok, jogkövetkezmények) az egyes jogrendszerekben jelentősen eltérnek egymástól. A személyiségi jogok megsértésére vonatkozó kollíziós szabályok általában a szerződésen kívüli kötelmi viszonyok körében (Ausztria) vagy a személyes jog körében (Magyarország) kerülnek szabályozásra. A kollíziós szabályok határozzák meg, hogy az adott **jogviszonyra melyik állam joga** alkalmazandó, ebben a körben általában **szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra a károkozó tevékenység helyének** (lex loci delicti commissi) vagy a **kár bekövetkezésének helyének** (lex loci damni) **kapcsolóelvét** alkalmazzák, míg **a személyes jog körében a fő kapcsolótényező többnyire a személyiségi jogaiban sértett szokásos tartózkodási helye**, azzal, hogy bizonyos jogrendszerek biztosítják a sértett részére a **jogválasztás** lehetőségét.⁷

A nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. törvény (a továbbiakban: „Nmjtv.”) 23. §-a alapján a személyhez fűződő jogok megsértésére a *sértett szokásos tartózkodási helyének* - jogi személy esetén a létesítő okirata szerinti székhelyének - *jogát kell alkalmazni*. E jog alapján kell megítélni, hogy történt-e jogsértés, és e jog szerint kell megállapítani a jogsértés

⁷ Magyarázat a nemzetközi magánjogról, Szerk.: Csehi Zoltán, Wolters Kluwer Hungary, 2020, 517-520. o.

következményeit. Akinek személyhez fűződő jogát megsértik, legkésőbb a perfelvételi szakban a bíróság által megállapított határidőn belül választhatja: *a) annak az államnak a jogát, ahol érdekeinek központja található, vagy b) annak az államnak a jogát, ahol a jogsértő szokásos tartózkodási helye - jogi személy esetén létesítő okirata szerinti székhelye - található, vagy c) a magyar jogot.*⁸

II.2. Joghatóság

Az Európai Parlament és a Tanács 1215/2012/EU rendelete (2012. december 12.) a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról (a továbbiakban: „Brüsszel Ia. rendelet”)

Szerződésen kívüli károkozás

Főszabály szerint, amennyiben a sérelmet szenvedett fél és a jogsértő között **nincs szerződéses kapcsolat** – tehát a felhasználók egymással szemben vagy bárki a felhasználóval szemben – a Brüsszel Ia. rendelet 4. cikke szerint, az **alperes lakóhelye, székhelye szerinti tagállam bírósága rendelkezik általános joghatósággal**, a 7. cikk 2. pontja szerint pedig a **jogellenes károkozással, az azzal egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy az ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos ügyekben annak a tagállamnak a bírósága rendelkezik különös joghatósággal, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet.**⁹

Ennek megfelelően tehát, a sértett fél igényt érvényesíthet a teljes kár tekintetében az érdekeinek központja szerinti tagállamban, illetve valamennyi tagállamban, az adott tagállamban bekövetkezett kárai megtérítése céljából.

Emellett az *ahol a kárt okozó esemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet* fordulat az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: „EUB”) gyakorlata szerint magában foglalja a kárt okozó esemény megtörténtének helyét és a kár bekövetkezésének helyét egyaránt.

A kár bekövetkezésének a helyét az Európai Unió Bírósága a C-509/09 és C-161/10 számú eDate Advertising v Martinez egyesített ügyekben (CLI:EU:C:2011:685) akként határozta meg,

⁸ Hernold, 2021

⁹ Csehi, 2020, 523. o.

„az interneten keresztül megvalósuló személyiségi jogi jogsértés esetén a kár bekövetkezésének helye az a hely, ahol a sértett érdekeinek a központja található, ami általában a szokásos lakóhelyének felel meg, de olyan tagállamban is lehet, ahol a személy nem rendelkezik szokásos lakóhellyel, de más körülmények, mint például valamely szakmai tevékenység gyakorlása az ezen állammal való különösen szoros kapcsolatra utalnak”.¹⁰

A C194/16. számú Bolagsupplysningen-ügyben (ECLI:EU:C:2017:766) hozott ítéletében az EUB az eDate Advertising-ügy alapján vizsgálta a jogi személyek érdekeinek központját, amelyben az egyik felperes, a Bolagsupplysningen észt székhelyű, de túlnyomórészt Svédországban gazdasági tevékenységet folytató gazdasági társaság érdekeinek központját vizsgálta. A tényállás szerint a Bolagsupplysningen és egyik munkavállalója indított eljárást az észt bíróság előtt – amely azzal az indokolással utasította el a keresetlevelet, hogy nem rendelkezik joghatósággal – azért, hogy kötelezze a svéd Svensk Handelt a szakmai internetes oldalán, a Bolagsupplysningen vonatkozásában, svéd nyelven közzétett, valótlan állítások helyreigazítására, a kapcsolódó, szintén jogsértő hozzászólások eltávolítására, valamint vagyoni és nem vagyoni káruk megtérítésére. Az EUB megállapította, hogy **a jogi személy érdekeinek központja abban a tagállamban található, ahol a gazdasági tevékenységének legjelentősebb részét végzi, amely eltérhet a társaság székhelyétől.** A konkrét esetben, a jóhírnévsértő közlések közzétételével ezen tagállamban sérülhet leginkább a társaság üzleti hírneve. Ezen felül az EUB ítéletében azt is rögzítette, hogy a Brüsszel Ia. rendelet 7. cikk 2. pontjának értelmezése alapján – figyelemmel arra, hogy a kérelem „egy és oszthatatlan” – **a helyreigazítás és a hozzászólások törlése iránti igények kizárólag azon tagállam bírósága előtt érvényesíthetők, amely joghatósággal rendelkezik a teljes kártérítési kereset elbírálására.**

Az EUB több ítéletében is foglalkozott a Brüsszel Ia. rendelet 7. cikk 2. pontja szerinti jogérvényesítéshez kapcsolódó jogbiztonsági kérdésekkel abból a célból, hogy a tárgybeli rendelkezés alapján az internetes tartalmak közzétevői számára kiszámítható legyen, hogy mely bíróságok előtt perelhetők. Ebben a körben az EUB a C-251/20. számú Gtflix Tv v DR-ügyben (ECLI:EU:C:2021:1036) megállapította, hogy minden tagállam rendelkezik joghatósággal azon kártérítési igények tekintetében, amelyek ténylegesen az adott tagállamban következtek be, azaz ahol a jogsértő **tartalom hozzáférhető** volt, azonban csak az a tagállam rendelkezik

¹⁰ Csehi, 2020, 525. o.

joghatósággal a kártérítés melletti igények – jogsértő tartalom, hozzászólások eltávolítása – amely a teljes kárigény elbírálására jogosult. A C-800/19. számú Mittelbayerischer-ügyben az EUB megállapította, hogy abban az esetben, ha valamely személy azt állítja, hogy a személyiségi jogait az interneten közzétett tartalom megsértette, az említett kapcsolatnak nem kizárólag szubjektív, pusztán e személy egyéni érzékenységéből fakadó elemeken, hanem olyan objektív és ellenőrizhető elemeken kell alapulnia, amelyek lehetővé teszik a konkrét személy közvetlen vagy közvetett azonosítását, ennek megfelelően szükséges a tartalom alapján az érintett személy azonosíthatósága, azaz **a személyiségi jogokra hivatkozó személy érdekeinek központja szerinti bíróság és az érintett jogvita közötti szoros kapcsolat fennállása.**

Szerződésszegéssel okozott kár

Amennyiben a regisztráció vagy a használat során a felhasználó elfogadja a platform felhasználási feltételeit, ÁSZF-jét, úgy a felhasználó és a platform között szerződéses kapcsolat jön létre. Mivel a felhasználó a jogviszonyban fogyasztónak, és így a felhasználási feltételek fogyasztói szerződésnek minősül, a Brüsszel Ia. rendelet 17. cikk (2) bek. és 18. cikk (1) bek. alapján a felhasználó a platformmal szembeni követeléseit a másik fél székhelye (fióktelepe, képviselője, telephelye), illetve a **saját lakóhelye** szerinti ország bármely illetékes bírósága előtt jogosult érvényesíteni.

Az Eker. irányelv 2. cikkének c) pontja szerint letelepedett szolgáltatónak minősül az olyan szolgáltató, aki, illetve amely **állandó telephelyen, határozatlan ideig ténylegesen gazdasági tevékenységet végez.** A szolgáltatás nyújtásához szükséges technikai eszközök és technológiák jelenléte és használata önmagában nem képezi a szolgáltató telephelyét.

A felhasználási feltételekben rögzített fogyasztó fogalmát az Európai Unió Bírósága a C-498/16. sz. Schrems v. Facebook Ireland Ltd. ügyben értékelte. Mivel Max Schrems adatvédelmi aktivista, a fő kérdés az volt, hogy ő, mint a Facebookon nem kizárólag magánjellegű kommunikációt folytató magánszemély fogyasztónak minősül-e. A Bíróság megállapította, hogy **amíg magáncélú tevékenységét nem profitszerzés céljából végzi, tehát nem minősül gazdasági szereplőnek, addig fogyasztónak minősül,** így Schrems jogszerűen

perelte a Facebookot a fogyasztói szerződésből származó igényei érvényesítési céljából.¹¹ Ebben a körben felmerül az influencerek megítélése, hiszen ők online tevékenységüket bár magánszemélyként, de profitszerzési célból végzik, így gazdasági szereplőnek minősülnek. Erre vonatkozó bírósági döntés azonban még nem született.

Megállapítások

I. Szerződésen kívül okozott károk

1. A Brüsszel Ia. rendelet 4. cikke szerint, az **alperes lakóhelye, székhelye szerinti tagállam bírósága rendelkezik általános joghatósággal.** A teljes kárigény érvényesíthető.
2. A Brüsszel Ia. rendelet 7. cikk 2. pontja szerint a **jogellenes károkozással, az azzal egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy az ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos ügyekben annak a tagállamnak a bírósága rendelkezik különös joghatósággal, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet.**

Ez magában foglalja a **kárt okozó esemény megtörténtének helyét és a kár bekövetkezésének helyét** egyaránt és ebben a tekintetben az EUB gyakorlata alapján eltérő, hogy a teljes, vagy csak a ténylegesen az adott tagállamban bekövetkezett károk érvényesíthetők.

2.1. Az interneten keresztül megvalósuló személyiségi jogi jogsértés esetén **a kár bekövetkezésének helye az a hely, ahol a sértett érdekeinek a központja található.** Jogi személy esetén ez az a tagállam, ahol a jogi személy gazdasági tevékenységének túlnyomórészét végzi. **A teljes kárigény érvényesíthető.**

2.2. A **kárt okozó esemény megtörténtének helye lehet az alperes lakóhelye vagy székhelye. A teljes kárigény érvényesíthető.**

¹¹ Koltay András: A social media platformok jogi státusa a szólásszabadság nézőpontjából, In Medias Res, 2019/1, 1, 1–56. <https://media-tudomany.hu/archivum/a-social-media-platformok-jogi-statusa-a-szolasszabadsag-nezopontjabol/>

2.3. A **kár bekövetkezésének** a helye lehet az, ahol a **jogsértő tartalom hozzáférhető. Csak a ténylegesen bekövetkezett károk érvényesíthetők.**

2.4. A **kárigény melletti igények** – azaz a jogsértő tartalom törlésére, helyreigazítására irányuló igények – csak azon tagállam bíróságai előtt érvényesíthetők, **ahol a teljes kárigény érvényesíthető.**

2.4.1. Ebben a körben, az EUB joggyakorlata alapján, a Ptk. 2:51. §-a alapján érvényesíthető, objektív, azaz a felróhatóságtól független szankciók kizárólag azon tagállam bíróságai előtt érvényesíthetők, ahol a teljes kárigény érvényesíthető.

2.4.2. Megítélésünk szerint, a Ptk. 2:52. §-a szerinti sérelemdíj, figyelemmel arra, hogy az szubjektív szankciónak minősül, mivel arra a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni – így tehát a Brüsszel Ia. rendelet 7. cikk 2. pontja szerinti jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekményből fakadó igénynek minősül – az EUB joggyakorlatában kárigénynek minősül. A fent hivatkozott Bolagsupplysningen-ítélet 36-37. pontjai nem tesznek különbséget az elszenvedett kár vagyoni vagy nem vagyoni jellege szerint. Ez tehát azt jelenti, hogy a sérelemdíj iránti igény – a kártérítési igény mellett – azon tagállamok bíróságai előtt is érvényesíthető, ahol a jogsértő tartalom hozzáférhető.

Érdekes kérdés azonban ezzel kapcsolatban, hogy a hozzáférhetőség alapján a sérelemdíjra való jogosultság miként alakul a joggyakorlatban, figyelemmel arra, hogy az online platformokon közzétett tartalmak bárhol elérhetők.

II. Szerződésszegéssel okozott károk

1. Amennyiben az online platform és a regisztrált felhasználó között van szerződéses kapcsolat – tehát a felhasználó a regisztráció során elfogadja a felhasználási feltételeket, ÁSZF-et – úgy, amennyiben a felhasználó – **amíg magáncélú tevékenységét nem profitszerzés céljából végzi, tehát nem gazdasági szereplő** – fogyasztónak minősül, a platform és a felhasználó közötti szerződés fogyasztói szerződésnek minősül. A

Brüsszel Ia. rendelet 18. cikke alapján a felhasználó – a másik fél székhelye (telephelye, kirendeltsége, fióktelepe) szerinti tagállam mellett – a **saját lakóhelye szerinti ország bármely illetékes bírósága előtt érvényesítheti a szerződésszegésből fakadó igényeit.**¹² Az influenszerek, figyelemmel az online platformokon folytatott profitszerzési célú tevékenységekre, vélhetően nem minősülnek fogyasztónak.

Észrevételek, lehetséges gyakorlati problémák

Az online platformokon megvalósított személyiségi jogi jogsértések szempontjából a joghatósági szabályok és alkalmazásuk tekintetében az elérhetőség, a kiszámíthatóság és jogbiztonság a legfontosabb igények. Megítélésünk szerint a sérelmet szenvedett fél számára fontos, hogy egyszerűen, gyorsan és hatékonyan tudja érvényesíteni a jogait, igényeit a jogsértővel szemben, a tartalmat közzétevő részéről pedig az, hogy már a tartalom közzétételét megelőzően kiszámítható legyen, hogy bármilyen esetleges sérelem esetén, mely fórumok előtt, milyen eljárások során vonható felelősségre. Álláspontunk szerint, a vizsgált jogesetek alapján, a jogsértő tartalom hozzáférhetőségével kapcsolatos, a ténylegesen bekövetkezett károk érvényesíthetőségére irányadó gyakorlat, illetve az objektív szankciók érvényesítésének korlátozottsága – a teljes kárigény érvényesítéséhez való kapcsolódása – vethet fel gyakorlati problémákat. Mivel az online tartalmak bárhol, bármikor elérhetők, megítélésünk szerint, a jogsértő tartalmakkal kapcsolatos elsődleges igény azok gyors helyreigazítása, eltávolítása. Amennyiben a helyreigazítás és törlés a teljes kárigény érvényesíthetőségéhez kapcsolódik, amely – az alperes lakóhelye, székhelye mellett – a sértett érdekeinek központja szerinti tagállam bíróságai előtt érvényesíthető, az korlátozhatja a sérelmet szenvedett felet abban, hogy önmagában eltávolításra, helyreigazításra irányuló igényt érvényesítsen olyan tagállam bírósága előtt, ahol az érdekeinek központja feltétel nem valósul meg, azonban mégis fontos lenne számára a jogorvoslat. Továbbá, álláspontunk szerint, a hozzáférhetőséghez kapcsolódó, a ténylegesen bekövetkezett károkra vonatkozó igényérvényesítés a tartalmat közzétevő számára lehet aránytalanul terhes a nem vagyoni károk – akár a sérelemdíj – érvényesíthetősége okán, hiszen az online tartalom bárhol elérhető, és a nem vagyoni igények mértékének meghatározása során jelentős szerepet kap a sértett szubjektív sérelmének értékelése. Azonban – ahogy ez a jelen tanulmányban a későbbiekben részletesen kifejtésre kerül – a nem vagyoni károk érvényesítésének széleskörű lehetősége alkalmas lehet az online platformokon

¹² Hernold, 2021

megvalósított személyiségi jogsértések prevenciója szempontjából. Véleményünk szerint az objektív szankciók – elsősorban az eltávolítás, helyreigazítás – érvényesítésének igénye kapcsolódik leginkább a tartalom hozzáférhetőségéhez. Az itt írtakkal kapcsolatban felmerülhet továbbá, hogy a bírósági jogérvényesítés milyen mértékben alkalmas a gyors eltávolítás és helyreigazítás megvalósítására, vannak-e olyan, esetlegesen egyszerűsített eljárások, amelyeknek jelentősége lehet abból a szempontból, hogy a sérelmet szenvedett félnek mely tagállam bírósága előtt áll érdekében a jogérvényesítés.

Platformokra irányadó speciális joghatóság a DSA III. és IV. fejezetei tekintetében

A digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály (DSA) 40. cikke speciális joghatósági szabályt állapít meg a rendelet III. *Kellő gondossági kötelezettségek az átlátható és biztonságos online környezet vonatkozásában* és IV. *Végrehajtás, együttműködés, szankciók és érvényesítés* fejezetei alkalmazása tekintetében. Ebben a körben a közvetítő szolgáltató üzleti tevékenységének fő helye szerinti tagállam rendelkezik joghatósággal. Amennyiben nem rendelkezik székhellyel az Unióban, de ott szolgáltatásokat kínál, azon tagállam joghatósága alá tartozónak kell tekinteni, amelyben a kijelölt jogi képviselője lakóhellyel vagy székhellyel rendelkezik. Amennyiben jogi képviselőt nem jelöl ki, valamennyi tagállam joghatósággal rendelkezik.

II.3. A közvetítő szolgáltatók felelőssége

A közvetítő szolgáltatók jogi felelősségéről általában

Az online személyiségi jogsértések vizsgálata során, figyelemmel arra, hogy a hatályos európai és nemzeti szabályozásban a büntetőjog, a közigazgatási jog és a polgári jog is tartalmaz vonatkozó felelősségi alakzatokat, háromféle felelősséget tudunk megkülönböztetni. (1) büntetőjogi felelősség, (2) közigazgatási jogi felelősség, illetve (3) polgári jogi felelősség. A hatályos szabályozás szerint a közvetítő szolgáltatók tekintetében megkülönböztetjük az (1) elsődleges és (2) másodlagos felelősséget. Az online platformoknak bizonyos, jogszabályban meghatározott, közvetlenül a platformok által teljesítendő kötelezettségek tekintetében elsődleges felelősségük van (pl. DSA, GDPR). Azonban, mivel a jelenlegi értelmezés szerint a vizsgált platformok tartalmat tulajdonképpen nem állítanak elő, csupán biztosítják a felhasználók számára azt a felületet, ahol a felhasználók által generált tartalom elérhető, ezek

tekintetében a hatályos Uniós szabályozás szerint csak másodlagos felelősségük áll fenn. Ennek megfelelően tehát a jogsértő tartalomért elsődlegesen a felhasználó vonható felelősségre, azonban, mivel a platform biztosítja azt a felületet, ahol a jogsértés megvalósul, annak szabályait a platform határozza meg, és technikai szempontból képes befolyásolni a felületen megvalósuló magatartásokat – elsősorban a hozzáférés korlátozásával, a jogsértő tartalom eltávolításával – az online platformokat, mint közvetítő szolgáltatókat mögöttes, másodlagos felelősség terheli¹³.

Az Egyesült Államok irányadó joga

Figyelemmel arra, hogy az online platformok többsége, és elsősorban természetesen a jelenleg legmeghatározóbb Facebook, az Egyesült Államokban jött létre, a közvetítő szolgáltatók felelősségének vizsgálata körében fontosnak tartjuk bemutatni a kezdeti, irányadó szabályozást.

Az Egyesült Államok Alkotmányának Első Kiegészítése kimondja, hogy „*A Kongresszus nem alkot törvényt vallás alapítása vagy a vallás szabad gyakorlásának eltiltása tárgyában; nem csorbítja a szólás- vagy sajtószabadságot; nem csorbítja a népnek a békés gyülekezéshez való jogát, valamint azt, hogy a kormányhoz forduljon panaszok orvoslása céljából.*” Ezen alapul az 1996-ban megalkotott Communications Decency Act (Az illő kommunikációról szóló törvény, a továbbiakban: „CDA”), amelynek **230. cikkelye szerint, az internetes oldalak nem felelősek a mások által rajtuk közzétett tartalmakért, így pedig perelni sem lehet őket emiatt.**¹⁴

A CDA 230. szakasza alapján tehát, a közvetítő szolgáltatók nem, kizárólag a tartalmat közzétevő személyek felelnek a jogsértő tartalomért. Az egyesült államok vonatkozó esetjoga alapján a véleménynyilvánítás szabadságának védelme kiterjed a névtelenül jogsértő tartalmat közzétevőkre is. 1997-ben az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága, a *Reno v. ACLU* ügyben megsemmisítette az interneten közzétett, „ízléstelen” véleményeket kriminalizáló jogszabályt, és kiemelte, hogy **az internet egyedi módon járul hozzá a demokratikus vitához és döntéshozatalhoz a polgároknak a kormányzatban való akadálytalan részvétele lehetővé**

¹³ Liability of Online Platforms, Study, Panel for the Future of Science and Technology, European Parliamentary Research Service, Scientific Foresight Unit (STOA), 2021

¹⁴ Avagy, a „26 szó, ami megteremtette az internetet”: „*No provider or user of an interactive computer service shall be treated as the publisher or speaker of any information provided by another information content provider.*”

tételével. Ítéletében a Bíróság rögzítette, hogy ehhez az akadálymentességhez az anonim véleménynyilvánítás lehetősége jelentősen hozzájárul.¹⁵ Az Egyesült Államokban tehát, a szólásszabadság kiemelt védelme, és az internetes szolgáltatók tartalomra vonatkozó immunitása következtében az online platformokra irányadó bármilyen tartalomszabályozásnak gyakorlatilag nem volt jelentősége, hiszen a platformszolgáltató a jogsértő tartalomért nem felel, és egy közösségi médiafelület szempontjából a véleménynyilvánítás teljes szabadsága a szolgáltató gazdasági szempontjából kimondottan előnyös. A fentiekől eltérően az Egyesült Államokban a közvetítő szolgáltatóknak szerzői jogi jogsértés esetén az európaihoz hasonló mögöttes felelősségük és eltávolítási kötelezettségük van.¹⁶

Az Európai Unió alkalmazandó joga

Az Európai Parlament és a Tanács 2000/31/EK irányelve (2000. június 8.) a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól ("Elektronikus kereskedelemről szóló irányelv" vagy „Eker. irányelv”)

A fentiek szerinti amerikai szabályozás mellett, az EU-ban a DSA hatálybalépéséig a 2000/31/EK irányelv (a továbbiakban: „Eker irányelv”) 12-15. cikkei rögzítik a közvetítő szolgáltatók jogsértő tartalom tekintetében fennálló jogi felelősségét. Ennek megfelelően, mivel a szolgáltatás igénybe vevője által küldött információt tárolja, az online platform az EU-ban közvetítő szolgáltatónak, tárhelyszolgáltatónak minősül. Az Eker irányelv 14. cikke szerint, a tárhelyszolgáltató abban az esetben **nem felel az általa a szolgáltatás igénybe vevőjének kérésére tárolt információért, ha a) nincsen tényleges tudomása jogellenes tevékenységről vagy információról, és – ami a kárigényeket illeti – nincsen tudomása olyan tényekről vagy körülményekről, amelyek nyilvánvalóan jogellenes tevékenységre vagy információra utalnának és b) amint az a) pontban foglaltakról tudomást szerzett, haladéktalanul intézkedik az információ eltávolításáról, vagy az ahhoz való hozzáférés megszüntetéséről (notice and take down, azaz értesítési-eltávolítási eljárás).**

¹⁵ Anthony L. „Tony” Fargo: Az Internetszolgáltatók felelőssége az Egyesült államokban és Európában, In Medias Res, 2015, IV. Évfolyam, 2. szám, 295. o., <https://media-tudomany.hu/wp-content/uploads/sites/13/2017/11/media-tudomany-az-internetszolgáltatok-felelossege-az-egyedul-allamokban-es-europaban-cikk-96.pdf>

¹⁶ Hernold, 2021

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE a digitális szolgáltatások egységes piacáról (digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály) és a 2000/31/EK irányelv módosításáról (a továbbiakban: „DSA”)

A DSA – hatálybalépését követően – kifejezetten az Eker. irányelv módosítását, és elsősorban az online közvetítő szolgáltatásokat szabályozását célozza. Az Európai Unió Tanácsa a DSA és a digitális piacokról szóló jogszabály (a továbbiakban: „DMA”) szövegét egyaránt elfogadta. Mindkét rendelet a Hivatalos Lapban való kihirdetés után 20 nappal lép hatályba, a DSA a hatálybalépéstől számított tizenöt hónap elteltével vagy 2024. január 1-jétől alkalmazandó, attól függően, hogy melyik következik be később, a DMA pedig – figyelemmel arra, hogy 2022. október 12. napján kihirdették – november 2-án lép hatályba, és 6 hónappal később közvetlenül alkalmazandó.

A DSA az Eker. irányelv, a közvetítő szolgáltatók felelősségére vonatkozó rendelkezéseit (12-15. cikkek) hatályon kívül helyezi, és újra szabályozza. Ennek megfelelően a DSA 5. cikke alapján a jövőben az. alábbiak szerint alakul a közvetítő szolgáltatók és azon belül a tárhelyszolgáltatók felelőssége:

(1) Ha az információs társadalommal összefüggő olyan szolgáltatásról van szó, amely a szolgáltatás igénybe vevője által küldött információ tárolásából áll, a szolgáltató **nem felelős a szolgáltatás igénybe vevőjének kérésére tárolt információért**, azzal a feltétellel, hogy:

a) a szolgáltatónak **nincsen tényleges tudomása jogellenes tevékenységről vagy jogellenes tartalomról**, és – ami a kárigényeket illeti – **nincsen tudomása olyan tényekről vagy körülményekről, amelyek nyilvánvalóan jogellenes tevékenységre vagy jogellenes tartalomra utalnának**; vagy

b) a szolgáltató, **amint ilyenről tudomást szerez, haladéktalanul intézkedik a jogellenes tartalom eltávolításáról vagy az ahhoz való hozzáférés megszüntetéséről**.

A jogszabályok vizsgálata alapján megállapítható, hogy **az Eker. irányelv és a DSA tárhelyszolgáltató felelősségére vonatkozó rendelkezései megegyeznek**, ennek megfelelően a jelenlegi bírói gyakorlat a DSA hatálya alatt is alkalmazandó.

III. Európai személyiségvédelem

A fentiekben kifejtettek szerint tehát az online személyiségvédelem egyfelől általános, hiszen a személyiség egészét védi, oly módon, hogy annak tartalmát elsősorban a jogosult határozza meg, másfelől az érintettre vonatkozó online térbe került adatok védelmén keresztül érvényesíthető. **Ennek megfelelően az irányadó uniós szabályozás és a kapcsolódó bírósági gyakorlat az online térben mindenekelőtt a magánélethez való jog és azon belül a személyes adatok védelméhez való jog érvényesítésével védi a személyiségi jogokat.** Az online térben a személyiségi jogok elsősorban a véleménynyilvánításhoz és tájékozódáshoz, azon belül az információhoz való hozzáféréshez való jogokkal ütköznek. Az alábbiakban a hatályos európai szabályozás, az Európai Unió Bíróságának és az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatán keresztül vizsgáljuk az online személyiségvédelem kérdéseit, figyelembevéve a fentiekben kifejtett, az online platformokra irányadó közvetítő szolgáltatói felelősséget is.

Az Európai Unió Alapjogi Chartája (2016/C 202/02) (a továbbiakban: „Alapjogi Charta”)

Az Alapjogi Charta 1. cikke rögzíti az emberi méltósághoz való jogot. Az Alapjogi Charta 7. cikke szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát és kapcsolattartását tiszteletben tartsák. A 8. cikk pedig rögzíti a személyes adatok védelméhez való jogot, amely magában foglalja jogszerű adatkezelés alapelveit. Eszerint személyes adatokat csak tisztességesen és jóhiszeműen, meghatározott célokra, az érintett személy hozzájárulása alapján vagy valamilyen más, a törvényben rögzített jogos okból lehet kezelni. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy a róla gyűjtött adatokat megismerje, és joga van azokat kijavíttatni, és a szabályok tiszteletben tartását független hatóság ellenőrzi. Ezek mellett a Charta 11. cikke a véleménynyilvánítás és tájékozódás szabadsága cím alatt akként rendelkezik, hogy mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához, amely a jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát, valamint az információk és eszmék megismerésének és közlésének szabadságát anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhatna, továbbá országhatárookra való tekintet nélkül, továbbá a tömegtájékoztatás szabadságát és sokszínűségét tiszteletben kell tartani.

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2016/679 RENDELETE (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet) (a továbbiakban: „GDPR”)

A fentiekben túl, az online platformokkal kapcsolatban felmerült sorozatos adatvédelmi problémákra az EU válasza a 2018. május 25-én hatályba lépett Általános adatvédelmi rendelet volt. A GDPR területi hatálya kiterjed egyrészt az Unióban tevékenységi hellyel rendelkező adatkezelők vagy adatfeldolgozók tevékenységével összefüggésben végzett kezelésére, függetlenül attól, hogy az adatkezelés az Unió területén történik vagy nem, másrészt, az Unióban tartózkodó érintettek személyes adatainak az Unióban tevékenységi hellyel nem rendelkező adatkezelő vagy adatfeldolgozó által végzett kezelésére, ha az adatkezelési tevékenységek: a) áruknak vagy szolgáltatásoknak az Unióban tartózkodó érintettek számára történő nyújtásához kapcsolódnak, függetlenül attól, hogy az érintettnek fizetnie kell-e azokért; vagy b) az érintettek viselkedésének megfigyeléséhez kapcsolódnak, feltéve hogy az Unió területén belül tanúsított viselkedésükről van szó.¹⁷ Ezek alapján az Európába irányuló szolgáltatást nyújtó online platformok adatkezelésére – székhelytől függetlenül – a GDPR hatálya kiterjed.¹⁸

III.1. Az Európai Unió Bíróságának irányadó gyakorlata

A fentiekben kifejtettek alapján az Európai Unió Bíróságának gyakorlatát elsősorban a közvetítő szolgáltatók felelőssége és a magánélethez való jog szempontjából is releváns ítéletek alapján vizsgáltuk. Figyelemmel arra, hogy a személyiségi jogok tagállami szinten kerülnek szabályozásra, és egységes uniós szabályozás a személyes adatok védelme tekintetében van hatályban, amely a magánélethez való jog részét képezi, a vizsgált ügyek többségében adatvédelmi tárgyúak.

A fent hivatkozott GDPR hatálybalépése előtt, 2014-ben az adatvédelmi vonatkozású C-131/12. sz. Google Spain v AEPD (spanyol adatvédelmi ügynökség) és Mario Costeja González (ECLI:EU:C:2014:317) ügyben foglalkozott először az EUB az elfeledtetéshez való jog tartalmának kidolgozásával. A panaszos González arra hívta fel a Google Spain-t és a

¹⁷ GDPR 3. cikk

¹⁸ Hernold, 2021

Google Inc.-t, hogy a neve keresése vonatkozásában a keresőmotor ne dobja ki találatnak a La Vanguardia napilapban megjelent, társadalombiztosítási tartozás behajtására irányuló lefoglalással kapcsolatos ingatlan-árverési ügyet, illetve arra, hogy a cikkben a neve ne kerüljön feltüntetésre. Az EUB korábban a Lindqvist-ítéletében, C-101/01, EU:C:2003:596, 25. pont, rögzítette, hogy a **személyes adatok internetes oldalon való feltüntetéséből álló művelet adatkezelésnek minősül**. Erre figyelemmel a tárgybeli ügyben az EUB megállapította, hogy a **keresőmotorok** az interneten közzétett információk keresése során automatikus, állandó és rendszerezett módon kutatják az internetet, és ezáltal ilyen adatok „gyűjtését” végzik, amelyeket ezt követően ezen indexáló programok keretei között „visszakeresnek”, „rögzítenek” és „rendszereznek”, szervereiken „tárolják”, illetve adott esetben – a keresés találati listájaként – felhasználóikkal „közölnek”, és „hozzáférhetővé tesznek” a számukra. Mivel a 95/46 irányelv 2. cikkének b) pontja kifejezetten és feltétel nélkül rendelkezik ezekről a műveletekről, azokat az e rendelkezés értelmében vett „**adatkezelésnek**” **kell minősíteni**, és nincs jelentősége annak, hogy a keresőmotor működtetője más típusú információkon is végez ugyanilyen műveleteket, és nem tesz különbséget az ilyen információk, illetve a személyes adatok között. Erre figyelemmel pedig a **keresőmotor működtetője adatkezelőnek** minősül. Az itt írt adatkezelés akkor is megvalósul¹⁹, ha a tárgybeli, **jogszerűen gyűjtött, valós személyes adatokat korábban már közzétették**. Az ítélet rögzítette továbbá, hogy a keresőmotor működtetőjének felelősségi körén, hatáskörén és lehetőségein belül biztosítania kell, hogy tevékenysége megfeleljen a GDPR-ban foglalt követelményeknek, azért, hogy az irányelv szerinti garanciák valamennyi joghatásukat kifejthessék, és **hogy az érintettek** – illetve elsősorban a **magánélethez való joguk**²⁰ – **hatékony és teljes védelme ténylegesen megvalósulhasson**. Az ítélet szerint a keresőmotor által végzett személyesadat-kezelés jelentősen érintheti a **magánélet tiszteletben tartásához** és a személyes adatok védelméhez való alapvető jogot, mivel a **keresőmotorral talált információkat kizárólag a keresőmotor segítségével lehet ilyen gyorsan, könnyen és bárhol elérni az érintettel kapcsolatban**. Az információ tekintetében az EUB álláspontja szerint azt szükséges vizsgálni, hogy a kérdéses információ **jellege, érzékenysége alapján**, az érintett magánéletének védelme, vagy a keresőmotor, illetve a nyilvánosságnak az információ megszerzéséhez – elsősorban közszereplő esetén – **fűződő érdeke élvez elsőbbséget**. Az elfeledtetéshez való jog tartalmával

¹⁹ a Satakunnan Markkinapörssi és Satamedia ítéletre, C-73/07, EU:C:2008:727, 48. és 49. pont)

²⁰ Connolly kontra Bizottság ítélet, C-274/99 P, EU:C:2001:127, 37. pont, Österreichischer Rundfunk és társai ítélet, C-465/00, C-138/01 és C-139/01, EU:C:2003:294, 70. pont; Rijkeboer-ítélet, C-553/07, EU:C:2009:293, 47. pont, valamint IPI-ítélet, C-473/12, EU:C:2013:715, 28. pont

kapcsolatban az EUB megállapította, hogy amennyiben az adatkezelés aktuálisan már összeegyeztethetetlen a GDPR 6. cikk (1) bekezdésének c)–e) pontjaival, mert a keresőmotor működtetője által végzett adatkezelés céljai szempontjából az ügy körülményeinek összességére tekintettel **nem megfelelőek, nem, vagy már nem relevánsak, illetve túlzott mértékűek**, akkor az érintett információkat és linkeket **törölni kell** a találati listáról. Az ítéletre vonatkozóan az Adatvédelmi Munkacsoport kidolgozta az ítélet végrehajtására vonatkozó iránymutatást.²¹

Adatvédelmi témában a C-136/17. számú GC és társai különleges személyes adatokra mutató linkek törlésével kapcsolatos ügyben (ECLI:EU:C:2019:773) pontosította a linkek törlése iránti, a GDPR-on alapuló kérelem elbírálásával összefüggésben a keresőmotor működtetőjére háruló kötelezettségeket. A Bíróság kimondta, hogy **a különleges személyes adatok** (faji vagy etnikai hovatartozásra, a politikai véleményre, a vallási vagy világnézeti meggyőződésre, a szakszervezeti tagságra, az egészségi állapotra vagy a szexuális életre vonatkozó kezelésére vonatkozó, bűncselekményekre, büntetőjogi felelősséget megállapító ítéletekre vagy biztonsági intézkedésekre vonatkozó adatok) **kezelése** – bizonyos kivételekkel –, bármely más adatkezelőhöz hasonlóan – **a keresőmotor működtetője részére is tilos**. A keresőmotor működtetője kizárólag abban az esetben **jogosult elutasítani a törlési kérelem teljesítését**, ha megállapítja, hogy a linkek az **érintett által egyértelműen nyilvánosságra hozott adatokra mutatnak**, feltéve, hogy az adatkezelés, azaz a linkek megjelenítése egyúttal a jogszerű személyesadat-kezelés többi feltételének is eleget tesz, és hogy az érintett személy nem jogosult arra, hogy a sajátos helyzetével kapcsolatos érdekből tiltakozzon az említett adatkezeléssel szemben. **A Bíróság megállapította, hogy főszabály szerint a magánélethez és a személyes adatok védelméhez való jog megelőzi a felhasználók tájékozódáshoz való jogát, azonban ezt az eljáró bíróságnak – ahogy azt a Google Spain ítéletben is megállapította – egyedileg – figyelemmel arra is, hogy az érintett közszereplőnek minősül-e – szükséges mérlegelnie.** Ezen túl a büntetőeljárásra vonatkozó cikkekre mutató linkek kizárólag oly módon tehetők közzé, hogy a felhasználó számára az azokból eredő kép a folyamatban lévő büntetőeljárás aktuális állását tükrözze.²²

²¹ <https://ec.europa.eu/newsroom/article29/items/667236/en>

²² Az Európai Unió Bírósága – Tematikus tájékoztató – A személyes adatok védelme
https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2018-10/fiche_thematique_-_donnees_personnelles_-_hu.pdf

A C-507/17. sz. Google ügyben (ECLI:EU:C:2019:772) a bíróság megállapította, hogy a linkek törlését a keresőmotor tagállamok szerinti változatain köteles elvégezni. **A keresőmotor működtetője nem köteles arra, hogy a link törlését a keresőmotorjának valamennyi változata tekintetében elvégezze.** Azonban a tagállami felügyelő hatóságok és bíróságok adott esetben – a korábbiak szerinti érdekmérlegelést követően – előírhatják a keresőmotor működtetőjével szemben, hogy a törlést az említett keresőmotor valamennyi változatán végezze el.

A tárhelyszolgáltatói felelősség körében a C-236/08-C-238/08. sz. Google France és Google egyesített ügyekben (ECLI:EU:C:2010:159) az EUB megállapította, hogy **a szolgáltató által végzett tárolás** abban az esetben tartozik az Eker. irányelv 14. cikkének – és így **a tárhelyszolgáltatókra irányadó felelősség – hatálya alá**, amennyiben a szolgáltató magatartása a „közvetítő szolgáltató” tevékenységére korlátozódik. Ehhez kapcsolódik, a C-324/09. sz. L’Oréal és társai ügy (ECLI:EU:C:2011:474), amelyben a Bíróság megállapította, hogy a szolgáltató (itt az online piactér üzemeltetője) az adatok **egyszerű tárolásán túl olyan tevőleges szerepet játszott**, amelynek révén ismerte vagy kezelte az eladásra való felkínálásokkal kapcsolatos adatokat, így ezek vonatkozásában tehát **nem hivatkozhat az Eker. irányelv 14. cikkében foglalt felelősség alóli mentességre.** Azonban az EUB a C-682/18-C-683/18. sz. Youtube és Cyando egyesített ügyekben (ECLI:EU:C:2021:503) vizsgálta a **felelősség fennállásához szükséges tényleges tudomás feltételt**, és megállapította, hogy annak megállapítása érdekében, hogy valamely videómegosztó platform vagy tárhely- és fájlmegosztó platform üzemeltetője az Eker. irányelv 14. cikkének (1) bekezdése alapján mentesíthető-e azon védelem alatt álló tartalmakért való felelőssége alól, amelyeket a felhasználók a platformján keresztül jogellenesen közvetítenek a nyilvánossághoz, azt kell megvizsgálni, hogy az ezen üzemeltető által gyakorolt szerep **semleges-e, azaz hogy magatartása pusztán technikai, automatikus és passzív jellegű-e, amely az általa tárolt tartalmakról való tudomás vagy e tartalmak ellenőrzésének hiányát vonja maga után, vagy éppen ellenkezőleg, az említett üzemeltető olyan tevőleges szerepet játszik, amelynek révén tudomással bír e tartalmakról vagy azokat ellenőrzi.** Ebben a körben a Bíróság rögzítette, hogy azon tény, hogy a YouTube-hoz hasonló valamely videómegosztó platform üzemeltetője a platformján keresztül a nyilvánossághoz közvetített videók között a szerzői jog megsértésére alkalmas tartalmak felderítésére irányuló műszaki intézkedéseket hajt végre, **nem jelenti azt, hogy ezáltal ezen üzemeltető olyan tevőleges szerepet játszik, amely révén tudomással bír e videók tartalmáról, vagy ellenőrzi azt, ellenkező esetben kizárná az**

Eker. irányelv 14. cikkének (1) bekezdésében előírt felelősség alóli mentesülés rendszeréből az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások olyan nyújtóit, amelyek pontosan az ilyen jogsértések elleni küzdelemre irányuló intézkedéseket fogadnak el.

A tárhelyszolgáltatók személyiségi jogsértéssel kapcsolatos kötelezettségeire vonatkozóan az utóbbi idő legfontosabb fejleménye a 2019. október 3. napján a C-18/18. számú *Eva Glawischnig-Piesczek v Facebook Ireland Limited* előzetes döntéshozatali eljárásban az EUB által hozott ítélet, amely az Eker irányelv 15. cikke (1) bekezdésének az értelmezésére irányul. Az ítélet kimondta, hogy annak ellenére, hogy **a tagállamok nem írhatnak elő a tárhelyszolgáltatók részére olyan általános, az általuk tárolt információra vonatkozó nyomon követési kötelezettséget**, illetve olyan általános kötelezettséget, amely alapján a **jogellenes tevékenységre utaló tényeket vagy körülményeket ki kell vizsgálniuk, az ilyen tilalom nem terjed ki az „egyedi esetben alkalmazandó” nyomon követési kötelezettségekre**. Ennek értelmében **a tárhelyszolgáltató jogsértéstől való eltiltásának ki kell terjednie a jogsértőnek minősített információval hasonló – attól kis mértékben eltérő, de szintén jogsértő – információkra is**, különben az eltiltás megkerülhető lenne, és a jogosultnak új eljárásokat kellene kezdeményeznie a tárhelyszolgáltatóval szemben ezek eltávolítására vonatkozóan is. Az ítélet szerint az ilyen nyomon követési kötelezettség egyrészt **kellően hatékonynak tűnik a rágalmozással érintett személy védelmének biztosításához**, mivel az azonos értelmű információkra is kiterjed. Másrészt ezt a védelmet nem a tárhelyszolgáltatóval szemben előírt túlzott kötelezettség révén biztosítják, mivel az e kötelezettséggel előírt nyomon követés és vizsgálat **a jogsértéstől való eltiltásban** meghatározott elemeket tartalmazó információkra korlátozódik, és mivel az azonos értelmű, rágalmozó jellegű tartalmuk nem kötelezi a tárhelyszolgáltatót arra, hogy önálló értékelést végezzen, így e szolgáltató automatizált vizsgálati technikákat és eszközöket is igénybe vehet. Az ilyen eltiltás így a 2000/31 irányelv 15. cikke (1) bekezdésének megfelelően különösen nem ír elő a tárhelyszolgáltatóval szemben olyan kötelezettséget, amely szerint az által tárolt információkat általános jelleggel nyomon kellene követnie, sem olyan általános kötelezettséget, amely szerint a jogellenes tevékenységre utaló tényeket vagy körülményeket ki kellene vizsgálnia. Az ítélet tehát kitérít a közvetítő szolgáltató felelősségét abban a tekintetben, hogy a (személyiségi jogi szempontból) jogsértő információ eltávolítására vonatkozó kötelezettségét, a jogsértéstől való eltiltást kiterjeszti a jogsértő információval hasonlóságot mutató információkra is. Továbbá az ítélet alapján a **közvetítő szolgáltatót a tagállami bíróság nem csak tagállami szinten, hanem az egész**

világra kiterjedően kötelezheti a jogsértéstől való eltiltással érintett információk törlésére vagy az azokhoz való hozzáférés nem biztosítására.²³

Megállapítások

1. **A személyes adatok védelme a magánélet védelméhez való jog érvényesülését biztosítja** az online környezetben.
2. Személyes adatok internetes oldalon való feltüntetéséből álló művelet adatkezelésnek minősül. A keresőmotorok tevékenysége adatkezelésnek minősül, a keresőmotor működtetője adatkezelőnek minősül. Az adatkezelésre vonatkozó kötelezettségek az eredetileg jogszerűen gyűjtött, valós, korábban közzétett személyes adatok kezelésére is vonatkoznak, az adatkezelésnek folyamatosan jogszerűnek kell lennie.
3. A keresőmotor által összegyűjtött linkek alkalmasak arra, hogy kialakítsák az érintett profilját, hogy kialakítsanak a felhasználóban az érintettre vonatkozó képet.
4. **Főszabály szerint a magánélethez és a személyes adatok védelméhez való jog megelőzi a felhasználók tájékozódáshoz való jogát.** Az eljáró hatóságnak, bíróságnak azonban egyedileg vizsgálnia szükséges, hogy a kérdéses információ **jellege, érzékenysége alapján**, az érintett magánéletének védelme, vagy a keresőmotor, illetve a nyilvánosságnak az információ megszerzéséhez – elsősorban közszereplő esetén – fűződő érdeke élvez elsőbbséget.
5. Amennyiben az adatkezelés céljai szempontjából az ügy körülményeinek összességére tekintettel a tárgybeli személyes adatok **nem megfelelőek, nem, vagy már nem relevánsak, illetve túlzott mértékűek**, akkor az érintett információkat és linkeket **törölni kell (elfeledtetéshez való jog).**
6. A keresőmotor működtetője nem köteles arra, hogy a link törlését a keresőmotorjának valamennyi változata (internetes kiterjesztése, .hu, .fr, .de, stb.) tekintetében elvégezze, azonban az érdekmérlegelési teszt elvégzését követően erre kötelezheti tagállami bíróság vagy hatóság. A közvetítő szolgáltató tehát kötelezhető arra, hogy minden jogsértést megszüntessen, tehát az egész világon tegye hozzáférhetetlenné a jogsértő információt.
7. **A szolgáltató által végzett tárolás** abban az esetben tartozik **a tárhelyszolgáltatókra irányadó felelősség hatálya alá**, amennyiben a szolgáltató magatartása a „közvetítő

²³ dr. Klemencsics Andrea : „Interneten nem ceruzával írnak, hanem tintával”, 2019, <https://jogaszvilag.hu/vilagjogasz/interneten-nem-ceruzaval-irnak-hanem-tintaval/> In.: Hernold, 2021

szolgáltató” tevékenységére (pl. egyszerű tárolásra) korlátozódik. Nem zárja ki azonban a közvetítő szolgáltató **felelőség alóli mentesülését** az, ha a **jogsértő tartalmak felderítésére irányuló műszaki intézkedéseket hajt végre**, mert ezáltal az üzemeltetőnek nincs tényleges. tudomása a tartalmak tartalmáról.

8. **A tagállamok nem írhatnak elő a tárhelyszolgáltatók részére olyan általános, az általuk tárolt információra vonatkozó nyomon követési kötelezettséget, illetve olyan általános kötelezettséget, amely alapján a jogellenes tevékenységre utaló tényeket vagy körülményeket ki kell vizsgálniuk, az ilyen tilalom nem terjed ki az „egyedi esetben alkalmazandó” nyomon követési kötelezettségekre.** Ennek értelmében a **tárhelyszolgáltató jogsértéstől való eltiltásának ki kell terjednie a jogsértőnek minősített információval hasonló – attól kis mértékben eltérő, de szintén jogsértő – minden információra is.**

Észrevételek, lehetséges gyakorlati problémák

Figyelemmel a közvetítő szolgáltatók működésére, a közzétett jogsértő információ pillanatok alatt terjed el világszerte – az információ érzékenységtől függően akár jelentős károkat okozva a jogosultnak – erre figyelemmel, kimondottan egyetértünk azzal a gyakorlattal, hogy a tagállamok jogosultak a közvetítő szolgáltatót arra kötelezni, hogy a jogsértő információt az egész világra kiterjedő hatállyal tegye hozzáférhetetlenné. Bár megítélésünk szerint a jogsértéstől való eltiltás magában foglalja a jogsértővel megegyező vagy attól csak kis mértékben eltérő információ eltávolítását, azonban ez sértheti az általános nyomon követési kötelezettség tilalmát, amelyre az Eker. irányelv 15. cikk (1) bekezdése alapján a közvetítő szolgáltató nem kötelezhető. Az Eker. irányelv 15. cikk (1) bekezdése szerint a tagállamok **nem állapítanak meg a szolgáltatókat terhelő olyan általános kötelezettséget**, amely szerint a 12., 13. és 14. cikk hatálya alá tartozó szolgáltatások nyújtása során **az általuk továbbított vagy tárolt információkat nyomon kellene követniük**, sem olyan általános kötelezettséget, amely szerint jogellenes tevékenységre utaló tényeket vagy körülményeket kellene kivizsgálniuk. Megítélésünk szerint az, hogy egy adott tartalmú információra vonatkozóan a közvetítő szolgáltatónak, időbeli korlát nélkül, minden felhasználó által közzétett, minden tartalom tekintetében nyomon követési kötelezettsége van, az adott jogsértő információ tekintetében tulajdonképpen általánosnak tekinthető, ami sérti az Eker. irányelv 15. cikkének (1) bekezdését. Ezen felül jelenleg nincs arra vonatkozó információnk, hogy létezne olyan technológia, ami lehetővé teszi ezt a típusú nyomon követést automatizált, emberi beavatkozást

nem igénylő formában, ami – elsősorban gazdasági szempontból – aránytalanul terhes lehet a közvetítő szolgáltatókra nézve.²⁴ Érdekes kérdés, hogy a fenti megállapítások alapján a vizsgált online platformok esetében megállapítható-e, hogy a tevékenységük kizárólag a **„közvetítő szolgáltató” tevékenységére korlátozódik**. Figyelemmel arra, hogy a vizsgált online platformok a szolgáltatásuk körében meghatározzák, hogy egy felhasználó – többek között egyéni preferenciáinak megfelelően is (pl. Facebook) – **milyen tartalmakkal találkozik az oldalon**, megítélésünk szerint felmerülhet annak a megállapítása, hogy napjainkban a tevékenységük nem korlátozódik az egyszerű tárolásra, hiszen magatartásuk szerint befolyásolják (szerkesztik) a közzétett, illetve a felhasználókhöz eljutó tartalmakat, és így az Eker. irányelvben foglalt felelősség alóli mentesség kérdése vizsgálendő.

Emberi Jogok Európai Egyezménye

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: „EJEB”) az online platformokon megvalósított jogsértéseket elsősorban az 1950. november 4-én, Rómában kelt Egyezmény az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv (a továbbiakban: Egyezmény, EJE) 8. és 10. cikke alapján bírálja el.

8. Cikk - Magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog

1. Mindenkinek joga van arra, hogy **magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák**.
2. E jog gyakorlásába hatóság csak a törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, avagy **mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges**.

10. Cikk - Véleménynyilvánítás szabadsága

1. Mindenkinek joga van a **véleménynyilvánítás szabadságához**. Ez a jog magában foglalja a **véleményalkotás szabadságát és az információk, eszmék megismerésének és közlésének szabadságát országhatárokon tekintet nélkül és anélkül, hogy ebbe hatósági szerv**

²⁴ Hohmann Balázs, Kis Kelemen Bence: Törlés határok nélkül? <https://arsboni.hu/torles-hatarok-nelkul-tartalomszolgáltatok-felelossegenek-es-kotelezettsegenek-egyes-kerdesei-az-europai-unio-birosaganak-egy-ujabb-dontesenek-tukreben/>

beavatkozhasson. Ez a Cikk nem akadályozza, hogy az államok a rádió-, televízió- vagy mozgókép vállalatok működését engedélyezéshez kössék.

2. E kötelezettségekkel és felelősséggel együtt járó szabadságok gyakorlása a **törvényben meghatározott**, olyan alakszerűségeknél, feltételeknek, korlátozásoknak vagy szankcióknak vethető alá, amelyek **szükséges** intézkedéseknek minősülnek **egy demokratikus társadalomban** a nemzetbiztonság, a területi sértetlenség, a közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, **mások jó hírneve vagy jogai védelme**, a bizalmas értesülés közlésének megakadályozása, vagy a bíróságok tekintélyének és pártatlanságának fenntartása **céljából**.

III.2. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának irányadó joggyakorlata

Az. EJEK gyakorlatát elsősorban a személyiségi jogok érvényesítése szempontjából, az online platformokkal kapcsolatos, illetve a magyar vonatkozású ügyeken keresztül vizsgáljuk, figyelemmel arra, hogy a jelen tanulmány egyik kiemelt célja az európai és magyar joggyakorlat összehasonlítása.

A magánélethez való jog és a véleménynyilvánításhoz való jog korlátozásának alapelvei

Az EJEK gyakorlata szerint mindkét jog tekintetében a **korlátozások akkor megengedettek**, ha azok:

1. **törvény által előírtak** – tehát, ha van olyan **pontosan megfogalmazott, és a jogkövetkezményeket előreláthatóan tartalmazó jogszabály** – illetve irányadó joggyakorlat –, ami a jogvitában alkalmazandó – ***a beavatkozás jogszerűsége***
2. **jogos célt szolgálnak** – a 8. és 10. cikkek 2. pontjai sorolják fel azokat a jogos célokat, amelyek tekintetében a korlátozás akkor jogszerű, ha az **a hivatkozott jogos cél előmozdítását szolgálja** – ***a beavatkozással elérni kívánt cél jogszerűsége***
3. **egy demokratikus társadalomban szükségesek** – a korlátozás akkor jogszerű, ha **arányos az elérni kívánt jogos céllal, tehát a fentiekben meghatározott célok valamelyikének védelméhez szükségeszerű** - ***a beavatkozás szükségessége egy demokratikus társadalomban***

(1) *A beavatkozás jogszerűsége* – tehát, hogy az állami beavatkozás (azaz a bírósági kötelezést tartalmazó ítélet) jogszerű.

Az EJEB gyakorlata szerint a magánélethez való jogba való beavatkozás, illetve a véleménynyilvánítás szabadságába való beavatkozás akkor sérti az Egyezményt, ha nem felel meg a 8. és 10. cikk második bekezdéseiben meghatározott kritériumoknak. Ennek megfelelően, személyiségi jogi szempontból, a magánélethez való jog gyakorlásába hatóság vagy bíróság csak a törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban **mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges**²⁵, a véleménynyilvánítás szabadsága pedig kizárólag **a törvényben meghatározott**, olyan alakszerűségeknek, feltételeknek, korlátozásoknak vagy szankcióknak vethető alá, amelyek **szükséges** intézkedéseknek minősülnek egy demokratikus társadalomban **mások jó hírneve vagy jogai védelme** fenntartása céljából. Ebben a körben az EJEB megállapította, hogy a „**törvényben meghatározott**” kritérium abban az esetben teljesül, ha a **törvény**, tehát az adott jogszabály kellően **pontos, és a megsértéséből fakadó következmények előre láthatók**.

Az EJEB a magyar joggyakorlat tekintetében az. ATV Zrt. kontra Magyarország ügyben foglalkozott a jogszabály pontosságának és a következmény előreláthatóságának kritériumával. Az ügyben a Bíróság azt vizsgálta, hogy megtiltható-e egy televíziós műsorszolgáltató számára, hogy egy politikai pártot „szélsőjobbaldali”-ként írjon le, a hírolvasók „véleményének” közzétételére vonatkozó, a Médiatörvényben foglalt, a hírprogramokkal kapcsolatos tilalom alapján. Az EJEB megállapította, hogy az adott kontextusban a „szélsőjobbaldali” jelző – a Jobbik Magyarországért Mozgalom párt tekintetében – véleménynyilvánításnak és nem tényállításnak minősült, amely a magyar bíróságok értékelése szerint nem volt egyértelmű. Tehát, tekintettel arra, hogy a hazai bíróságok a tényállítások véleményektől való megkülönböztetése a Médiatörvény vonatkozó rendelkezéseinek célja és az ügy körülményeinek elemzése tekintetében egymástól eltérő megközelítéseket alkalmaztak, a Bíróság megállapította, hogy a kérelmező társaság nem láthatta előre, hogy a „szélsőjobbaldali” kifejezés véleménynek minősült. A kérelmező társaság azt sem láthatta előre, hogy a kifejezés hírprogramokban történő használatának tilalma az elfogulatlan tájékoztatás védelméhez

²⁵ Vig kontra Magyarország

szükséges. Ezek alapján az EJEB a magyar bíróság a kérelmező társaság véleménynyilvánítás szabadságához való jogába beavatkozását aránytalannak minősítette.

Emellett a Bíróság a Magyar Kétfarkú Kutypárt kontra Magyarország ügyben vizsgálta az pontosság és a jogkövetkezmények előreláthatóságának kérdését. Az adott ügyben az MKKP készített egy olyan mobil alkalmazást, amelyen keresztül a választópolgárok szavazólapjukról készített fényképük feltöltésével gyakorolhatták a véleménynyilvánításhoz való jogukat. A magyar bíróságok megállapították, hogy az MKKP ezen magatartásával megsértette a választási eljárásról (a továbbiakban: „Ve.”) szóló törvény 2. § (1) bek. e) pontjában foglalt „rendeltetésszerű joggyakorlás” alapelvét. Az EJEB azt vizsgálta, hogy az MKKP véleménynyilvánítási szabadságába történő beavatkozás jogalapja – tehát a választási eljárással kapcsolatos rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye – megfelelően előrelátható volt-e, tehát a beavatkozást az Egyezmény 10. cikkének 2. pontjának megfelelően „törvény írta elő”. A hivatkozott alapelv megfogalmazásának bizonytalanságát a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az MKKP információk és eszmék szabad közléséhez való jogát a jelen esetben olyan magyar jogszabályokra alapítva korlátozták, melyek az Egyezmény 10. cikk 2. pontja szempontjából **nem voltak megfelelő precizitással megfogalmazva** és így nem zárható ki az önkényesség, és **nem tették ezek a szabályok az MKKP számára lehetővé, hogy magatartását ezen jogszabályok figyelembevételével alakítsa**, amelyre figyelemmel a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozása sértette az Egyezmény 10. cikkének 2. pontját.

(2) *A beavatkozással elérni kívánt cél jogszerűsége* – a fent hivatkozott 8. és 10. cikkek 2. pontjai sorolják fel a jogszerű célokat, így személyiségi jogi szempontból a Bíróság azt vizsgálja, hogy (1) a beavatkozás a magánélethez való jog gyakorlásába a beavatkozás **mások jogainak és szabadságainak védelme**, illetve (2) a véleménynyilvánítás szabadságához való jogba **mások jó hírneve vagy jogai védelme céljából történik-e, a beavatkozás szolgálja-e a hivatkozott jogos cél előmozdítását**²⁶.

(3) *A beavatkozás szükségessége egy demokratikus társadalomban* – ebben a körben az EJEB azt vizsgálja, hogy **a beavatkozás**, az eset összes körülményét figyelembe véve, a Bíróság ítélkezési gyakorlatában meghatározott szempontok alapján, a bírósági gyakorlat által kialakított különböző elvek és értelmezési eszközök segítségével, **szükséges-e, tehát**

²⁶ Bajev és társai kontra Oroszország

„arányos-e az elérni kívánt jogos céllal”. A Bíróság tehát mérlegeli a tagállam érdekeit a kérelmező jogával szemben.

A Bíróság által a **szükségesség körében kialakított szempontok** többek között:

- (i) a beavatkozás szempontjából fennáll-e *jelentős társadalmi szükséglet* (pl. Fáber kontra Magyarország)
- (ii) a Bíróság értékeli a *szankciók jellegét és súlyosságát*, ezen belül pedig a Bíróság elsősorban azt vizsgálja, hogy
 - (ii).1. *mi az alkalmazható legkevésbé korlátozó intézkedés*, valamint a
 - (ii).2. *arányos-e az általános intézkedések alkalmazása*, ezen felül a Bíróság adott ügyben értékeli, hogy
- (iii) figyelemmel mérlegelési jogkörükre, a nemzeti bíróság által adott *indokolás releváns és elégséges*-²⁷e a magánélethez való jog és a véleménynyilvánítás szabadságához való jog korlátozása tekintetében.

A magánélethez való jog és a véleménynyilvánítás szabadságához való jog egymáshoz való viszonya

A fenti rendelkezések alapján tehát a **véleménynyilvánítás szabadsága** – személyiségi jogi szempontból – abban az esetben **korlátozható a törvényben meghatározott módon**, amennyiben az **mások jó hírneve vagy jogai védelme érdekében szükséges, a magánélethez való jog** pedig abban az esetben **korlátozható a törvényben meghatározott módon**, ha az **mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges**. Az EJEB irányadó gyakorlata szerint a **magánélethez való jog** (és az EJEB gyakorlata szerint a magánélethez való jog körébe eső nevesített személyiségi jogok, így személyes adatok védelméhez való jog, a jóhírnévhez (pl. Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete és Index.hu Zrt v. Hungary), becsülethez, képmáshoz való jog (pl. von Hannover v. Németország), stb.) és a **véleménynyilvánításhoz való jog egymással egyenértékű**²⁸. Mivel a két jog egymással egyenértékű, és azonos esetekben korlátozható, az ítélkezési gyakorlat meghatároz bizonyos mérlegelési szempontokat, amelyek a jogok ütközése esetén befolyásolják a jogvita

²⁷ Az Uj v Magyarország ügyben az EJEB megállapította, hogy a beavatkozás szükségességét a hazai hatóságok nem bizonyították meggyőzően, így megsértették az Egyezmény 10. cikkét.

²⁸ Couderc és Hachette Filipacchi Associés v. France; Satakunnan Markkinapörssi Oy és Satamedia Oy v. Finland; Medžlis Islamske Zajednice Brčko és Mások v. Bosnia and Herzegovina

kimenetelét. Ilyenek többek között **(i) a közérdekű vitához való hozzájárulás, (ii) az érintett személy hírnevének mértéke és a híradás tárgya, (iii) az érintett személy előzetes magatartása, (iv) a közzététel tartalma, formája és következményei, valamint (v) a kiszabott szankció súlyossága.**²⁹ A Bíróság az itt írtakon túl, adott esetben figyelembe veszi **(vi) az információ megszerzésének módját** – így például a fényképek elkészítésének körülményeit – és **(vii) valóságtartamát** is. A Bíróság gyakorlata szerint a jogvita eldöntése független attól, hogy melyik jogot érvényesítik az adott eljárásban.

*A magánélet védelméhez való joggal kapcsolatos ítélkezési gyakorlat*³⁰

A személyiségi jogok védelmére irányadó jogalkalmazás feltárása körében elsőként megvizsgáljuk a magánélet védelméhez való jog tekintetében az EJEB által alkalmazott elveket, szempontokat.

Az EJEB irányadó joggyakorlata szerint a 8. cikknek két meghatározott célja van, amelyek érvényesítése szempontjából az ítélkezési gyakorlatban figyelembe kell venni **az egyén és a közösség egészének egymással versengő érdekei között megteremtendő méltányos egyensúlyt**:

1. **negatív kötelezettség** – a magán- és családi életbe, az otthonba és a levelezésbe való **önkényes hatósági, bírósági beavatkozással szembeni védelem**, illetve
2. **pozitív kötelezettség** – az állam azon kötelezettsége, hogy – elsősorban a jogalkotáson és jogalkalmazáson keresztül – **biztosítsa a magánélethez való jog érvényesülését**, magánszemélyek között is.

Az EJEB gyakorlata alapján a **magánélethez való jog tartalma kimerítően nem határozható meg**, az ítélkezési gyakorlat szerint magában foglalja a személy testi és lelki integritását, és „felöllelheti a személy fizikai és társadalmi identitásának számos aspektusát”³¹, így tehát a Ptk.-ban nevesített személyiségi jogok mindegyikét. Ez a **tág értelmezési lehetőségeket kínáló megközelítés** hasonló a Ptk. szerinti általános személyiségi jogi védelemhez, amely – a jogosult

²⁹ Satakunnan Markkinapörssi Oy és Satamedia Oy kontra Finnország; Couderc és Hachette Filipacchi Associés v. Franciaország; Von Hannover kontra Németország (2. sz.); Axel Springer AG v. Németország

³⁰ Guide on Article 8 of the European Convention on Human Rights, Right to respect for private and family life, home and correspondence, utolsó frissítés: 2022. augusztus 31.

³¹ Denisov kontra Ukrajna; S. és Marper kontra Egyesült Királyság

jogainak széleskörű védelme mellett – **lehetővé teszi, hogy a jogalkalmazás hatékonyan kövesse a társadalmi és technológiai fejlődést a személyiségi jogok védelme tekintetében is.** Az EJEB irányadó gyakorlata – a Ptk. személyiségvédelemre vonatkozó generálklauzulájának értelmezésével egyezően – kifejezetten rögzíti, hogy a 8. cikk által nyújtott védelem elsősorban azt a célt szolgálja, hogy **biztosítsa az egyén személyiségének külső beavatkozás nélküli kibontakoztatását** a másokkal való kapcsolataiban.

Az EJEB – a jelen kutatás során felhasznált – a 8. cikk alkalmazásával foglalkozó útmutatójában az alábbi, személyiségi jogvédelem körébe tartozó jogokat nevesíti:

1. képmáshoz való jog védelme
2. jóhírnévhez és becsülethez való jog védelme
3. személyes adatok védelme

A képmáshoz való jog védelme

Az EJEB gyakorlata szerint a véleménynyilvánítás szabadsága magában foglalja a fényképek közzétételét, a Bíróság azonban megállapította, hogy mások jogainak és jóhírnevének védelme a képmások közzététele esetében különösen jelentős, mivel a fényképek személyes vagy akár intim információkat is tartalmazhatnak egy személyről vagy családjáról.³² A magánéletbe való súlyos beavatkozást jelentheti, kifejezetten nem közszereplő esetén, egy semleges fénykép negatív tartalmú cikkben való közzététele.³³ Azonban az ismert, azaz közszereplőnek minősülő személyekre is kiterjed a magánülethez való jog védelme. A Bíróság joggyakorlata biztosítja a képmás felhasználásának ellenőrzéséhez való jogot, ezen belül különösen a képmás közzétételenek megtagadásához való jogot.³⁴ A már közzétételre került képmás vonatkozásában az EJEB megállapította, hogy az nem vonja automatikusan maga után azt, hogy emiatt a magánülethez való jog korlátozható, és a képmás tovább-terjesztése nem jogsértő.³⁵

³² Von Hannover kontra Németország (2. sz.)

³³ Rodina kontra Lettország

³⁴ Von Hannover kontra Németország (2. sz.)

³⁵ Hájovský kontra Szlovákia

A jóhírnévhez és becsülethez való jog védelme

Az EJEB számos ügyben megállapította, hogy a személyes jóhírnév és reputáció ellen irányuló támadásnak egy bizonyos **súlyossági szintet** el kell érnie, és oly módon kell azt elkövetni, hogy a szóban forgó magatartás sértse a magánélet tiszteletben tartásához való jog gyakorlását.³⁶ Az online platformokkal kapcsolatban a súlyossági szint vizsgálata kiemelten fontos, elsősorban a kommentek tekintetében. A Bíróság megállapította, hogy internetfelhasználók milliói tesznek közzé naponta kommenteket az interneten, és a felhasználók közül sokan olyan módon fejezik ki magukat, amely sértőnek vagy akár becsületsértőnek is tekinthető. A **megjegyzések többsége azonban jelentéktelen jellegű és/vagy nyilvánosságuk mértéke túlságosan korlátozott ahhoz, hogy jelentős kárt okozzanak a sérelmet szenvedett fél jóhírnévében.** A **súlyossági küszöbérték értékelése** során a Bíróság egyetértett a nemzeti bíróságokkal abban, hogy bár a felperes által kifogásolt megjegyzések többsége kétségtelenül sértő volt, azonban nagy részük nem volt több, mint olyan jellegű – bár a stílus alacsony szintjéhez tartozó – „vulgáris gyalázkodás”, amely számos internetes portálon folytatott kommunikációban gyakori, és azokat a kontextus alapján az olvasók valószínűleg **nem vették komolyan**³⁷. A súlyossági küszöbértéket el nem érő tartalmakkal, elsősorban kommentekkel kapcsolatos ügyeket az EJEB **alaptalanságra** hivatkozva elutasította.³⁸³⁹ Az Egill Einarsson kontra Izland (1. sz.) (Application no. 24703/15) ügyben a Bíróság megállapította, hogy **az internetes tartalom** és kommunikáció által az emberi jogok és szabadságok – különösen a **magánélet tiszteletben tartásához való jog – gyakorlása és élvezete szempontjából okozott kár kockázata** minden bizonnyal **nagyobb, mint a sajtó által okozott káré.** Ezen túl, az Egyezmény 8. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a személyeknek, még a magatartásukkal és nyilvános megjegyzéseikkel heves vitát szító **közszereplőknek sem kell eltérniük, hogy nyilvánosan erőszakos bűncselekményekkel vádolják őket anélkül, hogy az ilyen állításokat tényekkel alátámasztanák.** Az Egill Einarsson kontra Izland (2. sz.) ügyben a nemzeti bíróságok a Facebookon tett becsületsértő kommenteket jogsértőnek nyilvánították, de az ügy körülményeire tekintettel a felperes kártérítési igényét elutasították. A Bíróság álláspontja szerint a kártérítés meg nem ítéltése önmagában nem jelenti az Egyezmény 8. cikkének a megsértését. A Bíróság megállapította, hogy figyelemmel arra, hogy a kommenteket

³⁶ Axel Springer AG kontra Németország; Chauvy és társai kontra Franciaország; Pfeifer kontra Ausztria; Petrina kontra Románia; Polanco Torres és Movilla Polanco kontra Spanyolország

³⁷ Çakmak kontra Turkey

³⁸ Tamiz kontra Egyesült Királyság

³⁹ Pihl kontra Svédország

a felperes kérésére azonnal eltávolították, illetve arra, hogy azok egyébként rengeteg másik komment között kerültek közzétételre, a kártérítés elutasítása indokolt volt, mivel az nem volt szükséges a felperes jóhírnévhez való jogának védelméhez.

A jóhírnévhez való jog kiterjed mind a társadalmi, mind a szakmai jóhírnév védelmére, és az érvényesítéséhez elégséges kapcsolatnak kell fennállnia a jogosult és a jogsértés között. A magyar joggyakorlattal hasonlóan a közszereplőkkel szembeni elfogadható kritika mértéke szélesebb körű, mint a nem közszereplők esetében.⁴⁰ A közszereplői minőség is egyedileg mérlegelendő, hiszen valaki, nem közszereplőként megnyilvánulhat nyilvánosan oly módon, hogy az közéleti vitát generál.⁴¹ Ezen felül nem válik automatikusan közszereplővé egy közszereplő partnere.⁴²

Bár a sajtó nem léphet túl bizonyos határokat, különösen a jó hírnév és mások jogainak védelme tekintetében, a kötelessége mégis az, hogy – kötelezettségeinek és felelősségének megfelelő módon – információt, gondolatokat és véleményeket közöljön minden olyan közérdekű kérdésről, amelyhez a nyilvánosságnak joga van⁴³. A Bíróság hangsúlyozta a sajtó proaktív szerepének fontosságát is, különösen abban a tekintetben, hogy feltárja, és a nyilvánosság tudomására hozza azokat az információkat, amelyek alkalmasak arra, hogy társadalmi vitát indítsanak el⁴⁴. Az eseményekről való tudósítás során az újságírók kötelesek körültekintően és óvatosan eljárni. Az információ megszerzésének módját illetően, a Bíróság gyakorlata szerint, a sajtó jogosult a cikkekben közölt tények további ellenőrzésétől eltekinteni, amennyiben azok hivatalos jelentésből származnak.⁴⁵ A Bíróság úgy ítélte meg, hogy különbséget kell tenni aközött, hogy a sajtóban olyan – akár ellentmondásos – tényekről számolnak be, amelyek alkalmasak arra, hogy hozzájáruljanak egy demokratikus társadalomban az általános közérdekű vitához, és aközött, hogy egy személy magánéletére vonatkozó ízléstelen állításokat tesznek. Az előbbi tekintetében a sajtónak a demokráciában betöltött kiemelkedő szerepe és a sajtónak a „közfelügyelőként” („public watchdog”) való működésére vonatkozó kötelezettsége fontos szempontok, amelyek a véleménynyilvánítás szabadsága korlátozásának szűk értelmezése mellett szólnak. Más megfontolások vonatkoznak azonban a szenzációhajhász és rémhírekre

⁴⁰ Jishkariani kontra Georgia

⁴¹ Balaskas kontra Görögország

⁴² Dupate kontra Lettország

⁴³ Axel Springer AG kontra Németország

⁴⁴ Couderc és Hachette Filipacchi Associés kontra Franciaország

⁴⁵ Bladet Tromsø és Stensaas kontra Norvégia; Mityanin és Leonov kontra Oroszország

összpontosító, izgalomra és szórakoztatásra szánt sajtóhírekre, amelyek célja, hogy kielégítsék egy adott olvasóközönség kíváncsiságát egy személy szigorúan a magánélete körébe tartozó aspektusai iránt.⁴⁶

Adatvédelem

A magánélet védelme szempontjából kiemelten fontos – különösen az online térben – a személyes adatok védelme. Az EJEB gyakorlata szerint az, hogy az információ már nyilvános, nem feltétlenül szünteti meg a 8. cikk szerinti védelmet. Ez a cikk egyfajta információs önrendelkezési jogot biztosít, lehetővé téve a jogosultak számára, hogy a magánülethez való jogukra hivatkozzanak azon személyes adataik tekintetében, amelyeket – akár semlegesek – kollektíven és olyan formában vagy módon gyűjtenek, dolgoznak fel, és terjesztenek, hogy a 8. cikk szerinti jogaik sérülhetnek. Amennyiben egy adott személyre vonatkozó adatokat gyűjtöttek össze, személyes adatokat dolgoztak fel, vagy használtak fel, vagy az érintett anyagot az általában előrelátható mértéket meghaladó módon vagy mértékben tették közzé, felmerülhet a magánülethez való jog megsértése. Erre figyelemmel a nemzeti jognak megfelelő biztosítékokat kell nyújtania annak érdekében, hogy megakadályozza a személyes adatoknak a 8. cikkben foglalt garanciákkal összeegyeztethetetlen felhasználását.⁴⁷

Közvetítő szolgáltatók felelőssége

Az EJEB a 8. Cikkkel kapcsolatos Tamiz kontra Egyesült Királyság ügyben megállapította, hogy az információs társadalommal összefüggő olyan szolgáltatásokat nyújtók, akik a szolgáltatásaikat igénybevevők által átadott információk tárolásával foglalkoznak, a nemzetközi jog alapelveivel összhangban, harmadik személytől származó tartalomért csak abban az esetben vonhatók felelősségre, ha azt követően, hogy valamely tartalom jogellenességéről tudomást szereztek, nem intézkedtek haladéktalanul az ilyen tartalom eltávolítása vagy a hozzáférés kizárása érdekében.

⁴⁶ M.L. kontra Szlovákia

⁴⁷ Satakunnan Markkinapörssi Oy és Satamedia Oy kontra Finnország

*A véleménynyilvánítás szabadságához való joggal kapcsolatos ítélkezési gyakorlat*⁴⁸

Figyelemmel arra, hogy az online térben az információ – és így a jogsértő információ is – milyen sebességgel és milyen széles körben terjed, az EJEB úgy véli, hogy az interneten található tartalmak és közlések által elsősorban a magánélet tiszteletben tartásához való jog sérelmének a kockázata nagyobb, mint a sajtó vonatkozásában, így a személyiségi jogok interneten történő megsértése esetén szükséges a hatékony jogorvoslat.⁴⁹ A Bíróság álláspontja szerint az internet – hozzáférhetősége, valamint hatalmas mennyiségű információ tárolását és közzétételét lehetővé tevő jellege miatt – a közvélemény hírekhez való hozzáféréseinek és az információ általános terjesztésének elősegítése érdekében kiemelten fontos szerepet játszik⁵⁰. A Bíróság felfogása szerint a véleménynyilvánítás során a stílus, mint kifejezési forma a kommunikáció részét képezi, és mint ilyen, a kifejezés tartalmával együtt védelmet élvez.⁵¹

Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete és az Index.hu Zrt. kontra Magyarország ügy (2016)

Az MTE „Újabb etikátlan üzleti magatartás a neten” címmel véleményt tett közzé két ingatlan témájú weboldalról. A tényállás idején mindkét kérelmező engedélyezte a hírportáljaikon megjelenő olvasói kommenteket. A kommenteket regisztrációt követően lehetett feltölteni, a kérelmezők előzetesen nem szerkesztették, vagy moderálták azokat. A véleményre álnéven közzétett felhasználói kommentekben is reagáltak. Az Index fogyasztóvédelmi blogja szintén írt a véleményről, a vélemény teljes szövegét közzétéve. Az Index által közzétett egyik, álnéven reagáló felhasználó hozzászólása a következő volt: „Azért az ilyenek sz*rjanak sünt és költség az összes bevételüket anyjuk sírjára, amíg meg nem dögölnek [...]”

A Kúria megállapította, hogy a kérelmezők, azáltal, hogy lehetővé tették az olvasóknak a kommentek közzétételét weboldalaikon, objektív felelősséget vállaltak az olvasók által tett bármely sértő vagy törvénysértő kommentért. Elutasította a kérelmezők azon érvét, amely szerint csupán közvetítő szolgáltatók voltak, ami lehetővé tette volna a mentesülést a kommentek tartalma tekintetében fennálló – a harmadik fél számára sértő kommentek

⁴⁸ Guide on Article 10 of the European Convention on Human Rights, Freedom of expression, utolsó frissítés: 2022. augusztus 31.

⁴⁹ Delfi AS kontra Észtország

⁵⁰ Delfi AS kontra Észtország

⁵¹ Uj kontra Magyarország

eltávolításán túlmenő – felelőség alól. A Kúria álláspontja szerint a kérelmezők a 2001. évi CVIII. törvény 2. szakaszának (1c) alpontja értelmében nem minősülnek közvetítő szolgáltatóknak, és nem hivatkozhatnak a tárhelyszolgáltatók korlátozott felelőségére. A Kúria osztotta az Ítélet táblá azon nézetét, mely szerint a kommentek alkalmasak voltak a felperes jóhírnevének megsértésére, és a kérelmezők felelősége a kommentek közzétételének lehetővé tételében áll.

Annak megítélése során, hogy egy **internetes portál üzemeltetője köteles-e eltávolítani harmadik személyek által közzétett hozzászólásokat**, a Bíróság négy kritériumot határozott meg a véleménynyilvánítás szabadságához való jog és a hozzászólásban említett személy vagy szervezet jó írnévhez való joga közötti méltányos egyensúly megteremtése érdekében:

1. a kommentek környezete,
2. a kérelmező társaság által a gyalázkodó kommentek megelőzése vagy eltávolítása érdekében végzett intézkedések,
3. a kommentek tényleges szerzőinek jogi felelősége a közvetítő szolgáltató jogi felelőségének alternatívájaként, továbbá
4. a hazai bírósági eljárások következményei a kérelmező társaságra és a sértettre nézve

A Delfi AS kontra Észtország ügyben az EJEB úgy ítélte meg, hogy az Egyezmény 10. cikke alapján indokolt volt az internetes hírportált kártérítés megfizetésére kötelezni a honlapján közzétett sértő névtelen kommentek miatt, tekintettel a **kommentek szélsőséges jellegére**, amelyek **gyűlöletbeszédnek vagy erőszakra uszításnak minősültek**. Továbbá a Delfi AS ügyben a Bíróság megállapította, hogy az értesítési-eltávolítási rendszer – amennyiben a gyors reagálást lehetővé tévő hatékony eljárások kísérik – sok esetben megfelelő eszköze lehet az egyensúly kialakításának, minden érintett jogainak és érdekeinek tekintetében.

A jelen ügyben a Bíróság megállapította, hogy a cikk és a cikk által kiváltott kommentek közérdekű témába tartoznak, és így a cikk nem tekinthető tényalapot nélkülöző vagy indokolatlanul sértő megjegyzéseket kiváltó publikációnak. Emellett, tekintettel arra, hogy a szóban forgó **felhasználói hozzászólásokban nem volt gyűlöletbeszéd vagy erőszakra uszítás**, a Bíróság megállapította, hogy az internetes portálok objektív felelőségének megállapítása harmadik személyek megjegyzéseiért, sérti az Egyezmény 10. cikkét,

továbbá nem volt ok annak megállapítására, hogy a gyors reagálást lehetővé tevő notice and take down rendszer nem működött megfelelő eszközként az ügyben érintett ingatlanforgalmazó honlapok kereskedelmi hírnevének védelmére.

Magyar Jeti Zrt kontra Magyarország

A Magyar Jeti Zrt. kontra Magyarország ügyben a felperes társaságot azért találták felelősnek, mert a 444.hu online sajtótermékben közzétett cikkében egy olyan YouTube interjúra mutató hiperlinket helyezett el, amelyről később megállapították, hogy jóhírnév sértő tartalmú, mégpedig egy politikai párt jóhírnevét sérti. A hazai bíróságok azt állapították meg, hogy ilyen hiperhivatkozás posztolása automatikusan a jóhírnévsértő állítás publikációjának minősül, mely az újságíró és a kérelmező társaság által működtetett hírportál objektív felelősségének megállapításához vezetett. A hazai bíróságok véleménye szerint tehát, a hiperhivatkozás híresztelésnek minősül és objektív felelősséggel jár, kizárva ezzel a versengő jogok, vagyis a politikai párt jóhírnevének és a kérelmező társaság véleménynyilvánításhoz való jogának összevetését.

Figyelembevéve az internetnek a nyilvánosság hírekhez és információkhoz való hozzáféréseinek erősítésében játszott szerepét, a Bíróság hangsúlyozta, hogy a hiperhivatkozások alapvető célja, hogy más internetes oldalakra és forrásokra irányítva lehetővé tegyék az internet felhasználók számára, hogy egy olyan hálózatban navigáljanak, a különböző anyagokra vagy anyagok alapján, amely hatalmas mennyiségű információt tartalmaz. **A hiperhivatkozások az internet akadálytalan működését azzal segítik elő, hogy a különböző információkat azzal teszik hozzáférhetővé, hogy egymással összekötik őket.** A hiperhivatkozás, mint újságírói technika, alapvetően különbözik a hagyományos publikációs technikától, amennyiben általában mindössze átirányítja a felhasználókat az interneten máshol rendelkezésre álló tartalomhoz. A belinkelt állítást nem ismétlik meg a felhasználó számára és annak tartalmát nem kommunikálják, pusztán felhívják az olvasók figyelmét egy másik weblapon rendelkezésre álló anyagra.

A hiperhivatkozások további megkülönböztető vonása az információk más módon történő megosztásával összehasonlításban, hogy a hiperhivatkozásokat alkalmazó személynek nincs hatása arra a weboldalra, amelyre a hiperhivatkozás utal és amelyet a link létrehozását követően meg is lehet változtatni. Ez alól természetesen kivételt képez az az eset, amikor a

hiperhivatkozás olyan tartalmakra mutat, melyet ugyanaz a személy ellenőriz. Mindemellett, az a weblap, amelyre a hiperhivatkozás utal, olyan információkat tartalmaz, amelyet eredeti kiadója már korábban közzétett, és korlátozás nélkül az olvasók rendelkezésére áll. Ezek alapján, a hiperhivatkozás sajátosságaiból következően **a Bíróság nem tudott egyetérteni a hazai bíróságoknak azon álláspontjával, mely egyenlőségjelet tesz a hiperhivatkozás egyszerű posztolása és a jóhírnév sértő információ híresztelése között, és ezzel automatikusan megállapíthatóvá teszi magáért a tartalomért való felelősséget.**

A Bíróság úgy ítélte meg, hogy annak a kérdésnek a vizsgálata, hogy **egy hiperhivatkozás közzététele megfelleltethető-e a kijelentések terjesztésével**, megköveteli a nemzeti bíróságoktól, hogy minden egyes esetben egyedi értékelést végezzenek, és csak akkor állapítsák meg a hiperhivatkozás létrehozójának felelősségét, ha erre releváns és elegendő ok van. Ezzel kapcsolatban a Bíróság a vizsgált ügyben több olyan lényeges kérdést is felsorolt, amelyeket a hazai bíróságok nem vizsgáltak, amikor a felperes társaság ellen döntöttek. Ennek megfelelően a Bíróság különösen az alábbi aspektusokat tekinti relevánsnak a kérelmező társaság, mint **hiperhivatkozás közlétevéjének felelőssége tekintetében:**

- (i) támogatta-e az újságíró a kifogásolt tartalmat;
- (ii) megismételte-e az újságíró a kifogásolt tartalmat (anélkül, hogy azt támogatta volna);
- (iii) az újságíró pusztán csak egy kifogásolt tartalomra utaló hiperhivatkozást illesztette-e a cikkébe (anélkül, hogy azt támogatta volna, vagy azt megismételte volna);
- (iv) az újságíró tudta, vagy pedig észszerűen tudnia kellett volna, hogy a kifogásolt tartalom jóhírnév sértő vagy más szempontból jogellenes;
- (v) jóhiszeműen járt-e el az újságíró az újságírói etikai szabályok tekintetében, és a felelősségteljes újságírás követelményeknek megfelelő gondossággal járt-e el?

A Bíróság álláspontja szerint az ilyen objektív felelősség negatív következményekkel jár az internetes információáramlásra, mivel arra készíti a szerzőket és kiadókat, hogy teljes mértékben tartózkodjanak olyan anyagokra történő hiperhivatkozástól, melyek tartalma változhat és melyekre nincs hatásuk. Ez közvetve vagy közvetlenül dermesztő hatással járhat az internetes véleményszabadság tekintetében.

A fentiek alapján a Bíróság úgy találta, hogy a hazai bíróságok által a kérelmező társaság tekintetében megállapított **objektív felelősségnek nincs releváns és megfelelő alapja**. Ezért

az intézkedés a kérelmező társaság véleménynyilvánítási szabadsághoz való jogának aránytalan korlátozása, így sérti az Egyezmény 10. cikkét.

A véleménynyilvánítás szabadsága körében érdekes kérdés a **like**, illetve napjainkban már **többféle reakciógomb véleményként való értékelése**. A Fourth Circuit 2013-as Bland v. Roberts ügyben megállapította, hogy a like gomb alkalmazása véleménynyilvánításnak minősül.⁵² Ebből következően a jogsértő állítással, bejegyzéssel való egyetértés, azonosulás kifejezése szintén jogsértőnek minősülhet.⁵³ A Melike kontra Törökország ügyben egy oktatási minisztériumban dolgozó takarítót azért rúgtak ki, mert a Facebookon olyan politikai tartalmú cikkeket „like”-olt, amelyek nem álltak a véleménynyilvánítás szabadságához való jog védelme alatt. Az EJEB a korábbiakban kifejtett szempontok ((i) a közérdekű vitához való hozzájárulás, (ii) az érintett személy hírnevének mértéke és a híradás tárgya, (iii) az érintett személy előzetes magatartása, (iv) a közzététel tartalma, formája és következményei, valamint (v) a kiszabott szankció súlyossága) értékelése alapján, megállapította, hogy az elbocsátás sértette az Egyezmény 10. cikkét, figyelemmel arra, hogy a nemzeti bíróság nem indokolta megfelelően a véleménynyilvánítás szabadságának a korlátozását. A Bíróság kifejezetten rögzítette, hogy a „like”-olás nem feleltethető meg a tartalom megosztásának, közzétételének, illetve, hasonlóan az előzőekben tárgyalt hiperhivatkozásokhoz, a felhasználónak nincs hatása a kedvelt tartalomra. Érdekes kérdés a jövőre nézve, hogy a reakciógombok – amelyekkel a kedvelésen kívül egyéb érzelmek is kifejezhetők (együttérzés, szeretet, harag, szomorúság, csodálkozás, nevetés) – megjelenése következtében hogyan alakul a joggyakorlat.⁵⁴

Megállapítások

1. Az EJEB gyakorlatában a magánélethez való jog és a véleménynyilvánítás szabadságához való jog egyenértékű.
2. Mindkét jog tekintetében a **korlátozások** akkor megengedettek, ha azok:
 - 2.1. **törvény által előírtak**
 - 2.2. **jogos célt szolgálnak**

⁵² Bland v. Roberts, No. 12-1671 (4th Cir. 2013), Idézi: Koltay, 2019

⁵³ Koltay, 2019, <https://blog.oup.com/2017/09/traps-of-social-media/>

⁵⁴ Hernold, 2021

- 2.3. **egy demokratikus társadalomban szükségesek** (arányosak az elérni kívánt jogos céllal)
 - 2.3.1. a korlátozás akkor szükséges, ha fennáll ***jelentős társadalmi szükséglet***
 - 2.3.2. a ***szankciók jellege és súlyossága*** szempontjából
 - 2.3.2.1. *a legkevésbé korlátozó intézkedés* alkalmazandó
 - 2.3.2.2. *az általános intézkedés alkalmazása arányos*
 - 2.3.3. a nemzeti bíróság által adott ***indokolás releváns és elégséges***

3. A magánélet védelméhez való jog és a véleménynyilvánítás szabadságához való jog ütközése esetén értékelendő mérlegelési szempontok:
 - 3.1. a közérdekű vitához való hozzájárulás
 - 3.2. az érintett személy hírnevének mértéke és a híradás tárgya
 - 3.3. az érintett személy előzetes magatartása
 - 3.4. a közzététel tartalma, formája és következményei
 - 3.5. a kiszabott szankció súlyossága
 - 3.6. és bizonyos esetekben az információ megszerzésének módja és
 - 3.7. valóságtartalma

4. A magánélet védelméhez való joggal kapcsolatos ítélkezési gyakorlatban figyelembe kell venni **az egyén és a közösség egészének egymással versengő érdekei között megteremtendő méltányos egyensúlyt, figyelemmel arra, hogy ez az állam részéről egyrészt**
 - 4.1. **negatív kötelezettség**, amely szerint **tartózkodnia kell** a magán- és családi életbe, az otthonba és a levelezésbe való **önkényes hatósági, bírósági beavatkozástól, másrészt**
 - 4.2. **pozitív kötelezettség**, amely szerint elsősorban a jogalkotáson és jogalkalmazáson keresztül **biztosítania kell a magánélethez való jog érvényesülését** magánszemélyek között is.

5. Az. EJEB gyakorlata alapján a **magánélethez való jog tartalma kimerítően nem határozható meg**, hasonlóan a Ptk. szerinti általános személyiségi jogi védelemhez, amely – a jogosult jogainak széleskörű védelme mellett – **lehetővé teszi, hogy a jogalkalmazás hatékonyan kövesse a társadalmi és technológiai fejlődést a személyiségi jogok védelme tekintetében is.**

6. A Bíróság álláspontja szerint az **internet** – hozzáférhetősége, valamint hatalmas mennyiségű információ tárolását és közlését lehetővé tevő jellege miatt – a közvélemény **hírekhez való hozzáféréseinek és az információ általános terjesztésének elősegítése** fényében fontos szerepet játszik. Az EJEB gyakorlata elismeri az **internet kiemelt fontosságát a véleménynyilvánításhoz való jog gyakorlása**, a közéleti ügyek megvitatása szempontjából, emellett figyelemmel arra, hogy az interneten **közzétett információk milyen gyorsasággal és milyen széles körben terjednek**, az EJEB azt is elismeri, hogy **a magánélethez való jog, és elsősorban a személyes adatok védelméhez való jog érvényesítése** az interneten megvalósított jogsértések tekintetében szintén kiemelten fontos.
7. A **jogsértő internetes tartalmakkal** kapcsolatban a Bíróság megállapította, hogy a sérelmezett tartalomnak, tehát a személyiségi jog elleni támadásnak el kell érnie egy bizonyos **súlyossági szintjét (seriousness)** (*ezen belül vizsgálendő (i) a kontextus; (ii) a nyilvánosság mértéke, ezzel kapcsolatban a sérelmet szenvedett félre gyakorolt negatív hatás, kár mértéke; (iii) a tartalom olvasói interpretációja (hogy komolyan veszik-e vagy sem)*), oly módon, hogy a magatartás sértse a magánélet tiszteletben tartásához való joggyakorlását.
- 7.1. Az online véleménynyilvánítás körében a közszereplőknek általánosan magasabb a tűrési kötelezettsége a gyűlöletbeszédnek, illetve erőszakra uszításnak nem minősülő, azonban sértő, akár vulgáris, gyalázkodó hozzászólásokkal szemben.
- 7.2. Ezen belül **a kommentek eltávolítása során** az alábbi négy kritérium vizsgálendő:
- 7.2.1. a **kommentek környezete**
 - 7.2.2. a kérelmező társaság által a **gyalázkodó kommentek megelőzése vagy eltávolítása érdekében végzett intézkedések**
 - 7.2.3. a kommentek **tényleges szerzőinek jogi felelőssége** a közvetítő szolgáltató jogi felelősségének alternatívájaként, továbbá
 - 7.2.4. a hazai bírósági eljárások **következményei a kérelmező társaságra és a sértettre nézve**

7.2.5. a *jogsértés megállapítása és a kommentek eltávolítása* minden esetben indokolt, amikor a kommentek tartalmuk alapján *gyűlöletbeszédnek vagy erőszakra uszításnak* minősülnek

7.3. A **hiperhivatkozások** tekintetében az **egyszerű megosztás nem minősül a jóhírnév sértő tartalom híresztelésének a jogsértő tartalom terjesztésének**. A **hiperhivatkozás közzétevőjének felelőssége** körében – az adott ügyben a hiperhivatkozás egy sajtótermékben közzétett cikkben jelent meg – egyedileg vizsgálándók a következők:

7.3.1. támogatta-e az újságíró a kifogásolt tartalmat;

7.3.2. megismételte-e az újságíró a kifogásolt tartalmat (anélkül, hogy azt támogatta volna);

7.3.3. az újságíró pusztán csak egy kifogásolt tartalomra utaló hiperhivatkozást illesztett-e a cikkébe (anélkül, hogy azt támogatta volna, vagy azt megismételte volna);

7.3.4. az újságíró tudta, vagy pedig észszerűen tudnia kellett volna, hogy a kifogásolt tartalom jó hírnév sértő vagy más szempontból jogellenes;

7.3.5. jóhiszeműen járt-e el az újságíró az újságírói etikai szabályok tekintetében és a felelősségteljes újságírás követelményeknek megfelelő gondossággal járt-e el?

7.4. Az online tartalmak kedvelése tekintetében a bírói gyakorlat alapján a „like” gomb alkalmazása véleménynyilvánításnak minősül, és a „like”-olás – a hiperhivatkozásokhoz hasonlóan – nem feleltethető meg a tartalom megosztásának, közzétételének, illetve a felhasználónak nincs hatása a kedvelt tartalomra.

7.5. A közszereplőknek sem kell eltérniük, hogy bármilyen bizonyíték nélkül nyilvánosan bűncselekménnyel vádolják őket.

Észrevételek, lehetséges gyakorlati problémák

Az EJEB irányadó gyakorlata alapján általánosan megállapítható, hogy az EJEB a súlyosabb jogsértések esetén – gyűlöletbeszéd, erőszakra uszítás, súlyossági küszöbértéket elérő kommentek – értékeli a nemzeti bíróság a véleménynyilvánítási szabadságához való jog

korlátozását az Egyezmény szerint jogszerűnek. A Bíróság az online véleménynyilvánítás körében tehát figyelembe veszi, hogy számos internetes portálon folytatott kommunikációban gyakori a stílus alacsony színvonala, akár a „vulgáris gyalázkodás” is, amely kétségtelenül sértő, de nem minden esetben indokolja a véleménynyilvánítás szabadságához való jog korlátozását. A vizsgált Bírósági gyakorlat alapján az EJEB, hatáskörén belül, igyekszik döntéseivel elősegíteni az internet és a technológia fejlődését, valamint ezek alkalmazását a véleménynyilvánításhoz való jog gyakorlása során, továbbá a hírekhez való hozzáférés és az információ általános terjesztése érdekében. A Bíróság ezen belül kiemelten védi a sajtó demokráciában betöltött kiemelkedő szerepét, a közügyek megvitatásához való hozzájárulását, és az ezekkel kapcsolatos információk jogszerű nyilvánosságra hozatalát. Egyetértünk az EJEB azon gyakorlatával, hogy bizonyos, az online térben megvalósított személyiségi jogsértések esetén a gyors és hatékony notice and take down eljárás megfelelő eszköz a személyiségi jogok védelme érdekében, hiszen a sérelmet szenvedett fél elsődleges érdeke a jogszerű információhoz való hozzáférés minél gyorsabb megakadályozása, a jogsértő információ törlése. Ami a gyakorlatban problémát okozhat, hogy azáltal, hogy az EJEB a személyiségi jogok megsértésének értékelését a fentiekben tárgyalt hármaskritériumrendszer (a korlátozások akkor megengedettek, ha (1) törvény által előírtak, (2) jogos célt szolgálnak és (3) egy demokratikus társadalomban szükségesek) alapján tulajdonképpen a nemzeti bíróságok mérlegelésére bízta, **hozzájárulhat ahhoz, hogy az online platformokon, tehát ugyanabban az online közösségi térben, eltérő személyiségvédelemben részesüljenek a különböző tagállamok állampolgárai.**

IV. A hatósági jogérvényesítés lehetőségei az online platformokkal szemben

Az utóbbi években az online platformok globális térnyerése és véleménybefolyásoló hatásai miatt felmerült az igény a szigorúbb szabályozásukra. A mindennapos tömeges használat és különösen az online platformok, mint a média új eszközeinek közéleti, politikai véleménybefolyásoló eszközként való használatának következtében egyre gyakoribbá váltak az alapvető jogokat is érintő online jogsértések. Az Európai Bizottság kidolgozta a digitális szolgáltatásokról szóló törvénycsomagot, azaz a DSA-t és a DMA-t, amelynek két fő célját az alábbiak szerint határozta meg: (1) biztonságosabb digitális tér létrehozása, amelyben a digitális szolgáltatások valamennyi felhasználójának alapvető jogai védelemben részesülnek; (2)

egyenlő versenyfeltételek megteremtése az innováció, a növekedés és a versenyképesség előmozdítása érdekében, mind az európai egységes piacon, mind globális szinten.⁵⁵

A DSA alapján egyes tagállamok jogrendszerétől és a szóban forgó jogi területtől függően a **nemzeti igazságügyi vagy közigazgatási hatóságok elrendelhetik, hogy a közvetítő szolgáltatók lépjenek fel adott jogellenes tartalom ellen.**⁵⁶ A DSA szerinti kötelezettségek megfelelő felügyeletének és érvényesítésének feladatát főszabály szerint a tagállamoknak kell ellátniuk. Ebből a célból **ki kell nevezniük legalább egy hatóságot, amelynek az a feladata, hogy alkalmazza és érvényesítse a rendeletet.** A tagállamok számára azonban biztosítani kell annak lehetőségét, hogy egynél több illetékes hatóságot bízzanak meg konkrét felügyeleti vagy végrehajtási feladatokkal és kompetenciákkal a rendelet alkalmazásával kapcsolatban, például adott ágazatok vonatkozásában, például elektronikus hírközlési szabályozókat, médiaszabályozókat vagy fogyasztóvédelmi hatóságokat, tükrözve nemzeti alkotmányos, szervezeti és igazgatási felépítésüket.⁵⁷ A tagállamoknak a hatóságok közül ki kell jelölniük a **digitális szolgáltatási koordinátort**, azaz a tagállamok által a **rendelet következetes alkalmazása érdekében kijelölt elsődleges nemzeti hatóságot.**⁵⁸

Ezen túl a DSA bevezeti a **megbízható bejelentők általi jelentéstételek kiemelt kezelésének a kötelezettségét.** A **megbízható bejelentő** státusz egyéneknek nem ítélhető oda, csak olyan szervezeteknek, amelyek többek között bizonyították, hogy rendelkeznek a jogellenes tartalom kezeléséhez szükséges szakértelemmel és kompetenciákkal, a kollektív érdekeket képviselik, illetve kellő gondossággal és objektíven járnak el. Az ilyen szervezetek a jellegüket tekintve lehetnek közjogiak, például a terrorista tartalom vonatkozásában a nemzeti bűnüldözési hatóságok vagy A Bűnüldözési Együttműködés Európai Uniói Ügynöksége (a továbbiakban: Europol) keretében működő, internetes tartalommal foglalkozó egységek, vagy lehetnek nem kormányzati szervezetek és félállami szervek, például a gyermekek szexuális zaklatásával kapcsolatos anyagok bejelentésére szolgáló forróvonalakból álló INHOPE hálózathoz tartozó

⁵⁵ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-services-act-package>

⁵⁶ DSA Indokolás - Összhang a szabályozási terület jelenlegi rendelkezéseivel

⁵⁷ DSA (72)

⁵⁸ DSA 38. cikk

szervezetek⁵⁹ vagy a jogellenes online rasszista és idegengyűlölő megnyilvánulások bejelentésével foglalkozó szervezetek.⁶⁰

A jogellenes online tartalmakkal szembeni hatósági fellépésre különböző EU-s jogszabályok már biztosítanak lehetőséget a DSA hatálybalépését megelőzően. Ilyen többek között a GDPR, a fogyasztóvédelmi jogszabályok végrehajtásáért felelős nemzeti hatóságok közötti együttműködésről és a 2006/2004/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2017/2394 rendelet (a továbbiakban: „fogyasztóvédelmi rendelet”), illetve az Eker. irányelv, amely alapján a tagállamok, bizonyos korlátozásokkal, megállapíthatnak kötelezettségeket az információ társadalommal összefüggő szolgáltatások nyújtói számára, illetve jogellenes tartalom esetén kötelezhetik a szolgáltatókat a tartalomhoz való hozzáférés megszüntetésére, az információ eltávolítására.

Az európai közös megoldás, azaz a DSA mellett, illetve annak hatálybalépését megelőzően azonban a tagállamok a lehetőségük szerinti jogszabályi kereten belül saját maguk is kezdeményezték a kifejezetten az online platformokra irányadó nemzeti szabályozás kialakítását. A DSA elsődleges célja nem a jogellenes tartalmakra irányadó szabályok kidolgozása, hanem a platformok által alkalmazott tartalomirányító technikák, folyamatok szabályozása. Ezzel szemben a nemzeti szabályozási törekvések inkább a jogellenes tartalmakkal szembeni korlátozásokat, elsősorban a hatósági fellépést igyekeznek elősegíteni.⁶¹ Az alábbiak során megvizsgáljuk a jelenlegi jogérvényesítési modelleket, kezdeményezéseket (Németország, Franciaország), ezek hatékonyságát és létjogosultságát a DSA hatálybalépését követően.

IV.1. Adatvédelem

A személyes adatok védelméhez való jog érvényesítés szempontjából az EU tagállamokban a GDPR alapján rendelkezésre áll a megfelelő hatósági út. A GDPR 77-84. cikkei tartalmazzák az érintett jogait abban az esetben, ha a rá vonatkozó személyes adatok kezelése sérti a GDPR rendelkezéseit. Ez alapján az érintett jogosult (1) panaszt tenni a felügyeleti hatóságnál, (2) a

⁵⁹ Magyarországon az **INHOPE hálózathoz tartozó szervezet az NMHH**, és az általa működtetett bejelentési platform az Internet Hotline, amelyen keresztül a jogellenes, illetve kiskorúakra káros tartalmak bejelenthetők: https://nmhh.hu/cikk/187270/Internet_Hotline_forrodrot_a_karos_tartalmak_bejelentesere

⁶⁰ DSA (46)

⁶¹ <https://www.accessnow.org/regulating-online-platforms-eu-digital-services-act/>

hatékony bírósági jogorvoslatra a felügyeleti hatóság rá vonatkozó, jogilag kötelező erejű döntésével szemben, (3) hatékony bírósági jogorvoslatra, (4) elszenvedett kárért az adatkezelőtől vagy az adatfeldolgozótól kártérítésre, amennyiben vagyoni vagy nem vagyoni kárt szenvedett. **A felügyeleti hatóság pedig közigazgatási bírság kiszabására is jogosult.** Magyarországon az Infotv. 51-19. §§-i alapján a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: „NAIH”) bárkinek a bejelentése alapján folytathat vizsgálatot, illetve az Infotv. 60-61. §§-i alapján indíthat **adatvédelmi hatósági** eljárást. Az itt írtak alapján, tehát amennyiben az online platformon az érintett adatait jogellenesen kezelik, és az adatkezelő nem tesz eleget az érintett jogai gyakorlása szerinti felhívásnak (pl. adatok helyesbítése, törlése) az érintett jogosult a felügyeleti hatósághoz fordulni. Megítélésünk szerint a személyes adatok védelméhez való jog megsértése esetén tehát gyors és hatékony lehet a jogérvényesítés azon módja, hogy az érintett az adatvédelmi hatóság – a peres eljárásnál gyorsabb – hatósági eljárásban kötelezi az adatkezelőt a jogellenes adatkezelés megszüntetésére (adatok helyesbítése, törlése) majd ezt követően a jogosult a jogsértést megállapító határozat alapján indít személyiségi jogi pert, amelyben vagyoni igényeit – ideértve a kártérítést és sérelemdíjat is – érvényesítheti. Ezen az úton érvényesül a lehető leggyorsabban a jogosult azon igénye, hogy a jogsértő helyzet megszűnjön, hiszen a sérelmezett adatok, már a polgári peres eljárást megelőzően, a hatóság határozata alapján a kötelezett által helyesbítésre, törlésre kerülnek. A hatóság határozata közigazgatási perben megtámadható. Az itt írtak alapján tehát a személyes adatok védelméhez való személyiségi jog érvényesítése szempontjából hatékonyan tartjuk a hatósági jogérvényesítést. Figyelemmel arra, hogy az online térben a legtöbb személyiségi jogot sértő tartalom (képmás, név, valótlan tények, magánélet körébe tartozó információk) tulajdonképpen személyes adatnak minősül, az adatvédelmi megközelítés kiemelten hatékony módja a személyiségi jogi jogérvényesítésnek. Abban az esetben azonban, ahol nincs szó személyes adatokról, tehát elsősorban a becsülethez való jog megsértése esetén, amikor a jogosult személyiségi jogait nem adatokon, tényeken keresztül, hanem egy adott véleménnyel sértik meg, van-e gyors és hatékony módja a jogérvényesítésnek.

IV.2. Németország

A német **Hálózati Végrehajtási Törvény (NetzDG)** 2017-ben lépett hatályba, célja a gyűlölet-bűncselekmények, a büntetőjog által büntetni rendelt álhírek és más jogellenes tartalmak elleni hatékonyabb küzdelem a **közösségi hálózatokon**.⁶²

Közösségi Hálózat

A NetzDG 1. § (1) bek. szerint **közösségi hálózatnak minősülnek** azok a telemédiaszolgáltatók, amelyek **nyereségszerzési céllal olyan internetes platformokat üzemeltetnek, amelyek célja, hogy a felhasználók bármilyen tartalmat megoszthassanak más felhasználókkal, vagy ilyen tartalmat a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tegyenek (közösségi hálózatok)**. Az újságírói vagy szerkesztői tartalmat kínáló platformok, amelyekért maga a szolgáltató felelős, nem minősülnek a törvény értelmében vett közösségi hálózatoknak. Ugyanez vonatkozik azokra a platformokra is, amelyek célja az egyéni kommunikáció vagy meghatározott tartalom terjesztésének lehetővé tétele.

Jogellenes tartalomnak minősülő tényállások

A NetzDG 1. § (3) bek. alapján jogellenes tartalomnak minősülnek a német büntető törvénykönyv meghatározott tényállásai, ezek közül a **személyiségi jogi vonatkozásúak az alábbiak:**

- **rágalmazás, rosszindulatú pletyka és becsületsértés (StGB 185–187.);**
- **magánélethez való jog megsértése fényképek készítésével (StGB 201.a);**

Roszindulatú pletyka: más személyről olyan tényt állít vagy terjeszt, amely alkalmas arra, hogy az illető személyt megalázza, vagy az illetővel kapcsolatos közvéleményt negatívan befolyásolja, kivéve, ha ez a tény igaznak bizonyul

⁶² https://www.bmj.de/DE/Themen/FokusThemen/NetzDG/NetzDG_EN_node.html

Becsületsértés: jobb tudomása ellenére más személyről olyan valótlan tényről állít vagy terjeszt, amely alkalmas arra, hogy az illető személyt megalázza, a közvéleményt negatívan befolyásolja, vagy az érintett személy hitelképességét veszélyeztesse

Magánélethez való jog megsértése fényképek készítésével:

- (1) 1. engedély nélkül más személyről magánterületen vagy a külvilágtól, belátástól védett helyiségben fényképfelvételt vagy más képfelvételt készít vagy továbbít, és ezzel megsérti az ábrázolt személy magánéletét,
 2. engedély nélkül más személy kiszolgáltatottságát bemutató fényképet vagy más képet készít, vagy ilyen képet továbbít, és ezzel megsérti az ábrázolt személy magánéletét,
 3. engedély nélkül olyan fényképet vagy más képet készít vagy továbbít, amely egy elhunyt személyt súlyosan sértő módon ábrázol,
 4. az 1-3. pontokban meghatározott képet felhasználja vagy harmadik személy számára hozzáférhetővé teszi,
 5. az 1-3. pontokban meghatározott, engedéllyel készített képet engedély nélkül harmadik személy számára hozzáférhetővé teszi
- (2) más személyről (ideértve az elhunyt személyeket is) készült olyan fényképet vagy más képmást, amely az ábrázolt személy jó hírnevét jelentős mértékben sérti, engedély nélkül harmadik személy számára hozzáférhetővé teszi

Panaszkezelés

A törvény kötelező előírásokat határoz meg a **közösségi hálózatok hatékony és átlátható panaszkezelésre** vonatkozóan. A közösségi hálózatok üzemeltetőinek a NetzDG 3. §-a alapján a jogellenes tartalmakkal kapcsolatos panaszkezelési eljárásban az alábbi kötelezettségeik vannak:

1. kötelesek azonnal tudomásul venni a panaszt, és ellenőrzi, hogy a panaszban bejelentett tartalom jogellenes-e és eltávolítandó-e, vagy a tartalomhoz való hozzáférést meg kell-e akadályozni,

2. a **panasz beérkezésétől számított 24 órán belül eltávolítja a nyilvánvalóan jogellenes tartalmat** vagy **megakadályozza az ahhoz való hozzáférést**; ez nem vonatkozik arra az esetre, ha a közösségi hálózat az illetékes bűnüldöző hatósággal hosszabb időtartamról állapodott meg a nyilvánvalóan jogellenes tartalom törlésére vagy a hozzáférés megszüntetésére,

3. haladéktalanul eltávolítja vagy blokkolja az összes jogellenes tartalomhoz való hozzáférést, **ez általában a panasz beérkezésétől számított 7 napon belül történik**; a 7 napos határidő túlléphető, ha

a) a tartalom jogellenességére vonatkozó döntés egy tényyszerű állítás valótlanságától függ, vagy egyértelműen más tényyszerű körülményektől függ; ilyen esetekben a közösségi hálózat lehetőséget adhat a felhasználónak, hogy a döntés meghozatala előtt válaszoljon a panaszra;

b) a közösségi hálózat a panasz beérkezésétől számított 7 napon belül a (6)-(8) bekezdés szerinti elismert önszabályozó intézményhez utalja a jogellenességre vonatkozó döntést, és vállalja, hogy elfogadja az intézmény döntését,

4. **eltávolítás esetén a tartalmat bizonyítékként megőrzi** és a 2000/31/EK és a 2010/13/EU irányelvek hatálya alá tartozó **tíz hétig tárolja** e célból,

5. bármely döntéséről haladéktalanul értesíti a panaszt benyújtó személyt és a felhasználót, egyúttal megindokolja döntését.

A jogosult követelheti továbbá, hogy az érintett **közösségi hálózat hozza nyilvánosságra a bűncselekmény elkövetőjének adatait**. A Facebook saját felületén belül a NetzDG alapján érvényesített jogokra vonatkozóan külön űrlap áll rendelkezésre.⁶³ A Facebook a panasztételt követően először vizsgálja, hogy a NetzDG alapján tett panasz szerinti tartalom **sérti-e a Közösségi Alapelveket (Community Standards)**. Ha igen akkor a **tartalmat a Facebook platformról globálisan eltávolítják**. Ezt követően, ha a bejelentett tartalom nem sérti a Közösségi Alapelveket, akkor a panaszban megadott információk alapján megvizsgálják a jogszerűségét, hogy a bejelentett tartalom sérti-e a német büntető törvénykönyv vonatkozó, a NetzDG-ben felsorolt rendelkezéseit. **Ha a bejelentett tartalom a NetzDG értelmében jogellenesnek minősül, akkor Németországban letiltják az adott tartalomhoz való**

⁶³ <https://www.facebook.com/help/contact/430253071144967>

hozzáfért. Ezen felül, a Facebook a bejelentő féllel is kommunikál, tájékoztatja a panaszával kapcsolatos aktualitásokról, szükség esetén további információkat kér, és tájékoztatja a döntésről.

A panaszok vizsgálata

A Facebooknál a panaszok Közösségi Alapelvekbe ütközését először a Facebook Global Partner Operations & Enablement csapata vizsgálja felül, amely a Facebook munkavállalóiból és szerződéses partnereinek (a berlini Majorel-lel és az esseni Telus/CCC) a munkavállalóiból áll. Minden olyan NetzDG panasz, amely olyan tartalomra vonatkozik, amelyet nem távolítanak el a Közösségi Alapelvek megsértése miatt, jogi felülvizsgálati eljáráson megy keresztül, amelyet a Facebook belső jogászhai és külső jogi tanácsadók által végzett útmutató alapján végeznek el. Ha a bejelentett tartalom jogszerűsége ezen a ponton sem egyértelmű, a panaszt ezután a Facebook belső jogászhai vizsgálják felül. Különösen összetett esetekben pedig a Facebook belső jogászhai tanácsadást kérhetnek külső németországi jogászoktól.⁶⁴ **Minden vizsgált online platform szükségszerűen jogi szakértőket alkalmaz a panaszok kivizsgálása során.**

Jelentéstételi kötelezettség

Az itt írtakon túl a közösségi hálózatok üzemeltetőinek félévente átláthatósági jelentést (transparency report) kell közzétenniük a büntetendő tartalmakkal kapcsolatos panaszok kezeléséről. A jelentéseknek információkat kell tartalmazniuk a panaszok mennyiségéről és a hálózat döntéshozatali gyakorlatáról, valamint a bejelentett tartalmak feldolgozásáért felelős csapatokról. A jelentéseket mindenki számára hozzáférhetővé kell tenni az interneten.

Bírság

A NetzDG-ben foglalt kötelezettségek megsértése esetén – elsősorban akkor, ha nem törlik a bűncselekményt jelentő tartalmakat teljes egészében vagy határidőben – a közösségi hálózatok a felügyelő hatóság, azaz a Szövetségi Igazságügyi Hivatal által bírságozhatók. A bírság mértéke a panaszkezelési rendszerért felelős személy ellen akár 5 millió euróig terjedő

⁶⁴ Facebook NetzDG Transparency. Report, 2022. január

pénzbírság, magával a vállalattal szemben a bírság pedig akár 50 millió euró is lehet. Ezen felül, bírság kiszabásának akkor is van helye, ha a közösségi hálózat nem vagy nem teljes mértékben tesz eleget a jelentéstételi kötelezettségének.⁶⁵

Észrevételek, lehetséges gyakorlati problémák

A személyiségvédelem tekintetében a NetzDG tehát kialakította a közösségi hálózatokra kötelező német szabályozást, amely az online személyiségi jogsértések legszélsőségebb, bűncselekménynek minősülő eseteivel szemben nyújt védelmet. Megítélésünk szerint, a panaszkezelésre irányadó **rövid eljárási határidők**, valamint a **platform döntésére irányadó értesítési és indokolási kötelezettség**, a **hatósággal való együttműködési kötelezettség**, valamint a **panaszok jogászok segítségével való értékelése** azok, amelyek gyakorlati szempontból a leginkább biztosítják a hatékony jogérvényesítést. Ezen túl, a platform mellett a **panaszkezelési rendszerért felelős személlyel szembeni bírságot a személyes felelősségen** keresztül még inkább elősegítheti az online platformok hatékony és átlátható panaszkezelésének biztosítását. A gyakorlatban problémát jelenthet azonban a tartalmak büntetőjogi minősítése abban a tekintetben, hogy a NetzDG a **német Büntető Törvénykönyvben szabályozott**, bűncselekménynek minősülő magatartásokat rendeli büntetni, amely például rágalmazás és becsületsértés esetén – a polgári jogi alakzattól, valamint a **platform saját szabályzataiban jogellenesnek minősített magatartásoktól való elhatárolás** során – komoly **jogi szakértelmet** igényel. Ebből fakadhat a következő gyakorlati probléma, hogy létezik-e olyan algoritmus, amely megbízhatóan tudja a fentiek szerint megkülönböztetni a tartalmakat, vagy az **elhatárolási kérdések feloldásához** – különösen, ha minden tagállamban hasonló kötelezettségeket rónak az online platformokra – **minden esetben jelentős humán erőforrásra** van szükség, ami természetesen jelentős pénzügyi terhet is ró az online platformokra. Ezzel kapcsolatban az is problémát okozhat, hogy az online platform szempontjából a legegyszerűbb megoldás a jelentett tartalmakat a legkevesebb vizsgálattal értékelni és eltávolítani, ami a **véleménynyilvánítás szabadságához való jog sérelméhez vezethet**. A fentiek alapján a **NetzDG panaszokat kapcsolódó jogi ismeretekkel rendelkező, jogászokból álló csapat és külső jogi tanácsadók vizsgálják felül**, ami a jogi technológia aktuális állása szerint a legmegbízhatóbb megoldás. Az itt írtakból fakadóan azonban az új platformok piacra lépését jelentősen megnehezítheti a szabályozás. Továbbá, az **eltérő nemzeti**

⁶⁵ https://www.bmj.de/DE/Themen/FokusThemen/NetzDG/NetzDG_EN_node.html

szabályozás a közös EU-s szabályok eltérő végrehajtásához vezethet. Amennyiben a tagállamok saját végrehajtási intézkedésekkel rendelkeznek, az **megnehezíti az európai szintű harmonizációs törekvést**, és a **platform által is nehezebben lesznek végrehajthatók az eltérő nemzeti követelmények**. Ezen túl pedig, figyelemmel arra, hogy a NetzDG a német állampolgárok tekintetében alkalmazandó, a **felhasználók személyiségi jogainak védelmi szintje ugyanazon a platformon eltérő lesz**, és ez alapján egy személyiségi jogi tárgyú jogvita esetén – figyelemmel a platform nemzetköziségére – összeütközést okozhat, hogy adott esetben **a jogosult és a kötelezett eltérő szabályok alapján alakítja a magatartását ugyanazon online platformon**.

Joggyakorlat a NetzDG alapján

A NetzDG-vel kapcsolatos joggyakorlat vizsgálata során az online platformok a NetzDG alapján kötelező Átláthatósági jelentéseit (Transparency Report) vettük alapul, valamint az ezek felhasználásával készült összefoglaló tanulmányokat.

Általánosan megállapítható, hogy az online platformok a NetzDG alapján tett panaszokat elsősorban a belső szabályzataik szempontjából, a közösségi irányelveiknek való megfelelés szempontjából vizsgálják. Amennyiben a sérelmezett tartalom a platform közösségi alapelveibe ütközik, az alapján kerül világszerte eltávolításra. Amennyiben a panasz közösségi alapelveit, belső szabályzatot nem sért, a platform a tartalmat megvizsgálja a NetzDG és így a német Büntető Törvénykönyv alapján, és amennyiben jogsértő, Németország területén korlátozzák a tartalomhoz való hozzáférést. **Az Átláthatósági jelentések tehát azt mutatják, hogy a platformok a legtöbb esetben saját közösségi irányelveik megsértése alapján távolítják el a sérelmezett tartalmakat.**⁶⁶

A NetzDG 2017-es hatálybalépését követően megállapítható, hogy nem okozta tömeges eltávolítási kérelmek benyújtását. 2018-ban a Facebook-nak 21,2%, a Twitternek 10,8% volt az eltávolítási aránya. 2018-ban az alábbiak szerint alakult a platformokon a NetzDG alapján az eltávolítások száma⁶⁷:

⁶⁶ Heidi Tworek, University of British Columbia, Paddy Leerssen, Institute for Information Law, University of Amsterdam - An Analysis Of Germany's NetzDG Law, Transatlantic Working Group, 2019 (https://www.ivir.nl/publicaties/download/NetzDG_Tworek_Leerssen_April_2019.pdf)

⁶⁷ William Echikson és Olivia Knodt: Germany's NetzDG: A key test for combatting online hate, Center for European Policy Studies, 2018, (<file:///Users/fruzsihernold/Downloads/SSRN-id3300636.pdf>)

Platform	Total items reported	Total Removal Rate	Removal within 24 hrs
Facebook	1,704	362 (21.2%)	76.4%
Google (YouTube)	241,827	58,297 (27.1%)	93.0%
Twitter	264, 818	28,645 (10.8%)	93.8%
Change.org	1,257	332 (26.4%)	92.7%

3. ábra: panasztételek, eltávolítások száma a NetzDG alapján 2018-ban⁶⁸

A 2021. június 1. és 2022. május 31. közötti időszakban Németországban a legtöbb tartalomeltávolítási ügy a keresőmotorok találatainak eltávolításával (azaz deindexálás), nem pedig a tényleges tartalmak eltávolításával volt kapcsolatos. 2021 július és december között a német panaszok következtében a Facebook 1082 esetben törölt tartalmat vagy szüntette meg az azokhoz való hozzáférést, a Twitter 75.822, a Tik Tok 27.436 a YouTube pedig 43.847 esetben.⁶⁹

A német Szövetségi Igazságügyi Hivatal 2019-ben 2 millió euró bírságot szabott ki a Facebookra, abból az okból, hogy a platformon megjelenő jogellenes tartalmakkal kapcsolatban nem teljes mértékben teljesítette a jelentési kötelezettségeit, mivel kevesebb panaszt jelentett, mint a tényleges panaszok száma, és ezzel megsértette a NetzDG-t.⁷⁰

Platform jogesetek

A Facebook az átláthatósági oldalán bemutat olyan jogeseteket, amelyeknél az eltávolítási kérelmet a helyi jogszabályok megsértésére alapították⁷¹.

A Metapediára mutató linket tartalmazó tartalom - 2016. február: A Jugendschutz, a német ifjúságvédelmi ügynökség kérelmet fogalmazott meg, hogy Németországban betiltott

⁶⁸ Echikson & Knodt 2018

⁶⁹ Freedom House – Freedom on the Net 2022 (https://freedomhouse.org/country/germany/freedom-net/2022#footnoteref1_gylu5pm)

⁷⁰ <https://www.reuters.com/article/us-facebook-germany-fine-idUSKCN1TX11C>

⁷¹ <https://transparency.fb.com/data/content-restrictions/case-studies/>

Metapedia webhelyre mutató linket tartalmazó tartalmat távolítsa el a Facebook. A Facebook megállapította, hogy a tartalom **nem sérti a közösségi alapelveket**. A Facebook a felülvizsgálatot követően a német törvényeknek megfelelően a tartalmat **Németországban hozzáférhetlenné tette**, és erről értesítette a tartalom létrehozóját.

A bevándorlók által állítólagosan elkövetett bűncselekményeket tárgyaló tartalom - 2016. június: A telemédia területén működő német önszabályozó szerv, az FSM (Freiwillige Selbstkontrollle Multimedia-Diensteanbieter) kérelmezte egy tartalom eltávolítást, mivel az a helyi törvények értelmében jogellenes. A Facebook megállapította, hogy a tartalom **nem sérti a közösségi alapelveket**, így a felülvizsgálat után **nem tett további lépéseket** a tartalommal kapcsolatban.

A német törvények szerinti tiltott szervezethez kapcsolódó oldalak - 2016. november: A német Szövetségi Belügyminisztériumtól az a kérés érkezett, hogy a Facebook távolítsa el 52 oldalt, amelyek a "Die Wahre Religion [Az igaz vallás]" nevű szervezethez kapcsolódnak, amely a magánegyesületekre vonatkozó törvény (Vereinsgesetz) értelmében tiltott egyesületnek minősül. A Facebook megállapította, hogy az oldalak **nem sértették a közösségi alapelveket**. A Szövetségi Belügyminisztérium kérése alapján azonban **korlátozta az oldalakhoz való hozzáférést Németországban**, és értesítette az oldal adminisztrátorait az intézkedésről.

A német helyi ifjúsági törvényeket sértő tartalom - 2020. február: A Jugendschutz.net, a német szövetség és a szövetségi államok közös kompetenciaközpontja a kiskorúak internetes védelmére vonatkozóan kérést fogalmazott meg öt olyan elem eltávolítására, amelyek állítólag sértik Németország helyi ifjúságvédelmi törvényeit. **A bejelentett bejegyzések nem sértették a Facebook közösségi alapelveit**. A Facebook **korlátozta a hozzáférést négy olyan bejegyzéshez, amelyek valószínűleg jogellenesnek ítélték az önkárosítás népszerűsítése miatt, és egy olyan bejegyzéshez, amely pedig a marihuána fogyasztásának népszerűsítése és dicsőítése miatt ítélték jogellenesnek. Minden bejelentett tartalom jogellenesnek minősült a JMStV 5. § (1) bekezdése alapján.**

A közzétett ügyekkel kapcsolatban megállapítható, hogy bizonyos esetekben a Facebook törli vagy leginkább **az adott ország területén hozzáférhetlenné teszi a nemzeti jog alapján jogsértőnek minősülő tartalmat**, azonban, mivel **indokolást nem tesz közzé**, nem állapítható

meg, hogy a döntést milyen szempontok alapján hozza meg, és az sem, hogy a közzétett esetek milyen szempontok alapján kerülnek közzétételre.

Bírói gyakorlat

Figyelemmel arra, hogy a vonatkozó ügyekben a NetzDG által védett jogok és a véleménynyilvánításhoz való jog ütközik, az irányadó német bírói gyakorlat jelenleg nem egységes, a döntések elsősorban a kontextustól függően változnak. Megállapítható azonban, hogy a Facebook nincs könnyű helyzetben, hiszen egyfelől jelentős bírságok kockázata mellett törölnie kell az információkat, másfelől viszont jelentős a kockázata annak is, hogy a jogszerű tartalmak törlése következtében indítanak eljárást vele szemben⁷².

A német bíróságok megállapításai⁷³:

1. Egy közösségi médiaplatform üzemeltetőjének **olyan általános szerződési feltétele, amely szerint az üzemeltető eltávolíthatja a felhasználó által közzétett bármilyen tartalmat**, ha az üzemeltető úgy véli, hogy az sérti a platform irányelveit, **érvénytelen**, mert a **jóhiszeműség követelményeivel ellentétben indokolatlanul hátrányosan érinti a felhasználót, mint az üzemeltető szerződéses partnerét**.
2. Egy közlés értelmezéséhez **meg kell határozni annak objektív jelentését egy elfogulatlan és észszerűen gondolkodó olvasó szemszögéből**. A tartalom értékelésekor a kifogásolt tartalmat egy elfogulatlan átlagolvasó megértése és az általános nyelvhasználat alapján kell értékelni abban az általános kontextusban, amelyben azt tették. Nem szabad kiszakítani a közlést abból a kontextusból, amelyben történt, és attól függetlenül vizsgálni.⁷⁴
3. Az alapjogok a jog minden területére vonatkoznak, és így a magánjogot is befolyásolják. Figyelemmel arra, hogy **a felhasználó és a Facebook között szerződéses kapcsolat, tehát magánjogi jogviszony jön létre, a német polgári törvénykönyv (BGB) 241. § (2) bekezdését sérti, ha a Facebook kizárólagos jogköre azt eldönteni, hogy törli-e a felhasználó által közzétett tartalmat vagy nem**, mivel a

⁷² Echikson & Knodt 2018

⁷³ Matthias C. Kettemann: FOLLOW-UP TO THE COMPARATIVE STUDY ON “BLOCKING, FILTERING AND TAKEDOWN OF ILLEGAL INTERNET CONTENT”, Leibniz-Institute for Media Research | Hans-Bredow-Institut (HBI), Hamburg, Germany, 2019. május

⁷⁴ Münchener Legfelsőbb Területi Bíróság (OLG) 2018.08.24-i határozata

BGB 241. § (2) bekezdése szerint a feleknek figyelembe kell venni a másik fél jogait, jogos- és egyéb érdekeit.⁷⁵

4. Mivel a Facebook az információ és vélemények megosztásának **"nyilvános piactere"**, **biztosítania kell** - az alapjogvédelmi garanciák harmadik felekre való közvetett alkalmazásának elvén keresztül -, hogy **a nem jogsértő vélemények ne kerüljenek törlésre.**⁷⁶
5. Bár az online platformoknak jogukban áll felügyelni a platformjaikat, **a tartalmakat nem törölhetik egyszerűen, önkényesen és anélkül, hogy a törléssel kapcsolatban jogorvoslatot biztosítanának az érintetteknek.**⁷⁷

A NetzDG 2021-es módosításával kapcsolatos, az online platformok által indított jogvita

2021. júniusában lépett hatályba Németországban a NetzDG módosításáról szóló törvény, amely kötelezte a közösségi hálózatokat egy olyan eljárás létrehozására, amelynek keretében a panaszos és az érintett felhasználó kezdeményezheti a megjelölt tartalom eltávolítására vagy el nem távolítására vonatkozó döntés felülvizsgálatát. Kibővült továbbá azon kötelezettség, hogy a platformnak a rendőrség felé jelentenie kell a törölt tartalmakat, amelyek bűncselekmények (főként a „gyűlölet-bűncselekmények”) listájába tartozhatnak. A tartalom és az IP-cím mellett a közösségi hálózatok kötelesek a felhasználó nevét és a tartalom megosztásának vagy nyilvánosságra hozatalának időpontját megadni. A módosítás a Szövetségi Igazságügyi Hivatal hatáskörébe utalta továbbá a bírság kiszabásán felül azt a hatáskört, hogy „minden szükséges eszközzel” felügyelje és kikényszerítse a NetzDG betartását.

A Google Ireland Ltd, a Meta Platforms Ireland Limited, a Twitter International Unlimited Company és a TikTok Technology Limited kereseteket és gyorsított felülvizsgálati kérelmeket nyújtott be a kölni közigazgatási bírósághoz. A bíróság 2022. március 1-jén a Google és a Meta gyorsított felülvizsgálati kérelmeiről döntött, és kimondta, hogy a fenti módosítások sértik az európai uniós jogot. A Bíróság a Google esetében megállapította, hogy (1) a Szövetségi Igazságügyi Hivatal nem minősül a (EU) 2018/1808 irányelv 28b. cikke alapján az audiovizuális médiaszolgáltatásokat ellenőrizni jogosult, a Kormánytól elkülönült, funkcionálisan független szervnek, mivel a Szövetségi Igazságügyi Minisztérium alá tartozik,

⁷⁵ LG Frankfurt/M. 2018.05.14-i határozata

⁷⁶ Münchener Legfelsőbb Területi Bíróság (OLG) 2018.07.17-i határozata

⁷⁷ LG Frankfurt/M. 2018.05.14-i határozata

továbbá mind a Google, mind a Meta esetében kimondta, hogy (2) a rendőrség részére való jelentési kötelezettség nincs összhangban az Eker. irányelv rendelkezéseivel, mivel a közösségi médiaplatformokat csak állami szerv kérésére lehet kötelezni a felhasználók azonosítását lehetővé tevő információk átadására, és nem, mint ahogyan a NetzDG módosítása előírja, külön kérés nélkül. Következésképpen a jogsértő módosításokat a Szövetségi Igazságügyi Hivatal az alapügyben hozott jogerős ítéletig nem alkalmazhatja.⁷⁸

Észrevételek, lehetséges gyakorlati problémák

A fentiek alapján megállapítható, hogy a német NetzDG alatti jogérvényesítés **hatékony, de nagyon ellentmondásos**. Az online platformok igyekeznek eleget tenni az eltávolítási kérelmeknek, ami azonban a véleménynyilvánítás szabadásághoz való jog sérelmével kapcsolatos jogvitákhoz vezethet. Maguk a német bíróságok is több esetben visszakoztak a NetzDG alatti jogérvényesítés során, elsősorban a **véleménynyilvánításhoz való jog érvényesítése** szempontjából. A NetzDG módosításával kapcsolatos, a platformok által kezdeményezett jogvita is azt a tendenciát mutatja, hogy a német jogalkalmazók sem értenek egyet maradéktalanul a NetzDG szerinti szigorú szabályozással és az online platformok ilyen irányú kötelezésével. Jelenleg a problémás kérdések nem kerültek feloldásra, érdekes lesz azonban, hogy a DSA hatálybalépése milyen irányba fogja befolyásolni a nemzeti jogalkotást és jogérvényesítési törekvéseket.

A fent hivatkozott, a Facebook által közzétett jogesetek egyike sem kapcsolódott a NetzDG-hez, Megállapítható azonban, hogy nemzeti szabály megsértése esetén a Facebook **az adott ország területén teszi hozzáférhetetlenné a nemzeti jog alapján jogsértőnek minősülő tartalmat**. Ez felveti azt a gyakorlati problémát, hogy a **megállapítottan jogsértő tartalom egyébként bármely más országból** (sőt, akár az adott országból is másik ország IP címének a használatával) **elérhető marad**, így a **jogsértés tulajdonképpen csak adott területen kerül megszüntetésre**. A személyiségi jogok védelme szempontjából, figyelemmel arra, hogy a jogsértő tartalom bárhonnán elérhető, ezt a gyakorlatot nem tartjuk megfelelően hatékonnak.

⁷⁸ <https://www.loc.gov/item/global-legal-monitor/2022-03-30/germany-administrative-court-of-cologne-grants-google-and-facebook-interim-relief-holds-network-enforcement-act-partially-violates-eu-law/>

IV.3. Franciaország

A francia az **internetes oldalakon található gyűlölködő tartalom elleni küzdelemről szóló törvény (Loi Avia)**⁷⁹ meghozatalát a francia jogalkotáson belüli jelentős vita övezte. Ennek következtében a jogszabály az Alkotmányjogi Tanács előtti előzetes normakontroll eljárása után 2020. július 1-jén lépett hatályba, azzal, hogy számos rendelkezését – amelyek tulajdonképpen biztosították volna a gyors értesítési-eltávolítási eljárást, és annak hatósági ellenőrzését – alkotmányellenesnek minősítették, így azok nem léptek hatályba⁸⁰.

Az eredeti törvényjavaslat szerint a jogsértő tartalmat a közvetítő szolgáltatóknak a bejelentést követő 24 órán belül kellett volna eltávolítani, továbbá az internetes platformoknak és a keresőmotoroknak a bejelentés követő 1 órán belül kellett volna eltávolítaniuk a gyermekpornográfiával és a terrorizmussal kapcsolatba hozható tartalmakat. Az Alkotmányjogi Tanács érvelése szerint ezek aránytalanul veszélyeztették volna a véleménynyilvánítás szabadságához való jog érvényesülését, és indokolatlan cenzúrázáshoz vezettek volna⁸¹.

A hatályos jogszabály így csak néhány, a téma szempontjából érdekes rendelkezést tartalmaz, amelyek közül a legfontosabb a gyűlöletbeszéddel kapcsolatos ügyek elbírálására szakosodott bíróság felállítása, a francia legfelsőbb audiovizuális tanács alatt működő online gyűlöletmegfigyelő központ létrehozása, valamint az online platformokra kiszabható bírság 250 ezer euróra való felemelése.

A hatályos, vonatkozó szabályok szerint az online platformoknak többek között a gyűlöletbeszéd, az emberi méltóság elleni bűncselekmények, az erőszakra uszítás és a gyermekpornográfia elleni fellépést kell elősegíteniük. Tehát a francia szabályozás a NetzDG-re abban a tekintetben hasonlít, hogy szintén a Büntető Törvénykönyvben szabályozott tényállásokkal szembeni fellépésben való közreműködési kötelezettséget írja elő⁸².

⁷⁹ LOI n o 2020-766 du 24 juin 2020 visant à lutter contre les contenus haineux sur internet (1)

<https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000042031970>

⁸⁰ <https://www.loc.gov/item/global-legal-monitor/2020-06-29/france-constitutional-court-strikes-down-key-provisions-of-bill-on-hate-speech/>

⁸¹ Simsa Tünde: A közösségi média és az online platformok szabályozása az Európai Unióban (Elemzés az országgyűlési képviselők részére) Országgyűlés Hivatala, Közgyűjteményi és Közművelődési Igazgatóság, Képviselői Információs Szolgálat, 2021

⁸² LOI n o 2004-575 du 21 juin 2004 pour la confiance dans l'économie numérique (1)

<https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000801164/>

Platform jogesetek

A Facebook az átláthatósági oldalán bemutat olyan jogeseteket, amelyeknél az eltávolítási kérelmet a helyi jogszabályok megsértésére alapították⁸³.

A terrortámadás áldozatainak fotója - 2015 november: A 2015. novemberi párizsi terrortámadásokat követően a francia bűnüldöző szervek egyik részlege, a L'Office Central de Lutte Contre la Criminalité Liée aux Technologies de l'Information et de la Communication (OCLCTIC) kérelmezte a Facebooktól, hogy távolítsa el a Bataclan koncertteremben készült, több áldozat maradványait ábrázoló fényképet, figyelemmel arra, hogy **a fotó sérti az emberi méltóság védelmére vonatkozó francia törvényeket.** A Facebook megállapította, hogy **a fotó nem sértette közösségi alapelveket, azon esetekben, amikor a terrorizmus elítélése, vagy az áldozatok iránti együttérzés kifejezése céljából osztották meg. Franciaországban 32.100 ilyen fotóhoz való hozzáférést korlátoztak, más országokban azonban nem.**

Az itt hivatkozott jogeset alapján megállapítható, hogy a véleménynyilvánítás szabadságához való jog érvényesítése körében a Facebook megállapította, hogy egy emberi méltóságot sértő fénykép nem sérti a közösségi alapelveket abban az esetben, amikor **kontextus alapján, a fényképet a terrorizmus elítélése, vagy az áldozatok iránti együttérzés kifejezése céljából osztják meg.**

A felhasználó személyiségi jogait sértő kép - 2018. szeptember: Egy Facebook felhasználó kérte egy személyiségi jogait sértő kép törlését. **A kép nem sértette a közösségi alapelveket, de a francia Polgári Törvénykönyv 9. cikke alapján sértette a felhasználó személyiségi jogát.** Erre figyelemmel a Facebook **Franciaországon belül korlátozta a képhez való hozzáférést,** és értesítette az érintett felhasználókat.

Photoshoppolt kép Macron francia elnökről - 2019. január: A Francia Rendőrség Kiberbűnözés Elleni Központi Irodájától (OCLCTIC) hivatalos törlési kérelmet nyújtott be a Facebookhoz egy Macron elnökről készült, photoshoppolt képpel kapcsolatban. A kép, amely Macron elnököt rózsaszín fehérműben ábrázolta, és amelyhez vulgáris, szexuális tartalmú felíratot fűztek, a bejelentés szerint **sérti a sajtószabadságról szóló 1881. július 29-i törvényt**

⁸³ <https://transparency.fb.com/data/content-restrictions/case-studies/>

33. cikkét. A bejelentett poszt **nem sértette a Facebook közösségi alapelveit**, az OCLCTIC kérése alapján azonban a Facebook korlátozta a hozzáférést a bejelentett bejegyzéshez Franciaországban belül, és értesítette az érintett felhasználót.

Észrevételek, lehetséges gyakorlati problémák

A francia Loi Avia történetéből is jól látszik, hogy van egy általános társadalmi és jogalkotói igény az online platformokon közzétett tartalmak szabályozására, az online platformok felelősségének kiterjesztésére, illetve a felhasználók jogainak az online térben való érvényesítésére. Jóllehet azt a problémát a legnehezebb feloldani, hogy a felhasználók által közzétett tartalmakat elsősorban védi a véleménynyilvánítás szabadságához való jog, a másik oldalról azonban korlátozzák a többi felhasználó jogai, így személyiségi jogai is. Ahogy a német példánál említettük, az európai harmonizációs törekvések szempontjából feltehetően nem hátrányos, hogy a Loi Avia nem az eredeti elképzelés szerint lépett hatályba. Figyelemmel az online platformok funkcionális erőfölényére – mivel a belső szabályaikat maguk hozzák, a tartalmak eltávolításáról tulajdonképpen bármilyen esetben dönthetnek, a tartalmakat előzetesen szűrő, és a tartalmakat rendszerező algoritmusokat ők kezelik, továbbá rengeteg adattal rendelkeznek a felhasználóikról – megítélésünk szerint célravezető az egységes európai fellépés különösen a platformok átláthatóságára vonatkozó kötelezettségek és a jogsértő tartalmak eltávolítására vonatkozó megfelelő eljárások és garanciák kialakítása és érvényesítése szempontjából.

Az elérhető jogesetek vizsgálata alapján egyrésztől ugyanazokat a megállapításokat tudjuk tenni, mint Németország esetében, hogy **a területileg korlátozott hozzáférhetlenné tétel éppen a személyiségi jogok szempontjából nem tud megfelelő, azaz teljeskörű védelmet nyújtani.** Érdekes kérdés azonban a kontextus – különösen az online platform általi – vizsgálata az emberi méltóságot sértő tartalmakkal kapcsolatban. A személyiségi jogelméletről szóló fejezetben kifejtettük, a személy integritása, sérthetlensége méltóságának **állandó megőrzéséből fakad.** Ennek tekintetében annak eldöntése, hogy a **véleménynyilvánításhoz és az információhoz való hozzáféréshez való jog milyen esetekben, mely kontextusban előzi meg az emberi méltósághoz való jogot,** komplex jogkérdés, amelynek a tekintetében nem feltétlenül elégséges az a megközelítés, hogy erről egy olyan **online platform dönt,** amelynek az az egyik elsődleges **érdeke,** hogy a felhasználók minél többet használják a platformot, tehát **minél több és minél érdekesebb tartalmat tegyenek közzé.**

V. Személyiségvédelem Magyarországon

A Ptk. felsorolja a nevesített, így kiemelt személyiségi jogokat, azonban „a személyiségi jogok sérelmét jelenti különösen”⁸⁴ fordulattal deklarálja, hogy a lista nem teljes, a személyiségi jogok változására és változtatására lehetőség van, ezzel szabadságot engedve a jogalkalmazás során a bírói mérlegelésnek.

A személyiségi jogok sérelmét jelenti különösen

- az élet, a testi épség és az egészség megsértése;
- a személyes szabadság, a magánélet, a magánlakás megsértése;
- a személy hátrányos megkülönböztetése;
- a becsület és a jóhírnév megsértése;
- a magántitokhoz és a személyes adatok védelméhez való jog megsértése;
- a névviseléshez való jog megsértése;
- a képmáshoz és a hangfelvételhez való jog megsértése;
- kegyeleti jog.

A Ptk. szerinti személyiségi jogok – és az online platformok közösségi alapelveinek tiltó szabályai – tehát az online térben a véleménynyilvánítás korlátját képezik, ezek határozzák meg, hogy a közösségi kommunikációs platformokon meddig terjed a véleménynyilvánítás szabadsága.

A személyiségi jogok megsértése az online platformokon az alábbi tevékenységekkel valósíthatók meg:

1. saját tartalom (szöveg, kép, videó) közzététele önállóan (saját profilon)
2. saját tartalom (szöveg, kép, videó) közzététele más profilján, oldalán, nyílt vagy zárt csoportban
3. saját tartalom közzététele más által közzétett tartalomhoz kapcsolódóan (komment), reakció (likeolás, egyéb reakciók)
4. más által közzétett tartalom megosztása

⁸⁴ Ptk. 2:43. §

Egy online platformon kifejtett tevékenység többféle személyiségi jogot is sérthet. Az itt írt csoportosítás elsősorban a felelősségi kérdésekkel kapcsolatban jelentős, ugyanis, ahogy a későbbiekben kifejtésre kerül, egy jogsértő tartalomért, annak elérhetővé tételéért többeket is terhelhet jogi felelősség.⁸⁵

A bírósági gyakorlat alapján a leggyakoribb online platformon megvalósított jogsértések az emberi méltóság, a magánélethez való jog, a becsület és a jóhírnévhez való jog, a személyes adatok védelméhez való jog, a képmáshoz való jog megsértése, így ezeket vizsgáljuk az alábbiakban a kapcsolódó bírói ítéletek elemzésével.

V.1. Magyar joggyakorlat

A kutatás során számos, az online térben elkövetett személyiségi jogsértés megállapítása iránt indított ügyben hozott bírósági ítéletet vizsgáltunk.

Megállapítottuk, hogy a legtöbb jogsértés a Facebookon történt. Néhány olyan ügyet is elemeztünk, ahol a kérelem a YouTube-on vagy éppen az Instagramon történt jogsértés megállapítására irányult.

Az ítéletek között azonban egy sem volt, amelyben – a tartalom közzétevője mellett, akár II. r. alperesként – az adott online közösségi platformot, mint közvetítő szolgáltatót kérték volna az adott per felperesei marasztalni.

A Google magyarországi leányvállalatával és annak írországi anyavállalatával szemben volt néhány sikeres kereset, amelyek leginkább adatkezeléssel kapcsolatos jogcímen indultak. Ezen ügyekben egységesen az anyavállalat felelősségének megállapítása mellett, a magyar leányvállalattal szemben elutasították a keresetet.

1.) Magánélet, magántitok, magánlakás megsértése

Az Alaptörvény VI. cikkének (1) bekezdése kifejezetten rögzíti, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága nem járhat mások magán- és családi életének, valamint

⁸⁵ Hernold, 2021

otthonának sérelmével, ezzel általános védelmet adva a magánszférához való jognak a véleménynyilvánítás szabadságával szemben. A 2018-ban elfogadott a magánélet védelméről szóló LIII. törvény (a továbbiakban: „Mavévtv.”) tovább szélesítette a magánélet védelmét a véleménynyilvánítás szabadságával szemben, a közszereplők tekintetében is, illetve konkrétan kiterjesztette a magánélet védelmét az online kommunikációra. A Mavévtv. preambuluma rögzíti, hogy *„Az infokommunikáció korszerű eszközei a kapcsolattartás napi formáit is megváltoztatták, így a magánélet védelme kiterjed a fizikai és az interneten megvalósuló zaklatásra egyaránt. Az egyén méltóságát és magánélethez fűződő jogát biztosítani kell a közösségi médiatérben is. Ezért a törvényalkotó szándéka garantálja az egyén számára a privátszféra biztonságát a magáncéllal megosztott és közzétett tartalmak tekintetében is.”*⁸⁶

Az itt írt jogszabályoknak megfelelően tehát az online térben is jogsértőnek minősül a személy magánautonómiájába való bármilyen önkényes beavatkozás, illetve a magánélet körébe tartozó – akár az offline, akár az online térből megismert – bármilyen információ a jogosult által meghatározott körön kívüli, tehát illetéktelenekkel való közlése. Ebben a tekintetben a jogsértés meghatározásának körében kiemelt jelentősége van annak, hogy a jogosult az online térben, milyen, a magánélete körébe tartozó információkat, hogyan és kikkel oszt meg. Az **online térben** – elsősorban az online közösségi médiában – **a jogosult a magánszférája határait profiloldalának és bejegyzéseinek adatvédelmi beállításával jelöli ki**⁸⁷, tehát meghatározza azt, hogy a magánélete körében megosztott információkhoz kiknek lehet hozzáférése (pl. a bejegyzés csak a saját ismerősei számára elérhető vagy nyilvános). Amennyiben valaki az ilyen, korlátozottan hozzáférhető információkat közzéteszi, akár oly módon, hogy egy magánélet körébe tartozó információt tartalmazó bejegyzést, képet az eredeti tartalom megosztásával (share) közzétesz a saját ismerősei között, azzal megvalósítja a jogosult magánélethez való jogának megsértését. A jogsértés súlya körében pedig értékelendő, hogy a megosztott jogsértő információ adatvédelmi beállításai mire terjednek ki, tehát kikhez jutott el a jogsértő információ. A közösségi platformokon a felhasználók rengeteg, a magánélet körébe tartozó információt osztanak meg. Ilyen információt tartalmazhatnak a megadott adatok, megosztott szöveges bejegyzések, illetve a magánélet körében készült fényképfelvételek, videók is. Ennek

⁸⁶ Mavévtv. preambuluma 3. bek.

⁸⁷ Bakos-Kovács Kitti: A közösségi portálokon elkövetett egyes személyiségi jogsértések n: Acta Universitatis Szegediensis : acta juridica et politica, (81). pp. 39-52., 2018 http://acta.bibl.u-szeged.hu/53956/1/juridpol_081_039-052.pdf

megfelelően, például egy magánélet körében készült fénykép közzététele sértheti a jogosult képmáshoz való jogát és magánéletét is, ez bővebben kifejtésre kerül a képmáshoz való jogról szóló részben.

A magántitok védelme a magánszféra nevesített területeit védi az önkényes, jogosulatlan beavatkozástól. A joggyakorlat magántitoknak ismer el minden olyan adatot, tény, információt, melynek titokban tartásához a jogosultnak méltányolható érdeke fűződik. A magántitok kiterjed különösen a levéltitok, a hivatásbeli titok és az üzleti titok oltalmára, azonban bármilyen, a magánszemély rendelkezési körébe tartozó titok magántitoknak minősül. A jogsértő magatartások közül a Ptk. nevesíti a magántitok jogosulatlan megszerzését és felhasználását, nyilvánosságra hozatalát vagy illetéktelen személlyel való közlését, így tehát a magánélet védelme körében kifejtett cselekményekkel, amennyiben az információ magántitoknak minősül, a magántitokhoz való jog megsértése is megvalósul. A magántitok, levéltitok megsértésének minősített eseteit a Büntető Törvénykönyv is szabályozza⁸⁸. A levéltitok körében kiemelendő, hogy a védelme kiterjed az online platformok üzenetküldő felületein küldött üzenetekre is.

A Ptk. és a közösségi alapelvek szerint is megsérthető a magánlakáshoz fűződő személyiségi jog azzal, ha valakinek az otthonáról olyan fényképfelvételt osztanak meg, amelyen az beazonosítható, a jogosulthoz köthető módon szerepel.⁸⁹ Emellett a Btk. 422/A. §-a alapján 2021. január 1-je óta a tiltott adatszerzés körébe tartozó bűncselekménynek minősül más otthonáról drónfelvételt készíteni, amelynek minősített esete, amennyiben a jogsértő a drónnal készített hang- vagy képfelvételt a nagy nyilvánosság számára – így például egy online platformon nyilvános bejegyzésben – hozzáférhetővé teszi.⁹⁰

Fővárosi Ítéltábla 32. Pf. 21.053/2016/5-II.

A per tárgya: magánélethez való jog megsértése

Platform: nyomtatott lap internetes változata, azaz internetes sajtótermék

Felperes: közszereplő magánszemély

Alperes: sajtótermék kiadója

⁸⁸ Btk. 223-224. §§

⁸⁹ BDT 2017. 3675., Bakos-Kovács, 2018

⁹⁰ Hernold, 2021

A tényállás szerint az alperes által kiadott újságban „*Egy férfival él kapcsolatban*” címmel a **felperessel foglalkozó cikk** jelent meg. A cikk mellett fényképek is voltak, melyek közül az egyikben a felperes és barátja szerepelt. Ezt a **fényképet eredetileg a felperes barátja osztotta meg Facebook oldalán**, a közösségi oldalon bevett módon, angol nyelven feltüntetve a kép fölött, hogy egymással párkapcsolatban állnak („in a Relationship with ...”). A bejegyzés fölött a szív piktogram is szerepelt. A fényképhez tartozó cikk szerint a felperes párkapcsolatban él egy férfival, akit a lap nem nevezett meg. A cikk azt is közli, hogy a **felperes pár napja Magyarországon nyaral annak a fiatalembernek a társaságában, akivel az internetes profilja szerint kapcsolatban van.**

Felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az **alperes megsértette** az általa kiadott újságban megjelent „Egy férfival él kapcsolatban” című cikkben foglalt kijelentéseivel a felperes **magánélethez fűződő személyiségi jogát**. Előadta, hogy a cikk a hozzá tartozó fényképpel együtt a széles olvasóközönség elé került, így a felperes akarata és hozzájárulása ellenére **a korábbi szűk, baráti, hozzátartozói körön túlmenően bárki előtt feltárult a felperes párkapcsolata és szexuális identitása**. Hangsúlyozta, hogy a Facebookon kizárólag az a 300-400 ismerős tudhatott minderről, aki neki vagy barátjának az ismerőse, ez sérelmet nem jelentett számukra. Az alperes a fényképek közzétételével jogsértő módon avatkozott be a felperes életének azon részébe, amely a magánélethez tartozik. **Nem vitatta, hogy a felperes a hivatása okán közszereplőnek minősül, ez azonban a magánélet körébe tartozó, vele kapcsolatos magánéleti ismereteket nem érinti.** A magánélet körébe tartozik az is, hogy mikor, hová és kinek a társaságában megy, hol nyaral.

Az alperes arra hivatkozott, hogy a kép a közösségi oldalon szerepelt, mégpedig a párkapcsolati közzététel egy időben bárki számára nyilvánosan megtekinthetővé vált. Ehhez a felperes aktív igentelése is szükség volt, amikor visszaigazolta a kérdéses bejegyzésben történő, ún. megjelölését, mert enélkül a felperes képmása nem jelenhetett volna meg a felperes barátjának a Facebook oldalán oly módon, hogy azt bárki megtekinthesse. **Azzal, hogy a felperes és párja a Facebookon nyilvános bejegyzésben tették közzé párkapcsolati státuszukat, önrendelkezési joguk gyakorlásának azon módját választották, hogy a rájuk vonatkozó információkat széles körben nyilvánosságra hozták.**

Elsőfokú ítélet: az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Döntését a Ptk. 2:42. §-a, 2:43. § b) pontja, 2:42. § (3) bekezdésére alapította. A lefolytatott bizonyítás eredményeként arra a meggyőződésre jutott, hogy **a felperes a cikkben érintett férfival folytatott párkapcsolatát, mint róla szóló ismeretet a szélesebb nyilvánosságra bízta azáltal, hogy hozzájárult a Facebookon, párja profilján való megjelenéséhez.**

Az elsőfokú bíróság perdöntő bizonyítékként értékelte az alperes által csatolt Facebook közösségi oldal általános szerződési feltételeit. *A felhasználási feltételek „jogi és felelősségi nyilatkozat” cím alatti 2. pont 1. alpontja a tartalom és információ megosztása kapcsán, az olyan szellemi tulajdonjogok hatálya alá tartozó tartalmak vonatkozásában, mint a fényképek és a videók, akként rendelkezett, hogy a felhasználó – az adatvédelmi és alkalmazás beállítások figyelembe vétele mellett – különösen az alábbiakhoz adja hozzájárulását: nem kizárólagos átruházható, al-licencre adható, jogdíjmentes, az egész világra érvényes licencet nyújt a Facebook részére, bármely általa közzétett vagy a Facebookkal kapcsolatos szellemi tulajdon képező tartalom felhasználásához.* Ez a licenc a Facebook felhasználói fiók törlésével vagy a szellemi tulajdon képező tartalom törlésével szűnik meg. Ez alól is kivételt képez, ha az utóbb törölt tartalmat a felhasználó másokkal megosztotta, akik ezt nem törölték. A 4. alpont szerint, ha nyilvános beállítás használatával a felhasználó tartalmat vagy információt tesz közzé, azzal bárkit – beleértve a Facebookra nem regisztrált embereket is – képessé tesz arra, hogy hozzáférjenek az adott információhoz és azt felhasználják, valamint a felhasználóhoz társítsák (például nevét és profilképét). A jogi és felelősségi nyilatkozat értelmében a felhasználó a Facebook szolgáltatások használatával elfogadja e nyilatkozatban foglaltakat.

A felperes nem vitásan a közösségi oldal felhasználója volt, nem bizonyította, hogy a közösségi oldal vele vagy a szóban forgó férfival ettől eltérő tartalmú felhasználási feltételekkel kötötte volna meg a szerződést.

Bár a felperes azt is vitatta, hogy az újságcikkben bemutatott Facebookról eltávolított bejegyzés és fénykép a földgömb piktogrammal történő megjelöléssel igazoltan bárki számára láthatóvá vált, az alperes igazolta, hogy a bejegyzés és a fénykép földgömb piktogram (amely a nyilvános tartalmat jelöli) mellett jelent meg. Kiemelte, hogy az alperes újságírója útján jutott hozzá a bejegyzéshez, aki a Facebookon sem a felperesnek, sem élettársának nem ismerőse, ennek ellenkezőjét a felperes sem állította. Az ismert felhasználási feltételek folytán ezért csak olyan bejegyzésüket láthatta, amely bárki számára nyilvános, melynek piktogrammal történő

megjelölése a földgömb. Ha tehát az újságíró nem ismerőse a felperesnek és élettársának, ennek ellenére a Facebookon szereplő bejegyzést látta, úgy annak nyilvánosnak kellett lennie az ismerősökön kívüli szélesebb kör előtt is. A bíróság utalt arra is, hogy a 3-400 főben megjelölt kör nem tekinthető zártkörű nyilvánosságnak. Nem zárható ki, hogy akár az internet útján tovább-küldéssel, akár egyszerű megmutatással, illetve a kép, a bejegyzés fényképként történő elmentésével ne kerülhessen ki az ekként meghatározott körből, a részükre nyilvánosságra hozott tartalom. Megítélése szerint, a felperes és barátja által alkalmazott nyilvánosság, széleskörű nyilvánosságnak minősül, és túlmutat az érintett által kiválasztott nyilvánosság körén is, lévén a férfi barátait nem a felperes választotta, azonban ők is látják a felperesi fotót. **Összességében arra következtetett, hogy a Facebook felhasználási feltételek, a megosztott tartalom felperes által is ismert közönsége, mint nyilvánosság, alátámasztja, hogy a felperes hozzájárult a tartalom közzétételéhez, mely közvetlen és annál jóval szélesebb közvetett nyilvánosságot jelentett, amelyet az alperesi cikk megjelenése nélkül is biztosított a felperes magánélete számára.**

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását. A felperes csatolta a fellebbezéséhez a szóban forgó bejegyzést abban a formában, ahogyan azt a felperes élettársa eredetileg közzétette. Ezen a képernyőfelvételen látszik, hogy a bejegyzés nem földgömb piktogrammal közzétételre, hanem oly módon, hogy azt csak a felperes élettársának ismerősei láthatják. Előadta, hogy figyelmen kívül hagyta az elsőfokú bíróság, hogy amennyiben a magánszférához tartozó tényről kíván beszámolni, akkor ehhez a jogosult kifejezett, egyértelmű hozzájárulása szükséges, amelyet nem lehet kiterjesztően értelmezni.

A másodfokú ítélet a fellebbezést elutasította és az elsőfokú ítéletet – tulajdonképpen indokai szerint – helyben hagyta.

Észrevételek, lehetséges gyakorlati problémák

Az érdemi döntés nem feltétlenül áll összhangban a Kúria jelenlegi gyakorlatával, mely szerint **a Facebookon történő közzététel, közlés nem jelenti azt, hogy azzal az adott Facebook felhasználó – még akkor sem, ha közszereplő – a sajtóban történő közzétételhez is hozzájárult volna**, hiszen az ilyen jellegű nyilvános sajtóközléshez **a jogosult külön, egyedi jellegű hozzájárulására lett volna szükség**. A nyilvánosság fogalmának meghatározása szempontjából az eljáró bíróságok a Facebook szabályzatban meghatározott, a Facebook és a

Facebook fiókkal rendelkező személy közötti jogviszonyra irányadó felhasználási szabályokat hívták fel annak igazolásaként, hogy **a felpres a magánélet védelméhez tartozó információt – és szexuális irányultságát, amely pedig különleges személyes adat – maga is tulajdonképpen korlátlan jellegű felhasználásra vonatkozó engedéllyel tette közzé, ideértve a „kiposztolt” fotókat is.** Különös jelentőséget tulajdonítottak az eljáró bíróságok annak is, hogy a **posztot közzétevő személy milyen körben engedett hozzáférést a saját Facebook oldalán található tartalmakhoz,** így – osztva az alperesi védekezést – különös jelentőséggel bírt a bíróságok szerint, hogy az illető a földgömb ikont szerepeltette a Facebook oldalán, tehát az újság által közzétett tartalom nem kapott „új nyilvánosságot”, hiszen ahhoz mindenki más (azok is akik nem rendelkeznek Facebook oldallal, vagy éppen nem ismerősei az illetőnek) szabadon hozzáférhetett.

Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.016/2020/10.

A per tárgya: képmáshoz, magánélethez fűződő jogának megsértése

Platform: YouTube

Felperes: magánszemély

Alperesek: magánszemélyek

Az ügyben a felperes III. rendű alperessel kötött szerződést az esküvőjén videó készítésére, aki ezzel a II. rendű alperest bízta meg. Az esküvőről készült videófelveletet az alperesek felhasználták akként, hogy az átszerkesztésre került, az átszerkesztett változatokat pedig arra jogosulatlan személy birtokába adták és a felvételek a YouTube.com internetes portálon közzétételre kerültek.

Észrevételek, lehetséges gyakorlati problémák

Az ügyben komoly **bizonyítási nehézséget jelentett annak igazolása, hogy a jogsértéssel érintett felvételeket az alperesek töltötték-e fel az adott YouTube-csatornára.** Az ügyben a felperes indítványára igazságügyi szakértő járt el. Az igazságügyi informatikai szakértői véleménye szerint nem volt megállapítható, hogy pontosan ki és milyen IP címről töltötte fel a filmeket a videómegosztó oldalra.

2.) A becsület és jóhírnév megsértése

Az online platformokon megvalósított jogsértések körében kiemelt jelentősége van a becsülethez és a jóhírnévhez való jog védelmének, mivel ez **a magánülethez való jog mellett a véleménynyilvánítás szabadságának másik fontos polgári jogi korlátja**. A becsület megsértése megvalósítható a jogosult társadalmi megítélésének befolyásolására alkalmas, **indokolatlanul bántó véleménynyilvánítással, a jóhírnév megsértése pedig sértő valótlan tény állításával, híreszteléssel, illetve való tény hamis színben való feltüntetésével**.

A kettő közötti elhatárolás tehát a **tény és a vélemény közötti különbség**. A Szegedi Ítéltábla a következőképp határolja el a tényt a véleménytől: *„A tény a való világ része, annak valamely objektív – az emberi tudattól független mozzanata – a múltban létezett, vagy a jelenben létező érzékelhető jelenség, állapot, esemény, történés vagy cselekvés. A vélemény ezzel szemben szubjektív kategória, valamely tényre vonatkozó állásfoglalás, értékítélet, következtetés. A tény valósága bizonyítható vagy cáfolható, ezzel szemben egy adott véleménnyel lehet azonosulni, vagy attól elhatárolódni, de ahhoz a valóság kritériuma nem kapcsolható.”⁹¹*

A véleménynyilvánítás korlátját tehát azok a **kiemelt, túlzó, bántó vélemények jelentik, amelyek a jogosult önmagáról a társadalomban kialakított képét jelentősen hátrányosan befolyásolják**. Jelentőségét kiemeli, hogy minősített esetei a Büntető Törvénykönyv, magánindítványra büntethető bűncselekményei között is megtalálhatók a rágalmazás és becsületsértés tényállásai alatt. A becsület és jóhírnév védelmének jelentős szerepe van az online platformok vonatkozásában, hiszen ezek olyan kommunikációs csatornák, amelyeken keresztül a társadalmi megítélés egyértelműen és akár jelentősen befolyásolható, elsősorban a jogsértő információ gyors és széleskörű terjedése miatt. A platformok közösségi alapelvek a Ptk. megfogalmazásánál konkrétabb tényállásokat tartalmaznak, abban a tekintetben, hogy milyen vélemények megfogalmazása tiltott.⁹²

A bírói gyakorlat az alábbi esetekben állapította meg a becsülethez való jog megsértését, a véleménynyilvánítás szabadságának korlátját a Facebook felületén kifejtett tevékenységgel

⁹¹ Szegedi Ítéltábla Pf. II. 20746/2010/2.

⁹² Pl.: *„Tartózkodj az alábbiaktól: Magánszemélyek vagy szándékukon kívül közszereplővé vált személyek megcélzása a következőkkel: Kulturális hagyomány szerint szellemileg vagy fizikailag alacsonyabb rendűnek tartott állatokkal, rovarokkal vagy élettelen tárgyakkal („tehén”, „majom”, „krumpli”) való összehasonlítás.”* (Közösségi Alapelvek: 9. Megfélemlítés és zaklatás)

kapcsolatban. A Kúria BH 2016. 330. számú ítéletében megállapította, hogy a Facebookon közzétett "az újságírókat lelőni, ha lehetne", valamint a "szennycsatorna-töltelék" hozzászólások a felperes személyére nézve indokolatlanul sértők, megalázók, így meghaladják a szabad véleménynyilvánítás határát és megalapozzák a jogsértés megállapítását⁹³.

A Pécsi Ítéltábla Pf.20072/2016/6. számú határozatában az alábbi hozzászólások tekintetében állapította meg a becsülethez való jog megsértését:

*„Lehet, hogy nagyobb embernek érzi magát benne, de ugyanaz a darab *** marad.”*

„...én egy képet néztem erről a kis patkányról, de az autójával együtt hajtogatnám össze, annyira mocskosul ellenszenves a pofája.”

*„...pedig ennél a ***** gennyarcú kis neonáci ***** gyereknél több oka lenne rá, hogy odaálljon a kocsihoz. Úgyhogy csókoltatom az olyan nagyon magyarokat akik ezt a ***** arcú parasztot védelmezik.”*

*„Nembaj ti csak éljetez kiszolgáltatottan, éljetez az ilyen férgek szagával...A tisztelt T.R. *****ának a szagát már évek óta érezni lehet...”*

„Miért nem orosz autót vesz? Mondjuk amekkorára bunkó ez is eléggé illik hozzá. G. L-nak van vagy volt ilyen, az is elég nagy surmó. Igaz legalább nem nyilas. Ja és kromofág vagy fékolaj.”⁹⁴

A szélsőséges vélemények leggyakrabban a kommentek között, többnyire közéleti témákhoz kapcsolódva jellemezik meg, **gyakran anonim felhasználóktól, akik a személytelenség okán úgy gondolják, hogy véleményük kifejtésének nem lesznek következményei.**

A becsülethez való jog megsértése megvalósítható a szöveges tartalmakon kívül a **képi tartalmak közzétételével is.** A BH 1997. 578. alapján jogsértő lehet a képmás nyilvánosságra hozatalának módja is, ha az ábrázolt személy ezáltal nevetségessé válik, valamint, ha az engedéllyel készült felvételt rendeltetésétől eltérő céllal használják fel.⁹⁵

A becsülethez való jog megsértésének körében érdekes kérdés a fentiekben tárgyalt, a like, illetve napjainkban már többféle reakciógomb véleményként való értékelése.

⁹³ BH 2016. 330. [11], [17]

⁹⁴ BDT 2017. 3675.

⁹⁵ Dr. Havasi Péter: A személyek polgári jogi védelmére vonatkozó szabályozás kritikai elemzése, javaslat az új szabályozásra (PJK, 2002/1., 10-18. o.)

Emellett a **becsülethez való jog megsértéséhez kapcsolható a legtöbb esetben az emberi méltóság megsértése is**, hiszen az indokolatlanul bántó vélemények könnyen tartalmazhatnak a jogosult méltóságát sértő kifejezéseket is.

Fontos megemlítenünk továbbá, hogy a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.628/2011/3. számú ítéletében megfogalmazta, hogy a **bíróságnak vizsgálnia kell, hogy a személyiségi jogot sértő közlésre milyen szövegkörnyezetben, közegben és milyen előzményeket követően került sor**. Eszerint a személyiségi jogsértés megítélésében jelentős szerepe van a **közléssel érintett személy előzetes magatartásának**, ami a véleménynyilvánítást kiváltotta. Ezt mondja ki a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.247/2011/4. számú döntése is.⁹⁶ A jogalkalmazás során tehát, álláspontunk szerint, a becsülethez és jóhírnévhez való jog megfelelő védelme érdekében fontos figyelembe venni a véleménynyilvánítás szabadságához fűződő jogi és társadalmi érdeket is.⁹⁷ Az online platformok, a jelen tanulmány későbbi részeiben elemzésre kerülő gyakorlatában bemutatjuk, hogy maguk a platformok milyen módon kezelik az adott véleménynyilvánítással kapcsolatos körülményeket, kulturális különbségeket, a véleménynyilvánítás célját, és végül ezekre figyelemmel milyen döntést hoznak az érintett tartalom sorsáról.

Az alábbiakban a jóhírnévhez és becsülethez való jog megsértésével kapcsolatos ügyek részletes elemzésén keresztül mutatjuk be az irányadó joggyakorlat aktuális, legfontosabb megállapításait.

Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.560/2017/7.

A per tárgya: becsülethez való jog megsértése

Platform: Facebook

Felperes: közszereplő

Alperes: közszereplő

A jelen ügy két – a bulvármédiában rendszeresen szereplő, és egyúttal a közösségi térben, így különösen Facebookon (azon belül az alperes az általa szerkesztett Facebook oldalon) aktív

⁹⁶ GÖRÖG Márta – A személyiség védelme a becsület és jóhírnév vonatkozásában In.: A személyiség és a média a polgári és büntetőjogban, Szerk.: CSEHI Zoltán – KOLTAY András – NAVRATYIL Zoltán (Wolters Kluwer, Budapest, 2014) 161.

⁹⁷ Hernold, 2021

életet élő, ott folyamatosan publikáló, véleményt nyilvánító – médiaszemélyiség, tehát két közszereplő közötti per. Az ügyben az alperes (aki közíró) az általa szerkesztett Facebook oldalon közzétett posztjaival, egy az Mttv. hatálya alá tartozó **médiatartalom-szolgáltató által közzétett tartalomra reagálva, jelentetett meg a felperes álláspontja szerint a személyére nézve becsület- és jóhírnév sértő tartalmakat.**

A 2013-ban indult perben a felperes az alperes által szerkesztett Facebook oldalon közzétett több posztot kifogásolt. **A bíróság a Facebookon közzétett tartalmat ugyanúgy bírálta el, mintha az bármely más „hagyományos médiában”** (így akár lineáris audiovizuális médiaszolgáltató műsorában, vagy lekérhető médiaszolgáltatás videóiban, vagy nyomtatott-, illetve internetes sajtótermékben) **közzétett tartalom volna.** A bíróság **nem tett tehát különbséget abból a szempontból, hogy mely nyilvánosság előtt jelent meg a kifogásolt tartalom.** Ugyanakkor a felperes a Facebookkal szemben nem indított keresetet.

A perben a személyiségi jogsértéssel kapcsolatos ügyekre általában is jellemző két lényeges elem jelenik meg, ha a vita egyik részvevője ismert ember ez pedig: **i) a közszereplői státusz értékelése, és ii) a véleménynyilvánítási szabadság határainak értelemezése.**

Mára már egységes a jogalkalmazói gyakorlat abban, hogy egy adott személy – különösen, ha közszereplő – véleménynyilvánítással kapcsolatos „tűrési kötelezettségének” határai nem függetleníthetők az adott személy megnyilvánulásai, társadalmi státusza, az általa kifejtett – a sérelmezett tartalom közzétételét megelőző, azt esetlegesen kiváltó – tevékenységétől, vagyis **egy adott személy ilyen jellegű tűréshatárának keretei nem határozhatóak meg objektív módon.** Jelen esetben az alperes – végül a bíróság által véleménynyilvánításként értékelt – megnyilvánulásai más közszereplő vonatkozásában is értékelhetőek lettek volna úgy, hogy azok közzétételével az alperes az adott személy becsülethez fűződő személyiségi jogait megsértette.

A jogerős ítéletet hozó bíróság osztotta az alperes álláspontját abban, hogy **a felperes közszereplő, így a rá vonatkozó véleményekkel szemben szélesebb körű tűrés kötelezettsége van.** Kifejezetten értékelte, hogy a **felperes munkája során** – figyelemmel arra, hogy műsorokban szerepel – **a nézők bizonyos kérdésekről alkotott véleményét formálja,** így mások által **rőla is vélemény formálható.** Munkájának a nézők, olvasók előtt ismertté vált része tehát **bírálat tárgyává tehető.** Az ítélet indoklása szerint a **felperes a bírálhatóság**

szempontjából a legtágabb kategóriába esik, mivel a megjelenési felülete folytán az igaztalan bírálatokkal szembeni **védekezés lehetősége adott a számára**. A **felperesi műsorok** (azaz azon műsorok, amelyeket a felperes cége gyárt, és amelyek a lineáris médiában jelennek meg) a bíróság álláspontja szerint a **bulvár kategóriájába tartoznak**, így az **azokat érintő kritikák tartalma, megjelenése is igazodik a kritika tárgyához**, *a bulvármédia ugyanis gyakran felszínes, egyszerűsített gondolati tartalmakat közvetít, népszerűséghajhász módon találja az adott esetben csekély információtartalmat magában hordozó sajtóterméket, éppen e sajátos eszközeivel próbálja példányszámát, illetve nézettségét növelni.*

Az ítélet ugyanakkor hozzáteszi, hogy *„a véleménynyilvánítási jog (...) nem ad felhatalmazást az alperesnek az indokolatlanul bántó, a felperest emberi mivoltában megalázó kijelentések megtételére (...)”*

Észrevételek, lehetséges gyakorlati problémák

Az eset elbírálása idején kialakult bírói gyakorlat szerint a véleménynyilvánítás akkor sérthet személyiségi jogot, ha az kifejezésmódjában indokolatlanul bántó, sértő, megalázó módon történik, burkoltan valótlan tényállítást fejez ki, vagy nyilvánvalóan ellentétes a logika alapvető szabályaival.

Jelen ügy szempontjából releváns, hogy a személyiségi jogainak megóvása érdekében jogorvoslatot igénylő személy közszereplő, aki egyébként maga is sokat posztol, szerepel és előszeretettel nyilvánít véleményt a közösségi oldalakon, megosztva azon saját maga és családja fotóit is. A felperes, mint közszereplő élete tehát „nyitott könyv” a közösség előtt, és maga is a médiában – annak is a könnyedebb, bulvár részében – tevékenykedik.

A bírósági jogérvényesítés során tehát a bíróság értékelni tudja – és értékelnie is kell –, hogy az illető személy **i) közszereplő, ii) azon belül is a legtágabban értékelhető abból a szempontból, hogy milyen jellegű bírálatokat kell elviselnie a társadalmi helyzete, szereplése, korábbi megnyilvánulásai okán és iii) a bíróság azt is értékelni hivatott, hogy a Facebookon közzétett felperesi tartalom mely része vélemény, és mely része tényállítás, illetve, hogy iv) az adott vélemény, értékítélet vagy bírálat mennyiben bántó, lealacsonyító, stb.**

Kérdésként felmerül, hogy ilyen jellegű – komplex jogi szakértelmet igénylő – vizsgálatot az online platformok le tudnak-e folytatni, tehát elvárható-e, hogy ezeket a szempontokat – a bírósághoz hasonló módon, körültekintéssel – vizsgálják, értékeljék, és ezek alapján hozzák meg a sérelmezett tartalmakkal kapcsolatos döntéseket. Ebben a körben vizsgálandó továbbá, hogy a felhasználási feltételek egyáltalán különbséget tesznek-e a közszereplő és nem közszereplő között.

A Meta Felhasználói Szabályzata az alábbiak szerint definiálja a közszereplőket: ***Definíciónk szerint közszereplők a tagállami vagy országos szintű kormányzatok tisztviselői, illetve az ezen tisztségekre pályázó jelöltek, a közösségi médiában több mint egymillió rajongóval vagy követővel rendelkező személyek, valamint a hírekben jelentős mértékben szereplő emberek.***

A Facebook felhasználási feltételei – ahogy a későbbiekben az online platformok joggyakorlatával kapcsolatos fejezetben tárgyaljuk – a közszereplőket, mint véleményvezéreket értékeli és különbözteti meg, és ezen státuszukhoz fűz különböző lehetséges jogkövetkezményeket, ideértve, hogy milyen módon korlátozható egyes közszereplők, illetve a nagyszámú követővel rendelkező véleményvezérek közösségi média jelenléte. **Nincs tehát szó arról, hogy amennyiben egy felhasználó (legyen akár maga is közszereplő) egy közszereplővel szemben fogalmaz meg markánsabb véleményt, úgy – a fent ismertetett bírói ítéletben foglaltak szerint, – azt a Facebook a közszereplőtől elvárható tágabb túrési keretekre és a közszereplő korábbi életére, aktivitásaira figyelemmel értékelné, és ezek alapján állapítaná meg, hogy az adott tartalom sérti-e a jogosult becsülethez való jogát.**

Megítélésünk szerint, amennyiben az alperes által a felperesre vonatkozó, a perben kifogásolt közléseket – amelyek a bíróság szerint beleférnek a véleménynyilvánítás kereteibe – a felperes közvetlenül a Facebooknál – a Facebookon keresztüli személyiségi jogérvényesítési eljárásban – kifogásolta volna, a tartalmat vélhetően a Facebook maga eltávolította volna, függetlenül attól, hogy a panaszt egy közszereplő teszi egy másik közszereplővel szemben.

A Facebook szabályzat tehát a közszereplői státuszt leginkább abból a szempontból értékeli, hogy az adott közszereplőnek, mint véleményvezérnek, akit többen követnek, nagyobb felelőssége van azzal kapcsolatosan, hogy milyen tartalmakat tesz közzé a saját közösségi oldalán. Amennyiben az adott jogsértés elkövetője nagy számú követőbázissal

rendelkező közszereplő Facebook profil üzemeltető, az a személyiségi jogi jogsértés alapján alkalmazható jogkövetkezmények szempontjából lényeges, hiszen **az adott jogsértés a követők nagy száma miatt nagyobb hátrány okozására alkalmas, önmagában a közszereplőt követők nagy száma miatt.**

A jelenlegi nemzeti szabályozásunk és a bírói gyakorlat – a fenti szempontokon felül – a közszereplői státusznak ugyanakkor úgy ad különös jelentőséget, hogy aki közszereplő, annak többet kell tűrnie, azzal szemben a véleménynyilvánítás keretei szélesebbek, mint egy egyszerű állampolgárnál.

Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.007/2020/6.

A per tárgya: jóhírnévhez és becsülethez fűződő jog megsértése

Platform: Facebook

Felperes: magánszemély

Alperes: A Facebook profil „tulajdonosa”

A jelen ügyben a törvényszék **figyelembe vette a Facebook-bejegyzések műfaji sajátosságait, és azt, hogy a választékosság és esztétikusság szempontjait tekintve az ezekben megjelenő általános szóhasználat a sajtóbelitől lényegesen eltér.** Megjegyezte még, hogy a sérelmezett tartalom alig egy óráig volt elérhető, és azt legfeljebb az alperes ismerősei láthatták. Így nem lehetett érdemi negatív kihatással a felperesek társadalmi megítélésére. A peresített bejegyzésből eredő konkrét hátrány bizonyítására a perben egyébként nem került sor.

Észrevételek, lehetséges gyakorlati problémák

A jelen ügyben a bíróság – **hasonlóan az EJEB korábbiakban tárgyalt joggyakorlatához** – figyelembe vette, hogy az **internetes megnyilvánulások tekintetében általánosan alacsonyabb a megnyilvánulás stílusának a színvonala.**

Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.040/2020/12.

A per tárgya: jóhírnévhez való jog megsértése

Platform: Facebook

Felperesek: magánszemély

Alperes: magánszemély

A per előzménye egy birtokháborítási per, ahol a – későbbi személyiségi jogi per – alperese pert nyert a – személyiségi jogi per – felperese ellen, mivel az a szomszédban egy kutyakennelt üzemeltetett. Ezt követően két ismertelen személy megrongálta az alperes autóját. Az alperes a nyomravezetőnek díjat ajánlott fel, és annak érdekében, hogy az elkövetők felismerhetőek legyenek, több – leginkább kutyás – Facebook fórumon, csoportban megosztotta a rongálásról szóló videót és leírta a birtokper részleteit, azt sugallva, hogy a rongálás egyik tettese a felperes lehetett.

A felperes keresetében kérte, hogy a törvényszék kötelezze az alperest, hogy a jóhírnevének megsértését megvalósító bejegyzéseit távolítsa el, és fizessen részére sérelemdíjat.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy a felperes jóhírnevéhez fűződő személyiségi jogai megsértését megvalósító bejegyzéseit távolítsa el, és az alperest eltiltotta a további jogsértéstől.

A másodfokú bíróság az alábbiakra mutat rá: Az internet legújabb korunk technikai vívmánya, és ekként korábban elképzelhetetlenül széles felületet biztosít az arctalan – ezért a nyilatkozóban az utolérhetetlenség, felelősségre vonhatatlanság téves érzését keltő – megnyilatkozások és közlések számára. Az internet használók széles táborának egy része azonban – az eszköz újszerűsége miatt – még nem tanulta meg annak kulturált és jogszerű használatát. **Az internet nyilvánosságán keresztüli közlések esetén soha nem szabad szem elől téveszteni azt, hogy az ott leírt mondatoknak ugyanolyan súlyuk van, mintha azokat a gondolatok közlője szóban, saját arcát felvállalva, közvetlenül az érintett szemébe mondaná. Hatásuk azonban annak sokszorosa,** mert elképesztően széles nyilvánosságot érhetnek el, ezért következményeik is sokkal súlyosabbak lehetnek. Napjaink egy internetes bejegyzése romboló hatását, súlyát és következményeit tekintve nagyságrendekkel különbözik a régebbi korok „falusi pletykáitól”, de még a XX. századi média közléseitől is.

Ebből következően még a régebben megszokottaknál is jobban meg kell fontolni azt, hogy ki, kiről, mit, hogyan ír le, azt hogyan, hányszor, milyen fórumon, milyen széles körben teszi közzé az interneten. A közlések – után-közlések/megosztások miatti – exponenciális módon való terjedésének lehetőségére tekintettel, a lehetséges lavinaszerű hatásokkal is számolva, általában is önmérsékletet érdemes tanúsítani abban a tekintetben, hogy hallatja-e egyáltalán a hangját az internet felhasználó másokkal kapcsolatban a világhálón. Ha pedig úgy dönt, hogy igen, akkor rendkívül körültekintően és pontosan kell fogalmazni, mások személyiségi jogait a szűk körben, élő szóban tett közlésekhez képest sokkal inkább óvva kell eljárni, vagy vállalni a fentiek elmulasztásának jogkövetkezményeit.

Mindezekre a körülményekre tekintettel a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az adott esetben az alperes közlései a vélt felelősökön való bosszúállást vagy elégtétel vételét célozták a saját sérelmeiért, mivel az őt ért kár miatt az általa kezdeményezett hivatalos eljárás nem vezetett eredményre. Az internet nyilvánosságának ilyen célzattal, ilyen módon való felhasználása azonban nem jogszerű.

Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.788/2020/4-II.

A per tárgya: becsülethez való jog megsértése, kommentekkel

Platform: Facebook

Felperesek: magánszemély

Alperes: magánszemély

Az ügy leírása: A felperes keresetében kérte, hogy állapítsa meg a bíróság, hogy az alperes a bejegyzéshez fűzött kommentjében szerepeltetett, a felperest „...”-nek, „...”-nak nevező közlések megosztásával megsértette a becsülethez fűződő személyiségi jogát.

A másodfokú ítélet tanulmány szempontjából releváns megállapításai: Azt maga az alperes is elismerte, hogy „meglehetősen vulgárisan, indulatosan” szólt hozzá a vitához. Azzal védekezett azonban, hogy ez a szóhasználat ma már nemcsak sporteseményeken, hanem a politikai közbeszédben is elfogadott, ezért az megengedhető. Ez utóbbival azonban az elsőfokú bírósághoz hasonlóan az ítéltábla sem értett egyet.

A használt kifejezések megítélését illetően abból kell kiindulni, hogy azok a folyamatban volt

közéleti vitához valójában semmiféle tartalmi többlettel nem járultak hozzá, nem tartalmaztak a témát illetően új érveket, új szempontokat, nem helyezték új megvilágításba a történeteket, nem a vita témájával kapcsolatos vélemények voltak. Egyszerűen **a vitában érintett felperes személyére vonatkoztak, nem pedig a bejegyzésben sérelmezett tevékenységére. Lényegében annyi történt, hogy az alperes a közéleti vita apropóján a legalantasabb stílusban gyalázta a felperest.**

Arra helyesen hivatkozott ugyan az alperes, hogy **az utóbbi időben kétségtelenül romlik a nyelvi kultúra és durvul a verbális kommunikáció hangneme.** Ez a tendencia érzékelhető mind a magánjellegű kommunikáció, mind pedig a közbeszéd területén. **Ennek a sajnálatos jelenségnek számtalan társadalmi oka van, egyebek mellett éppen a közbeszéd színvonalának napjainkban tapasztalható, a média által széles körben közvetített mélyrepülése.** De semmiképpen nem arra vezethető vissza, hogy megváltozott volna az emberek közötti kulturált érintkezés társadalmilag elfogadott fogalmának tartama. A bíróságnak minden eszközzel segítenie kell azt a nyelvi küzdelmet, amely a kommunikáció színvonala további zuhanásának megakadályozása érdekében folyik.

Kétségtelen, hogy a virtuális tér biztosította elszigeteltség, a közvetlen kontaktus hiánya, a személytelenség és az esetenkénti anonimitás tovább rombolja azokat a természetes gátakat, amelyek minden emberben ott vannak a másokkal való személyes érintkezések során. Ennek megfelelően **az interneten bejegyzéseket írogatók, kommentelők gyakran még az élő beszédben szokásosnál is erősebben, sarkosabban, élesebben fogalmazznak.** Azonban **a Ptk. a személyiségi jogot sértő tényállások között nem tesz különbséget a kommunikáció fórumától (élő szó, írott sajtó, média, internet) függően.** Az ítélőtábla álláspontja szerint ezért az interneten zajló emberi kommunikációra sem vonatkoznak az általánostól eltérő szabályok. Annál is inkább nem, mert az internet sajátosságai miatt esetenként lényegesen szélesebb körhöz juthat el a közlés, mint a való világban. Egy jogsértő közlés jogkövetkezményei tehát lényegesen súlyosabbak is lehetnek. A virtuális világ új, szokatlan közegnek számít az ember számára, az abban mozgó, annak szabályait most tanuló szereplőknek is meg kell szokniuk azonban, hogy kommunikációjuk esetleges nem megfelelő voltának ugyanúgy viselniük kell polgári jogi következményeit, mintha közléseiket a valóságban, szemtől szembe mondanák az érintettnek. Számítógépük klaviatúráját ütve, vagy mobiltelefonjukat nyomkodva legfeljebb a sértett azonnali tetteles megtorlását kerülhetik el, ha azonban személyük beazonosítható, akkor a törvényes következményeket nem.

Észrevételek, lehetséges gyakorlati problémák

Különösen a becsülethez való jog megsértése esetén merül fel annak a körülménynek az értékelése, hogy az online kommunikáció során, a teljes vagy kvázi személytelenség következtében, sokkal szélsőségesebb véleményekkel találkozhatunk, mint a személyes kapcsolatokban, illetve az egyébként szabályozott sajtótermékekben. **A korábbiakban tárgyaltuk, hogy az EJEB ítélkezési gyakorlata során a súlyossági teszt alkalmazásával értékeli, hogy egyáltalán elbírálja-e a jogvitát.** A magyar bírói gyakorlatban ehhez hasonló értékelést nem találtunk, bizonyos, a fentiekben hivatkozott ítéletekben a becsületsértéshez szükséges súlyosan sértő, lealacsonyító kifejezésekkel kapcsolatban találunk útmutatást.

3.) A képmáshoz és a hangfelvételhez való jog megsértése

Az ember képmása és hangja, az emberi személyiség megkülönböztetésének fontos eleme, hiszen az ember személyiségének kifejezése kibontakozik a külső világban való megjelenésével. A képmás és a hangfelvétel az ember külső megjelenésének tárgyi eszközzel való rögzítése. A közösségi médiában a képek, videók közzététele az egyik leggyakoribb tevékenység, így az online platformokkal kapcsolatban a képmáshoz való személyiségi jog védelme kiemelt jelentőséggel bír. A képmáshoz és hangfelvételhez való jog megsértése megvalósulhat **a hozzájárulás nélküli elkészítéssel és felhasználással** is, a Ptk. ez alól **két kivételt** határoz meg, a **tömegfelvétel és a nyilvános közéleti szereplésről készült felvétel** eseteit.⁹⁸ Ennek megfelelően, a nem tömegfelvételnek vagy nyilvános közéleti szereplésről készült felvételnek minősülő fényképfelvételek **minden olyan felhasználása jogellenes, amihez a jogosult előzetesen nem járult hozzá.** Felhasználásnak minősül természetesen a közzététel, megosztás, de akár az is, ha privát üzenetben a jogosult engedélye nélkül küldjük el a tárgybeli felvételt egy ismerősünknek. A Fővárosi Ítéltábla Pf.21061/2013/6. számú határozata szerint felhasználásnak minősül a **képmás megváltoztatása, átszerkesztése, eltorzítása is**⁹⁹. A felvétel készítéséhez való hozzájárulás **nem értelmezhető kiterjesztően, tehát nem jelenti azt, hogy a jogosult a felhasználáshoz is hozzájárult, akkor sem, ha azt olyan eszközzel készítik, amely lehetővé teszi a fénykép azonnali megosztását.**¹⁰⁰ Abban az

⁹⁸ Ptk. 2:48. § (2)

⁹⁹ BDT 2014. 3148

¹⁰⁰ Boronkay Miklós: A képmáshoz és a hangfelvételhez fűződő jog. In: Csehi Zoltán – Koltay András – Navratyil Zoltán (szerk.): A személyiség és a média a polgári és a büntetőjogban, Complex, Budapest, 2014. 17-18. pp., Idézi: Bakos-Kovács, 2018

esetben tekinthető a hozzájárulás megadottnak a felhasználáshoz is, ha a jogosult a kép készítésekor tudta, hogy azzal a céllal készül, hogy azt az online platformon megosszák. Megvalósítja a képmáshoz való jog megsértését az is, ha **oly módon kerül sor a felhasználásra, amihez a jogosult nem járult hozzá, tehát az is, ha a képmást az eredeti céltől eltérő céllal használják fel vagy a jogosult engedélyét meghaladó módon.**

Emellett, a GDPR 4. cikkének 1. pontja szerint a hangfelvétel és a képmás személyes adatnak minősülnek, felhasználásuk pedig adatkezelésnek, így a hozzájárulás nélküli felhasználás, amennyiben az adatkezelésnek nincs más, a GDPR 6. cikk (1) bekezdésében meghatározott jogalapja, jogellenes adatkezelésnek minősül, amely sérti a jogosult személyes adatok védelméhez való jogát is. Továbbá, a kép-, illetve hangfelvétel jellegétől függően, felhasználása sérthet további személyiségi jogokat is (pl. emberi méltóság, magánélet, magántitokhoz való jog, becsülethez való jog).¹⁰¹

Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.20.911/2016/4-II.

A per tárgya: képmáshoz való jog megsértése

Platform: Instagram

Felperes: magánszemélyek

Alperesek: I. r. alperes: internetes sajtótermék kiadója, II. r. alperes internetes sajtótermék főszerkesztője, III. r. alperes: Instagram felhasználó magánszemély

A III. rendű alperes, aki magánszemély **a felperesek engedélye nélkül fényképet készített róluk, amint közvetlenül a házasságkötésüket követően épp az utcán állnak.** A fényképet ezután – ugyancsak engedély nélkül – a III. rendű alperes közzétette egy Instagram oldalon azzal a képaláírással, hogy „#justmarried#happiness#forever#together.” A képet az írással együtt link útján el lehetett érni az I. rendű alperes, mint kiadó által működtetett weboldalról, amelynek főszerkesztője a II. rendű alperes volt.

Az ügyben a bizonyítás körében annak megállapítása okozott problémát, hogy a fotót és az aláírást közlő Instagram oldalnak ki az üzemeltetője, illetve annak a felhasználója, vagyis ki felelős a tartalom közzétételéért. Az ügy időpontjában az Instagram regisztrációhoz elegendő volt

¹⁰¹ Hernold, 2021

megadni a felhasználó által, egy nevet és e-mail címet. Mivel azonban az Instagram oldal regisztrációs adatai alapján az oldal felhasználójának neve és e-mail címe is megegyezett az I. rendű alperes (azaz a kiadó) által kiadott és a II. rendű alperes által szerkesztett weboldal nevével, ezért a bíróság ez alapján igazoltnak és bizonyítottanak találta azt, hogy a közösségi média profilon közzétett tartalmakért a III. rendű alperes felel.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint, az elsőfokú bíróság a perbeli fénykép közzététele vonatkozásában helytelenül tekintette médiatartalom-szolgáltatónak az I. rendű alperest amiatt, hogy az általa üzemeltetett ...hu weboldalon **elhelyezett linkről megnyitható volt a perbeli képet tartalmazó Instagram oldal**. Az indoklása szerint ugyanis az Smtv. 1. § 7. pontja szerint, médiatartalom: valamennyi médiaszolgáltatás során, valamint sajtótermék által kínált tartalom. **Ez a „kínálat” azonban csak a saját szerkesztett tartalmat jelenti, az nem terjed ki más médiaszolgáltatók által közzétett tartalmakra történő figyelemfelhívásra, jelen esetben az elérhetőséget lehetővé tevő link közzétételére.**

Észrevételek, lehetséges gyakorlati problémák

Ebben az ügyben az online térben elkövetett személyiségi jogsértések szempontjából fontos kérdésben kellett döntenük az eljárt bíróságoknak. Abban a kérdésben kellett állást foglalniuk, hogy ki vonható felelősségre **egy olyan közösségi – jelen esetben Instagram – oldalon közzétett fotó miatt, amelyet egy internetes hírportálról link útján közvetlenül el lehetett érni**. A fent említett bizonyítási kérdésen (az Instagram oldal felhasználójának beazonosíthatósága) felül döntést igényelt az a kérdés, hogy ha az Instagram oldal felhasználója nem a weboldal/internetes sajtótermék kiadója, akkor ettől függetlenül felelősségre vonható-e azért, mert link útján hozzáférést biztosított az Instagram oldalon közzétett, egyébként a bíróság által is jogsértőnek megállapított tartalomhoz.

Fővárosi Ítéltábla 32. Pf. 20.043/2019/5-II.

A per tárgya: képmáshoz, becsülethez és a személyes adatokhoz fűződő jog megsértése

Platform: Facebook

Felperes: magánszemély

Alperes: celebritás

A felperes egy, az alpereshez kapcsolódó vendéglátóhely hírleveléről való törlést kért egyedi stílusban, ezt az alperes nyilvánosságra hozta és kommentálta. Az ügy alperese egy magánszemély (celebritás), akinek ebben az időben 143.000 követője volt.

Az ítéletet i.) a képmás védelme, ii.) a fénykép, mint a személyes adat minősége és iii.) becsületéhez fűződő jog megsértését egy nagy követői bázissal rendelkező celebritás véleményformáló erejének értékelése szempontjából elemezzük:

1. Képmás felhasználása: az ügy egyik jelentős aspektusa, hogy ha valaki – ez esetben a „civil” felperes – a Facebook oldalán (amit egyébként a beállításai szerint bárki követhet) fényképeket oszt meg, azt más harmadik személy – jelen esetben az „alperesi celeb” – megoszthatja-e, átveheti-e a fényképen szereplő személy hozzájárulása nélkül, vagy ebben az esetben is – függetlenül attól, hogy az adott fotókat – a beállításai szerint széleskörűen – maga a Facebook oldal üzemeltetője tette közzé – megilleti az illetőt a képmás védelméhez fűződő jog.

Az elsőfokú bíróság szerint ebben az esetben is szükséges a jogosult képmás felhasználásra vonatkozó engedélye. A bíróság a Ptk. 2:48. § (2) bekezdésében foglaltakra hivatkozva adott helyt a felperes kérelmének, amely azon eseteket rögzíti, amikor az érintett hozzájárulására az elkészített felvétel felhasználásához nincs szükség. Az ítélet kifejezetten értékeli a felperes által a Facebookon közzétett fényképek felhasználhatóságára vonatkozó speciális helyzetet. Az indoklás szerint **az, hogy valaki nem él a közösségi oldal biztonsági beállításai azon lehetőségével, hogy az oldalon elhelyezett személyes adatai, képei láthatóságát és felhasználhatóságát korlátozza, nem pótolja a Ptk. 2:48. § (2) bekezdésében foglaltak szerinti engedélyt. A Facebook felhasználási feltételeire vonatkozó szabályozást a bíróság megítélése szerint az adott ország jogi szabályozására tekintettel kell értelmezni.** E körben pedig a **Facebookon nyilvánosságra hozott képek nyilvános közéleti szereplésről készült képeknek nem tekinthetők.** Jelentősége van annak is, hogy az érintett ismerősi köre kikre terjed ki. A felperes magánszemély, nem minősül közszereplőnek ezen megítélésén az sem változtat, hogy a Facebookon történő megjelenése során azt a lehetőséget választotta, hogy profilját bárki megtekintheti. **Ezekre figyelemmel, a bíróság megítélése szerint, a felperes a Facebookon nyilvánosságra hozott fényképeit nem a széles nyilvánosság számára, hanem saját ismerősi körének szánta.**

Az elsőfokú ítélettel szemben előterjesztett fellebbezésben az alperes a képmáshoz fűződő jog megsértése körében elsődlegesen **a Facebook felhasználási feltételeire hivatkozott.** Álláspontja szerint azzal, hogy a felperes elfogadta a felhasználási feltételeket, majd saját maga nyilvánosan tette közzé fényképét és egyéb adatait, hozzájárult ahhoz, hogy azokhoz bárki hozzáférjen és felhasználja azokat. Hivatkozott arra, hogy a Facebook felhasználási szabályzata nem áll ellentétben a Ptk. vonatkozó rendelkezéseivel, figyelemmel a Ptk. 2:42. § (3) bekezdésében foglaltakkal. Iratellenesnek tartotta azt az elsőfokú bírósági megállapítást, miszerint a felperes a fényképeit nem a széles nyilvánosság számára szánta. Hivatkozott e körben arra, hogy a Facebook beállítási lehetőségei, amelyek lehetővé teszik, hogy adott tartalmat csak a felhasználó ismerősei ismerhessenek meg, a felperes számára ismertek voltak, mindazonáltal ezzel a lehetőséggel nem élt. Álláspontja szerint, az elsőfokú bíróság helytelenül összemosza a nyilvánosság számára történő megosztás, és a közszereplés igényével való megosztás fogalmait. A Facebookon közszereplők és nem közszereplők is regisztrálhatnak, ezért az ott megjelenő nyilvánosság nem lehet eltérő.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében a képmás megsértésére vonatkozó döntés tekintetében kiemelte, hogy nem adott felhatalmazást képmása felhasználására. **A Facebook felhasználási szabályzata sem értelmezhető úgy, hogy annak elfogadásával a felhasználó a közzétett képmása felett a rendelkezési jogot elveszítené. Az egyébként is a felhasználó és a szolgáltató közötti jogviszonyt rendezi, nem vonatkozik ezen szerződésen kívüli jogviszonyokra.** Hangsúlyozta, hogy a személyiségi jogokról általánosan lemondani nem lehet, a közösségi oldalon közzétett képek, pedig nem tartoznak a Ptk. 2:48. § (2) bekezdésében írt kivételek közé. Ezen túlmenően **az alperes nem megosztással továbbította a képeit, hanem azok között válogatva az előnyteleneket osztotta meg saját ismerősei körében.** Észrevételezte, hogy az alperes a szabályzatot csak részben ismertette fellebbezésében, figyelemmel **a megosztás funkcióra, amely nem azonos az alperes által használt módszerrel, amely miatt a képe felhasználásáról a felperes nem is értesülhetett.** Ezen túlmenően a szabályzat is figyelmeztet mások jogainak tiszteletben tartására.

A másodfokú bíróság alapvetően egyetértett az elsőfokú ítélettel, annak indoklását az alábbiakkal egészítette ki: a képmáshoz fűződő személyiségi jog [Ptk. 2:48. § (1) bekezdés] tekintetében a másodfokú bíróság azt hangsúlyozta, hogy **a Facebookon történő megjelenés a magánélet részét képezi. Az elsősorban, eredeti célját is tekintve, a magánszemélyeknek ismerőseikkel való „virtuális” találkozási helye, magánbeszélgetések, magánéleti**

események megtárgyalásának, megosztásának fóruma. A technikai változás ezen kapcsolatok tekintetében minőségi változást nem jelent. A közösségi fórum fejlődésének következménye, hogy azon többen a közszereplés igényével is fellépnek, az abban fennálló üzleti lehetőséget gazdasági szereplők is kiaknázzák. Ezeket a megnyilvánulásokat azonban viszonylag egyszerű felismerni, különösen akkor, ha az erre igényt tartók azt jelzik is azzal, hogy ún. hivatalos vagy közszereplői profilt létesítenek, szemben az egyszerű Facebook profilokkal. Ez a különbségtétel nem elsősorban a láthatósági beállításoktól függ, bár a jelenlegi technikai lehetőségek egyre kifinomultabbak, ami ezen platform egyre szélesebb körű rétegződését eredményezi. A felperes Facebook oldalán **semmi nem utal arra, hogy az ott megjelenő, bárki számára megtekinthető képmása, egyéb adata az ismerési körén kívülállók számára is szabadon felhasználható. E körben nincs különbség a Facebook oldalon található fénykép és más forrásból származó fénykép között,** a más által történő felhasználás tekintetében. A digitalizáció és a technikai lehetőségek nem írják felül a Ptk. 2:48. § (1) bekezdés rendelkezéseit. Az itt található képek sem használhatók fel engedély nélkül, a kép készítésének céljától eltérő módon. **A közösségi média szélesebbre tárja ugyan adott személy megismerésének lehetőségét, de a használata nem számolja fel a jogi védelem igénybevételeének lehetőségét.**

A másodfokú ítélet megállapította, hogy **amennyiben az érintett nem minősül közszereplőnek, úgy az általa létrehozott Facebook profilon elérhető adatai vonatkozásában sem lehet arra következtetni, hogy azokat a széles nyilvánosságnak szánta.** Olyan általános feltételezést nem lehet levonni, hogy minden Facebook felhasználó személyesnek tekinthető adata, így különösen képmása, rendszeresen más felhasználók által kerülhetne engedély nélkül felhasználásra. Olyan adat pedig nem merült fel, ami alapján arra lehetne következtetni, hogy a felperes a közszereplés igényével lépett volna fel a Facebookon való megjelenéssel. Mindezek alapján az alperes köteles volt a felperes képmásának a saját rajongói oldalán közzétett Facebook posztjához történő felhasználása előtt kikérni a felperes engedélyét, ennek hiányában megsértette a felperes képmáshoz fűződő személyiségi jogát. Megjegyezte, hogy az alperes Facebook-oldalát követő 140.000 személy döntő többsége a felperest nem ismerheti, nem áll vele kapcsolatban.

2. Fénykép, mint személyes adat:

A személyes adatok védelméhez kapcsolódó kereseti kérelemmel összefüggésben az elsőfokú bíróság a Ptk. 2:43. § e) pontját, továbbá az Info tv. 3. §-át, 4. § (1) bekezdését, 5. és 6. §-át ismertette. Egyetértett a felperessel abban, hogy képmása jól felismerhető arckép jelleggel mutatta a felhasznált képeken. Azzal is, hogy a képfelvétel személyes adat, azokon a felperes jól beazonosítható, ezért rá vonatkozó információt jelenít meg. A külső megjelenés közvetlenül utal a személyre, kifejezetten kapcsolatba hozható vele. Az alperes nem igazolta, hogy a felperes képmását valamilyen jogszabály által meghatározott cél érdekében kezelte, mint személyes adatot. Ugyanez vonatkozik a felperes nevének feltüntetésére is, hiszen vezetéckneve kezdőbetűjének szerepeltetése a hozzá tartozó keresztnévvel együtt a felperesre utaló adat. Ezen túlmenően a posztban az alperes a felperes lakóhelyét is megjelölte, így mindezek együttesen közvetlenül azonosíthatóvá tették a felperest.

Az alperes a fellebbezésében a személyes adatok védelméhez fűződő jog tekintetében a Ptk. 2:42. § (3) bekezdésére és a Facebook üzletszabályzatára hivatkozott. Fenntartotta, hogy a ... megjelölés nem minősül a felperes nevének ilyenként személyes adatának. Álláspontja szerint a felperes képmásának, nevének megjelölése és lakóhelyére történő utalás együttesen sem a felperesre utaló adat.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében a személyes adatokkal történő visszaélés vonatkozásában idézte az Általános Adatvédelmi Rendelet (GDPR) és az Info tv. fogalom meghatározását. Hivatkozott arra, hogy az alperes által a felperesről közölt adatok egyértelműen beazonosíthatóvá tették, ezen adatokat az alperes kezeli is, ezért eljárása során a törvény és a rendelet előírásait betartva kell eljárnia.

A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság helyesen értelmezte az Info tv. 3. § 2. pontjában foglaltakat. Egyértelműen a felperesre vonatkoztatható adat az egyedi fizikai adottságait megjelenítő fénykép. Ebből, a vezetécknevének kezdőbetűjét és keresztnévét tartalmazó információból és a lakhelyét szolgáló település nevének a megjelöléséből egyértelműen rá vonatkozó következtetés adódik, melyeket nagyszámú közönség számára tett megismerhetővé az alperes, ezzel megsértve a felperesnek a Ptk. 2:43. § e) pontjában megjelölt személyiségi jogát is.

3.) A becsület védelme

A felperes becsületéhez fűződő jogának megsértése kapcsán az elsőfokú bíróság a Ptk. 2:43. § d) pontját, 2:45. § (1) bekezdését ismertette. Azt vizsgálta, hogy az alperesi posztban megjelenített tartalom és az ahhoz kapcsolódó, az alperes által nem törölt, nem moderált kommentek alkalmasak-e a felperes társadalmi megítélésének hátrányos befolyásolására. Úgy ítélte meg, hogy az alperes nagy népszerűségnek örvendő celeb, aki véleményformáló tényezőként működik a társadalom bizonyos rétegeiben. Nagyobb tömegek tekintetében pozitív követendő példaként jelenik meg az alperes magatartása, ezért a felperesre nézve degradáló közlés az alperesi rajongótábor számára a felperessel szembeni fellépésre felhívó magatartásként jelenik meg. Ezt igazolja a poszthoz kapcsolódó kommentek tartalma. **Osztotta azt a felperesi álláspontot, hogy a Facebook felhasználási feltételek szerint a közszereplői Facebook-oldalt üzemeltető személy felelős az általa üzemeltetett oldalon megjelent, kapcsolódó, idegen kommentekért is.** Ez arra korlátozódik, hogy a moderátor köteles áttekinteni a saját kezelésében álló oldal tartalmát és szükség esetén eltávolítani az esetlegesen sértő megjegyzéseket.

Az alperes fellebbezésében vitatta, hogy az alperes Magyarországon véleményformáló tényező lenne. **Ellentmondásosnak ítélte az elsőfokú ítélet indokolását a körben, hogy a Facebook-oldalt üzemeltető személy felelőssége tekintetében a Facebook felhasználói szabályzatát, annak rendelkezéseit ítélezése alapjául elfogadta, miközben a közzététel tekintetében a hozzájárulás megadása körében a Ptk. rendelkezéseinek elsőbbséget tulajdonított.**

Meggyőződése szerint jogsértést akkor követett volna el, ha a sérelmes hozzászólást a sértett fél kérésére sem távolítja el. Ilyen kérelmet azonban a felperes nem juttatott el hozzá.

A felperes ellenkérelmében a becsület megsértése tárgyában az elsőfokú bíróság által is idézett jogszabályi rendelkezésekre utalva hivatkozott arra, hogy a felperes nem közszereplő, ezt az alperes sem vitatta. Bejegyzésével generálta a felperesre nézve sértő megnyilvánulásokat. Mivel a Facebook profil fenntartója felel az oldal tartalmáért, ezért a jogsértő közlemények megjelenése esetén megalapozottan vonható felelősségre a Ptk. 2:51. § alapján. E körben eseti döntésre utalt és hivatkozott a 19/2014. (V. 30.) AB határozatban kifejtettekre.

A másodfokú bíróság ítéletével a becsület megsértése körében [Ptk. 2:45. § (1) bekezdés] előterjesztett keresetet attól függetlenül is megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkező részéből a felperes által sérelmezett alperesi minősítésre vonatkozó szövegrészt mellőzte. E körben arra volt tekintettel, hogy az alperesnek az a magatartása, hogy az általa létrehozott és működtetett Facebook oldalán több mint százezer ember előtt a felperes lejáratását célzó posztot tett közzé, az azokhoz érkező és a felperest sértő kommenteket engedte megjelenni, azokat utóbb sem moderálta, a keresetlevél kézhezvételét követően sem törölte, ez pedig együttesen alkalmas a felperes társadalmi megítélésének negatív befolyásolására. Figyelembe vette ennek során a másodfokú bíróság azt is, hogy ezt az oldalt a felperes abból a célból üzemelteti, hogy népszerűségét fenntartsa, növelje, közvetetten abból anyagilag is profitáljon. Ezt a célt a felperes lejáratásán, pellengérré állításán keresztül igyekezett elérni.

Észrevételek, lehetséges gyakorlati problémák

1. Az ítélet egyik fontos aspektusa, hogy egy **jelentős követői bázissal rendelkező közszereplő** saját Facebook oldalán, mint véleményformáló – ilyen szempontból – tulajdonképpen **komoly „erőfölényben” van**. Megállapíthatjuk, hogy a saját maga által üzemeltetett közösségi oldalon közel áll ahhoz, hogy a vélemények tekintetében, azok befolyásolása szintjén **jelentős befolyásoló erővel rendelkezőnek minősüljön**, akinek jól körülhatárolt közönsége, követő bázisa van.

Ebből a pozíciójából fakadóan az adott celeb (vagy manapság) *influencer* jelentős hatással lehet az őt követő közösségre, és ezzel a befolyásával élve/visszaélve akár le is tud járatni valakit. Nem közömbös az sem, hogy az influencer követőivel kapcsolatban állók még nagyobb közösséget alkotnak, így olyan széles körben valósulhat meg egy-egy jogsértés, ami elérheti, akár meghaladhatja egy televízió műsorban elkövetett jogsértéssel elért nézők számát. Ezeket a híreket, történeteket – nyilvánvalóan nem a jogsértést elszennvedő „civil” személye okán, hanem mert az adott „celeb” jelenik meg benne – sokszor más internetes tartalomszolgáltatók, vagy az írott (bulvár)média, továbbá televíziók is átveszik, „másod-közlik”, feldolgozzák, és így már akár több millió lehet azoknak a száma, akik értesülnek a jogsértő tartalomról, vagy akár annak továbbfejlesztett verziójáról.

Az influencerek által működtetett közösségi oldalak – ellentétben azt ítéletben írtakkal – már korántsem a „magánszemélyeknek ismerőseikkel való „virtuális” találkozási helye”, hanem

inkább – ugyancsak a jogerős ítélet szerint – az *azon közszereplés igényével fellépők által, az abban fennálló üzleti lehetőséget látó gazdasági szereplők fóruma, akik kifejezetten üzleti érdekeltséget látnak az adott közösségi oldaluk működtetésében.*

Ez pedig a működését, sokszor tartalmát, az azon közzétett egyes – akár audiovizuális – tartalmakat, az egész közösségi oldaluk szerkezetét tekintve **már inkább hasonlít a lekérhető médiaszolgáltatásra, vagy egy internetes sajtótermékre** azzal, hogy egy-egy hírnek, tartalomnak több fogyasztója, nézője lehet, mint egy hagyományos médiumnak. **Az Mttv. ilyen jellegű befolyást nézettséghez kötve határoz meg a „jelentős befolyásoló erővel rendelkező médiaszolgáltatók” tekintetében.** Az Mttv. szerint JBE-szolgáltatónak az a médiaszolgáltató minősül, amely legalább 15%-os éves átlagos közönségaránnyal rendelkezik, és legalább egy médiaszolgáltatásának éves átlagos közönségaránya eléri a 3%-ot. Az e körbe sorolt médiaszolgáltatóknak többek között meghatározott mennyiségű hírműsört kell sugározniuk, bűnügyi tematikájú híryanaguk éves átlagban nem lehet több húsz százaléknál, és kötelesek biztosítani, hogy az általuk adott, eredetileg nem magyar nyelven készített filmalkotások a jogszabályban meghatározott százaléka eredeti nyelven is elérhető legyen. A jelentős véleményformáló erővel bíró egyes TV-csoportok legnézettebb csatornájára a hazai médiaszabályozás tartalmi előírásokat és korlátokat fogalmaz meg, éppen azok véleménybefolyásoló képessége okán. **Nem gondoljuk, hogy az egyes influencerek által működtetett közösségi oldalakra azonos vagy hasonló médiajogi szabályozásra lenne szükség, mint a „hagyományos” médiára vonatkozó szabályok, de az kétségtelen tény, hogy egy-egy influencer által üzemeltetett közösségi oldal sokkal inkább alkalmas a fogyasztók, nézők véleményének befolyásolására, mint a lineáris vagy klasszikus nem lineáris média.**

2. Az ügy másik sajátossága, hogy két Facebook profillal rendelkező fogyasztó/állampolgár között alakult ki a jogvita. A peres felek mindegyike elfogadta a Facebook által közzétett szabályokat. Ezért – különösen az alperes részéről – a perben az adott Facebook Felhasználási szabályok hivatkozási alappal is bírtak abban a körben, hogy **amennyiben valaki elfogadja az adott közösségi tér által „diktált”, kialakított, a regisztrációhoz kötött belső szabályokat, annak aláveti magát, akkor milyen alapon kíván igényt érvényesíteni egy a közösségi tér szabályainak megfelelő felhasználás, átvétel kapcsán.** Más lehetne – hangsúlyozottan csak lehetne – az eset, **ha a sérelmet elszenvedett felperes nem rendelkezne Facebook fiókkal, ebben az esetben ugyanis a jogsértő nem hivatkozhat arra, hogy mindketten ugyanazokat**

a szabályokat fogadták el amikor a közösségi oldalra regisztráltak. Kérdés, hogy ebben az esetben kell-e különbséget tenni abból a szempontból, hogy a peres felek rendelkeznek Facebook oldallal vagy sem.

Megítélésünk szerint ezt a körülményt teljes mértékben nem lehet figyelmen kívül hagyni. Jelen esetben ugyanis az alperesi védekezés szerint jelentőséggel bírt, hogy a felperes a Facebook oldalának beállításai során úgy járt el, hogy az ott közzétett fényképeket bárki megtekinthette. **Az eset érdekessége, hogy a bíróság maga is hivatkozott a Facebook felhasználói szabályzatára, és azt részben az ítékezése alapjául elfogadta, miközben a közzététel tekintetében, a hozzájárulás megadása körében, a Ptk. rendelkezéseinek elsőbbséget tulajdonított.** Ezt az alperes a fellebbezésében szóvá is tette.

4.) Személyes adatok védelméhez való jog megsértése

A korábbiakban tárgyalt személyiségi jogokhoz képest a személyes adatok védelméhez fűződő jog megsértéséért az online platformok nem csupán a közvetítői szolgáltatói felelősség alapján, hanem közvetlenül is felelhetnek. Amennyiben a platform a GDPR rendelkezéseit megsérti, azzal sérti a felhasználó személyes adatai védelméhez való személyiségi jogát is. Az online platformok a felhasználóikról rengeteg adatot gyűjtenek, ideértve az általuk közvetlenül megadott adatokat és az egyéb, a platformokhoz tartozó termékek használata, szolgáltatások igénybevétele során gyűjtött adatokat. A felhasználók által az elektronikus szolgáltatók részére biztosított széleskörű adatkezelési felhatalmazás általában abból következik, hogy egyrészt a felhasználókról rendelkezésre álló adatok alapján a szolgáltatás funkciói egyre inkább személyre szabhatók, így javítják a felhasználói élményt, másrészt az adatvédelem annyira speciális terület, hogy szabályai ismeretéhez és értelmezéséhez széleskörű információszerzésre van szükség, amibe egy átlagos felhasználó jó eséllyel nem kezd bele, amikor igénybe akar venni egy online szolgáltatást. A fejlett technológia lehetővé teszi a platformok számára, hogy nagy mennyiségben, különböző módon gyűjtsék, rendszerezék, elemezzék és felhasználják a felhasználókról gyűjtött adatokat, és így jelentős információra tesznek szert a felhasználóikról, amely, az információval való lehetséges visszaélések okán, óriási kockázatot jelenthet a felhasználók részére.

Emellett természetesen arra is van példa, hogy a felhasználók sértik egymás személyes adatok védelméhez fűződő jogait.

A személyes adatok védelméhez való jog sérelme körében szintén vizsgálandók a felhasználó adatainak adatvédelmi beállításai. Attól függően lehet tehát megállapítható a jogsértés, hogy az érintett adatok a felhasználó szándéka szerint milyen körben elérhetők.¹⁰²

A magyar bírói gyakorlatban az adatvédelmi jogsértésekkel kapcsolatos jogérvényesítés elsősorban a Google keresőmotor találatai közül való eltávolítással (deindexálás) kapcsolatos, az alábbiakban ilyen tárgyú ügyek elemzését mutatjuk be.

Fővárosi Ítéltábla 32. Pf. 20.313/2016/6-II.

A per tárgya: személyes adatok védelméhez, jóhírnévhez és becsülethez való jog megsértése

Platform: Google

Felperes: magánszemély

Alperes: Google Kft (magyar leányvállalat) I.r. alperes, Google Inc. (amerikai anyacég) II.r. alperes

Nem véletlenül egy amerikai szerverről működő, de magyar nyelvű, és egyértelműen a magyar olvasóknak, fogyasztóknak szóló, radikális, sokszor a gyűlöletbeszéd fogalmát kimerítő tartalmairól ismert weboldalon megjelent – a hangvételeből, tartalmából a laikus olvasó számára is egyértelműen – személyiségi jogsértő cikk Google találatok közötti eltávolítását kérte a Felperes a Google magyarországi leányvállalatától (I.r. alperes), illetve az anyavállalat Google Inc.-től (II.r. alperes).

A kereset abból indult ki, hogy az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Eker tv.) 2. § *ld*) pontja, a 7. § (2) bekezdése, a 11. §-ai alapján a keresőszolgáltatás nyújtóját a törvény közvetítő szolgáltatóként határozza meg, amely akkor nem felel az igénybe vevő által biztosított információ tartalmával okozott kárért, ha nincs tudomása az információval kapcsolatos jogellenes magatartásról vagy arról, hogy az információ bárkinek a jogát vagy jogos érdekét sérti, és amint erről tudomást szerzett, haladéktalanul intézkedik az információ eltávolításáról vagy a hozzáférést nem biztosítja. **Ebből következően**

¹⁰² Bakos-Kovács, 2018, In: Hernold, 2021

a keresőszolgáltatás nyújtója is felelhet a más által közzétett tartalom miatt, akkor is, ha csupán a megtalálását segíti elő a saját szolgáltatása.

A perben az volt vizsgálendő, hogy a felperes által állított – a keresőmotor szolgáltatás révén – elszenvedett **személyiségi jogsérelem**, jóhírnév sértés, becsületsértés, személyes adatok védelméhez való jog megsértése – amelynek tekintetében a II. rendű alperes felelősségét az első fokú ítélet megállapította –, **és az I. rendű alperes tevékenysége, magatartása között létrehozható-e olyan jogi kapcsolat, amely alapján az adatok törlésére kötelezhető az I. rendű alperes, illetve a törlés elmulasztása személyiségi jogsértésként értékelhető.** Az ítélet szerint a felperes arra helyesen hivatkozott, hogy **amennyiben az I. rendű alperes a keresőmotor szolgáltatás tekintetében adatkezelőnek minősül, ez a kapcsolat fennáll.** A keresőszolgáltatás nyújtója az Info tv. és az Eker tv. értelmében is adatkezelő. Az Eker tv. 7. § (5) bekezdése alapján a jogosultnak a jogsértés abbahagyására, illetve megelőzésére vonatkozó igényeit az elsőfokú bíróság által idézett felelősség alóli kimentésre vonatkozó rendelkezései azonban nem érintik, ezért az Eker tv. elsőfokú bíróság által idézett felelősség kimentésére vonatkozó szabályainak a kereset elbírálása szempontjából már nem volt jelentősége.

A keresőszolgáltatás által megvalósított jóhírnévsértés, személyiségi jogsértés miatti igény az Eker tv. 2. § *ld*), illetve a Ptk. 2:51. § alapján a keresőszolgáltatóval, azaz a keresőmotor szolgáltatójával szemben érvényesíthető. Az adatkezelésből eredő igények az Info tv. 17. § és 22. §-i alapján az adatkezelővel szemben érvényesíthetőek. Az I. rendű alperes azonban a fentiek alapján nem volt keresőmotor szolgáltatás működtetője, sem keresőszolgáltatónak, sem adatkezelőnek nem minősült. Az I. r. alperes keresőszolgáltatással kapcsolatos általános reklám, illetve marketing tevékenysége nem hozható okozati összefüggésbe a felperes által a Ptk. 2:43. § szerint elszenvedett személyiségi jogsérelemmel. Az alperes reklámtevékenységének, vagy bármilyen tevékenységének abbahagyására kötelezése, törlésre kötelezése nem szüntetné meg a felperes jogsérelmét sem. A felperes nem tudott olyan jogszabályt vagy uniós jogi rendelkezést megjelölni, mely alapján az I. rendű alperes a sérelmezett cikkek keresőmotor szolgáltatásból való eltávolítására kötelezhető. Az elsőfokú bíróság ezért a jogszabályoknak megfelelően utasította el a keresőmotor szolgáltatással kapcsolatos jogsérelemre alapított felperesi kereseti kérelmeket.

Észrevételek, lehetséges gyakorlati problémák

Visszatérve az ügy ismertetésénél leírtakra, szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy bár az ítéletből ez nem derül ki, de nyilvánvaló, hogy a személyiségi jogában megsértett felperes a weboldal kiadójától, a médiatartalom-szolgáltatótól, továbbá a tárhelyszolgáltatótól – figyelemmel arra, hogy a weboldal egy amerikai székhelyű tárhelyszolgáltatót használt – tulajdonképpen hiába kért vagy kért volna reparációt az elszenvedett személyiségi jogsérelem miatt. Egy ilyen hivatalos, az adott kiadónak megküldött (ha ugyan a kiadó nem fiktív névvel kerül a weboldalon feltüntetésre) igény esetén – ismerve a hasonló jellegű weboldalakat működtetők eljárását – a tartalomszolgáltató nemhogy nem vette volna le önként a cikket, de az erre irányuló felszólító levelet, visszaélve a nyilvánosság adta lehetőséggel, újabb hírként közzétéve, további jogsértő tartalmat publikált volna. **Fontos felhívni a figyelmet arra, hogy a személyiségi jogában megsértett jogosult számára minden egyes óra vagy nap, amíg az ilyen jellegű cikkek, tartalmak, akár fotók (ideértve az átdogozott, mém-ként működő, esetleg a jogosultakat megalázó kontextusban mutató felvételeket) a világhálón bárki által hozzáférhetők, egyre csak növelik a sérelem mértékét.** Nem beszélve arról, hogy minél hosszabb az idő, amíg ez a tartalom elérhető, annál inkább van annak esélye, hogy más tartalomszolgáltatók – nem ellenőrizve az adott közlés hitelességét, a közzétett fotó jogszerűségét – átveszik a cikket, közzéteszik a fotót, bővítve ezzel a nyilvánosság körét. A gyakorlatban éppen ezért indokolt az, hogy ezekben az esetekben a közvetítői szolgáltatók felelőssége alapján a jogosultak a keresőmotor üzemeltetőjével szemben érvényesítik az igényeiket.

Fővárosi Ítéltábla 32. Pf. 20.776/2016/4-II.

A per tárgya: személyes adatok védelméhez való jog megsértése

Platform: Google

Felperes: magánszemély

Alperes: Google Kft (magyar leány cég) I.r. alperes, Google Inc. (amerikai anyacég) II.r. alperes

Az ügyben korábbi releváns döntés: EUB C-131/12 Costeja-ítélet

A felperes szexuális életével kapcsolatos videók, képek, illetve a felperes személyével foglalkozó, a felperessel kapcsolatban negatív állításokat tartalmazó cikkek jelentek meg 2013-

ban a perbeli URL címeken. Ezen oldalak a ...keresőben a felperes nevére rákeresve 2013., 2014. és 2015. évben megjelentek. A felperes felszólította az alpereseket az URL címek eltávolítására a ... keresőből. A felperes keresetében az alpereseket egyetemlegesen 1.000.000 forint és annak törvényes kamata megfizetésére kérte kötelezni sérelemdíj címén. Előadta, hogy az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Info tv.) 3. § 9. pontja alapján mind az I. rendű, mind a II. rendű alperes adatkezelőnek minősül, ezért a keresőben megjelent tartalmakért felelősséggel tartozik.

Az alperesek érdemi ellenkérelmükben a fennmaradó kereset elutasítását kérték. Az I. rendű alperes arra hivatkozott, hogy miután a keresőmotor szolgáltatást nem működteti, ezért a keresőmotorral kapcsolatos adatkezelési tevékenység kapcsán nem minősül adatkezelőnek, így nem terhelik az adatkezelő Info tv.-ben, illetve Costeja-ítéletben meghatározott kötelezettségei. A II. rendű alperes szintén kérte a kereset elutasítását.

Az elsőfokú bíróság kötelezte a II. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperes részére 1.000.000 forintot és ennek kamatát, viszont az I.r. alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasította. Döntésének indokolásában elemezte a jogvita elbírálásra irányadónak tekintett Európai Unió Bírósága (EUB) 2014. május 13-án kelt, C-131/12. számú ügynevezett **Costeja-ítéletét**, amely a Parlament és az Európai Unió tanácsa 95/46/EK irányelvének (Adatvédelmi irányelv) rendelkezéseit értelmezte. Rámutatott, hogy az Info tv. részben ezen irányelvnek való megfelelést szolgálja, az Info tv. alapján, ezért abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy az I. rendű alperes adatkezelőnek minősül-e. Kifejtette, hogy a perben a felperes sem állította, hogy az I. rendű alperes a keresőmotor működtetésében közvetlenül részt venne. Előadása szerint az I. rendű alperes a II. rendű alperes részére Magyarországon marketing tevékenységet végez, ügyfélszolgálatot tart fenn, a keresőmotor reklámhelyeit (...) értékesíti és reklámozza, a keresőmotor működtetéséhez szükséges eszközként szervert működtet, illetve adatfeldolgozási tevékenységet végez.

Az Adatvédelmi irányelv 2. cikk d) pontjában meghatározott fogalommeghatározással összhangban álló Info tv. 3. § 9. pontját idézve arra a következtetésre jutott, hogy a keresőmotor szolgáltatással nyújtott perbeli adatkezelésnek az interneten más által elhelyezett weboldalakon található adattartalmaknak a meghatározott kritérium szerint történő összegyűjtése, és a keresőmotor találati listáján történő szerepeltetése felel meg. Ezen adatkezelési tevékenységet pedig kizárólag az a szervezet végzi, vagyis a II. rendű alperes, amely a keresőmotor technikai

működtetésével, illetőleg a keresőmotor lényegét adó szoftver kifejlesztésével és fenntartásával a találatok gyűjtését végzi, illetőleg a keresőmotor működtetésének rendjét, célját meghatározza. Az I. rendű alperes ilyen tevékenységet semmiképpen nem végez.

Az irányelv 4. cikk (1) bekezdés a) pontja ugyanis azt mondja ki, hogy a személyes adatok kezelésére minden tagállam az irányelvnek megfelelően elfogadott nemzeti rendelkezéseket alkalmazza, amennyiben az adatkezelést a tagállam területén az adatkezelő egy szervezete tevékenységeinek keretében végzik. A magyar Info tv., illetőleg az adatvédelmi irányelv, alkalmazhatósága szempontjából elegendő, ha a keresőmotor működtetése az adott tagállami leányvállalat, jelen esetben az I. rendű alperes tevékenységeinek keretében történik. Ugyanakkor ezen jogszabály alkalmazhatóságára és hatályára vonatkozó rendelkezés azon a tényen nem változtat, hogy az adatkezelési tevékenységet nem ezen tagállami cég valósítja meg, hanem maga a keresőmotor, egyébként tagállamon kívül letelepedett működtetője, azaz a II. rendű alperes. Minderre tekintettel a bíróság az I. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasította. A II. rendű alperest pedig, mint adatkezelőt a végleges keresettel egyezően marasztalta.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést. Kérte az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását akként, hogy az felperes kereseti kérelmének megfelelően marasztalja egyetemlegesen az I. rendű alperest is a II. rendű alperessel együtt. Erre figyelemmel tehát a **II.r. alperes nem fellebbezett a marasztaló döntés ellen, az vele szemben jogerős és végrehajtható volt.**

A **másodfokú bíróság** elutasította a fellebbezést megállapítva, hogy a releváns adatok tekintetében a magyarországi cég nem minősül adatkezelőnek. A másodfokú bíróság egyetértett tehát azzal, hogy a felperes által megjelölt, I. rendű alperesi tevékenységek nem minősülnek a keresőmotor szolgáltatással megvalósuló adatkezelésnek, még részleteiben sem, hanem azok a keresőmotor szolgáltatás piacra jutását és érvényesülését, gazdasági sikerét segítik elő.

Az I. rendű alperes helyesen hivatkozott arra, hogy a csatolt NAIH adatvédelmi nyilvántartási kérelmen az I. rendű alperes nem a II. rendű alperes képviselőjeként szerepel, hanem olyan adatkezelőként, amely a ... termékek népszerűsítésével, ideértve a ... Oktatási Központ keretében megrendezésre kerülő szemináriumok, oktatásokkal kapcsolatos marketing tevékenységet folytat. Ez szintén nem minősül a perrel érintett keresőszolgáltatás nyújtásával

megvalósuló adatkezelésnek. Akkor sem minősülne saját személyében adatkezelőnek az I. rendű alperes, ha az adatkezelő képviselője lenne.

A másodfokú bíróság kifejtette, hogy bár a keresőszolgáltatás során végzett adatkezeléssel a felperes által megjelölt magatartások összefüggnek, illetve azok feltételeit biztosítják, az adatkezeléssel összefüggő tevékenység nem azonos az adatkezeléssel és közös adatkezeléssel. A felperes által kifogásolt adatkezeléssel összefüggő, de a keresőszolgáltatással nyújtott szolgáltatással megvalósuló adatkezelésnek nem minősülő, I. rendű alperesi tevékenységeket az elsőfokú bíróság, helyesen, nem értékelte közösen végrehajtott adatkezelésként. Nem sértett ezért jogszabályt az elsőfokú bíróság a felperes által állított I. rendű alperesi magatartásokra, tevékenységre vonatkozó bizonyítékok részletes elemzésének mellőzésével.

5.) Közvetítő szolgáltatói felelősséggel kapcsolatos ügyek

Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.631/2016/5/II.

A per tárgya: becsülethez való jog megsértése

Platform: internetes sajtótermék

Felperes: közszereplő

Alperes: internetes sajtótermék kiadója

A felperes keresetében azt kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy az alperes megsértette a felperes becsületét azzal, hogy az általa kiadott internetes sajtótermékben megjelent cikket követően személyére nézve becsületsértő kommentek kerültek közzétételre. A felperes hivatkozott az Alkotmánybíróság 19/2014. (V. 30.) AB határozatában foglaltakra, mely szerint a tartalomszolgáltató felel a cikk mellett elhelyezett jogsértő kommentekért akkor is, ha nem volt tudomása a jogsértő tartalomról. Hangsúlyozta, hogy a kommentek a cikket követő 5., 6. és 7. helyen voltak, így a moderátornak a súlyosan jogsértő kommenteket észlelnie kellett volna. Kiemelte, hogy a felperes ugyan közszereplő, azonban a bejegyzések olyan mértékben sértőek, amelyeket még a közszereplőnek sem kell eltűrnie.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy az alperes a kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény (Eker. tv.) szerint úgynevezett közvetítő

szolgáltatónak minősül. Miután a felperes per előtti megkeresését követően a kommentek törlésre kerültek, ezért az alperes az Eker. tv. 7. § (2) bekezdése alapján a további személyiségi jogi jogkövetkezményekért nem felel. Az alperes előadta, hogy az adott internetes újságban számos cikk jelenik meg egy nap és bár moderátort alkalmaznak, egyszerre minden kommentet a moderátor sem tud ellenőrizni.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította, ítéletében az Alaptörvény I., II. és IX. Cikkét, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (új Ptk.) 2:43. § d) pontját, 2:45. § (2) bekezdését, az Eker. tv. 2. § 1c) pontját és 7. § (1) bekezdését alkalmazta, továbbá hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bírósága által a Delfi AS kontra Észtország, illetve a Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete (MTE) és Index.hu Zrt. kontra Magyarország ügyben hozott ítéletekre, továbbá az Alkotmánybíróság 19/2004. (V. 30.) AB határozatára.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint, az alperes az Eker. tv. hivatkozott pontjai alapján nem minősül közvetítő szolgáltatónak a kommentek vonatkozásában. A sérelmezett kommentek hozzáférhetőségét az alperes által működtetett internetes sajtótermék tette lehetővé a nyilvánosság számára, ezért ezen tartalom vonatkozásában az alperes szolgáltatónak minősül, így az Eker. tv. 7. § (1) bekezdése szerint felelőssége is fennáll a kommentek tartalmáért.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében – a jelen tanulmányban korábban tárgyalt – Delfi AS kontra Észtország, illetve az MTE és Index.hu Zrt. kontra Magyarország ügyekben az Emberi Jogok Európai Bírósága által kifejtett teszt szerint vizsgálta a véleménynyilvánításhoz fűződő jog és a sajtószabadság, valamint a felperes emberi méltósághoz fűződő jogának egymáshoz fűződő viszonyát, és az egymással versengő jogok között mérlegelést végzett. Rögzítette, hogy az alperesi online felületen naponta több mint száz cikk jelenik meg, ezek kommentelhetők és moderátor is dolgozik az internetes sajtóterméknél. A moderátor működése azonban ténylegesen nem képezte akadályát a sérelmezett tartalom megjelenítésének. A sértő hozzászólások hétvégén, az esti órákban jelentek meg, egy olyan cikket követően, amely vonatkozásában nem volt várható különösen sértő kijelentés közzététele, így az alperest mulasztás nem terheli. Ezt követően az alperesi szerkesztőség a sértő hozzászólások jelzése után megfelelő időben gondoskodott azok törléséről. **Az elsőfokú bíróság úgy értékelte, hogy a perbeli kommentek, amelyekben azok írója a felperes halálát kívánta, még felfokozott érzelmi hangulatban sem megengedett hozzászólások, vagyis jogsértőek. Ugyanakkor az**

elsőfokú bíróság a perbeli kommenteket a felperes és az alperes viszonyában nem tartotta olyan jellegű megnyilvánulásnak, amelyeknek pusztán már a közzététele lehetőségének biztosításával megsértette volna az alperes a felperes személyiségi jogait, függetlenül attól, hogy törlésük mikor és mi alapján történt meg.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést. Álláspontja szerint az elsőfokon eljáró bíróság az Emberi Jogok Európai Egyezményének 8. és 10. cikkében meghatározott jogok egymáshoz való viszonya körében az ügy összes körülményét vizsgálva helytelen következtetésre jutott, az általa hivatkozott strasbourgi döntések nem támasztják alá ítéletének megállapításait, mérlegelése jogsértő. A Delfi AS-ügyben hozott ítéletben írt körülmények – amely ügyben hasonló tényállás mellett az internetes sajtótermék kiadója marasztalásra került – jelen esetben is megvalósultak:

- 1) a kommentelés erősen integrálva van a tartalomszolgáltatásba;
- 2) nehézségekbe ütközik a kommentelő azonosítása;
- 3) magától nem szűrte a kommenteket a portál (legalábbis sikertelenül);
- 4) nem túlzott a kért szankció;
- 5) az Egyezmény által nem védett közlések szerepelnek a kommentekben.

A felperes hangsúlyozta, hogy a Delfi AS-ügyben az Emberi Jogok Európai Bírósága nem fogadta el az értesítési-eltávolítási (notice and take down) eljárás alapján történő mentesülést.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság döntése érdemben helyes, azonban azt eltérő indokolással hagyta helyben. A másodfokú bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy az alperes tevékenysége az általa szerkesztett és kiadott internetes újságcikk mellett, az általa nem ismert kommentelők részéről elhelyezett, nem az alperes által meghatározott tartalmú kommentek megjelenítése kapcsán milyen jellegű. A kérdés tehát az volt, hogy az alperes tevékenysége pusztán technikai, automatikus és passzív-e, illetve van-e tudomása a komment tartalmáról és kezeli-e a kommentben foglalt adattartalmat.

A perbeli esetben az alperes tevékenysége – az alperes saját előadása szerint – abból áll, hogy kommentelési lehetőséget biztosít az olvasóinak, ebből a célból internetes felületet tart fenn, kommentelési szabályzatot hozott létre, továbbá utólagos moderálást alkalmaz.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a kommentelési felület biztosítása és a szabályzat megalkotása egyértelműen megfelel a fenti tesztnek. Ez egyezik az Európai Unió Bíróságának

fent kifejtetett álláspontjával is. Azaz ezen tevékenységek **során az alperes teljes mértékben passzív, technikai jellegű magatartást fejt ki.**

Az utólagos moderálás már felveti azt a kérdést, hogy az alperes a kommentek szempontjából valóban passzív szolgáltató marad-e ezen tevékenység kifejtésével. Ugyanakkor a másodfokú bíróság kiemeli, hogy az Eker. tv. 7. § (3) bekezdése és az Irányelv 15. cikke kifejezetten azt tartalmazza, hogy a közvetítő szolgáltató nem köteles ellenőrizni az általa csak továbbított, tárolt, hozzáférhetővé tett információt, továbbá nem köteles olyan tényeket vagy körülményeket keresni, amelyek jogellenes tevékenység folytatására utalnak. Ebből a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az következik, hogy egy kifejezetten passzív, kommentelési lehetőséget biztosító szolgáltató, amennyiben a kommenteket egyáltalán nem moderálja, **egyértelműen tárhelyszolgáltatónak minősül a kommentek szempontjából, miután semmiféle aktív szerep nem tulajdonítható neki.** Bármelyik internetes sajtótermék választhatja azt a lehetőséget, hogy moderálási tevékenységet egyáltalán nem végez, miután az Eker. tv. 7. § (3) bekezdése kifejezetten mentesíti minden ilyen irányú kötelezettség alól. A másodfokú bíróság álláspontja szerint nem indokolt, hogy az alperes azon tevékenységét, amely arra irányul, hogy a kommentekkel megvalósuló esetleges jogsértés hatásait mérsékelje, az alperes terhére értékelje, és ezen tevékenységének eredményeképpen az egyébként rá, mint tárhelyszolgáltatóra irányadó felelősségmentesítés alól kizárja. Másrészt pedig a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint **a kommentek utólagos moderálása sem tekinthető a tárhelyszolgáltatói tevékenység szempontjából aktív tevékenységnek, miután önmagában ezen tevékenységtől az alperes az egyes kommentek tartalmára, azok megjelenési formájára semmilyen befolyást nem gyakorol, azaz azok alakítójává, kezelőjévé nem válik, pusztán az általa észlelt, nyilvánvalóan jogsértőnek tartott kommentek eltávolítása történik.** Ezen moderálási tevékenység az értesítés alapján történő eltávolításhoz hasonlóan csak utólagos beavatkozás, amire ugyan az Eker. tv. 7. § (3) bekezdése alapján önkéntesen nem köteles a tárhelyszolgáltató, azonban az Eker. tv. 10. § a) pontja alapján mégiscsak fennáll az a kötelezettsége, hogy ha már észlel olyan információt, amely egyértelműen sérti valakinek a jogát, akkor annak az észlelését követően haladéktalanul gondoskodjon az eltávolításáról. Miután maga az Eker. tv. (és az Irányelv 14. cikke) is utal erre a kötelezettségre, ebből értelemszerűen az következik, hogy önmagában az ennek megfelelő utólagos eltávolítás végrehajtása nem változtat a tárhelyszolgáltatói minőségen.

Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.136/2017/4. (Kúria Pfv.IV.22.015/2017/7.)

A per tárgya: jóhírnévhez való jog megsértése

Platform: Facebook

Felperes: internetes hirdetési felületeket üzemeltető gazdasági társaság tagja

Alperes: internetes fórum üzemeltetője

A felperes internetes hirdetési felületeket üzemeltető gazdasági társaság tagja. A társaság üzletpolitikájával és számlázási tevékenységével kapcsolatban a médiában vita bontakozott ki, többen sérelmezték, hogy egy ingyenes regisztrációt követően az oldal üzemeltetője a felhasználóktól előfizetési díjat követel. Az alperes internetes fórumot üzemeltetett, ahol az említett társaság tevékenységét érintő bejegyzések között a felperesre vonatkozó durva, sértő és obszcén kifejezések is szerepeltek. Felperes többször e-mailben fordult az alpereshez, hogy a fórum „topikon” található hozzászólásokat törölje. Az alperes jelezte, hogy csak akkor tudja a kommenteket eltávolítani, ha azokat a felperes beazonosítható módon jelöli meg. A felperes először konkrétan a keresetlevelében jelölte meg az általa sérelmezett hozzászólásokat, amelyeket ezt követően az alperes haladéktalanul eltávolított.

Az ügyben volt a pert megelőző notice and take down eljárás, azonban ez eredménytelennek bizonyult, mivel a felperes nem jelölte meg, hogy pontosan mely kommenteket kéri törölni.

Az alperes arra hivatkozott, hogy az irányadó jogszabályok alapján közvetítő szolgáltatónak, ezen belül tárhelyszolgáltatónak minősül, a megjelölt tartalomért felelősséggel nem tartozik. Utalt arra, hogy ettől függetlenül a sérelmezett hozzászólásokat – amikor már pontosan tudta melyeket sérelmezi a felperes – törölte.

A bírósági döntések összefoglalása:

I. Elsőfokú ítélet: Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Megállapította, hogy az alperes közvetítő szolgáltatónak minősül, mert nem ő szerkeszti a hozzászólásokat. A moderálásnak a szükséges mértékben eleget tesz, elvégzi a kisebbségellenes, fasiszta, illetve rasszista hozzászólások kiszűrését. Ezen felül csak akkor tud kommentet törölni, ha azt pontosan megjelöli a sérelmező fél. A perbeli esetben ez csak a keresetlevél benyújtásával történt meg,

amit követően az alperes eltávolította a megjelölt kommenteket. Ezzel a jogszabályban foglalt kötelezettségének eleget tett.

II. Másodfokú ítélet: A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Egyetértett az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, hogy az alperes közvetítő szolgáltatónak minősül és a moderálásnak a szükséges mértékben eleget tesz. Kifejtette, hogy a sérelmezett hozzászólások bár sértőek és közönségesek, nem minősülnek gyűlöletbeszédnek vagy erőszakra való uszításnak. Az alperes által megkívánt regisztráció ellenére a hozzászólók beazonosíthatósága nem volt feltétlenül biztosított, de nem várható el az alperestől, és arra jogszabályi lehetősége sincs, hogy ellenőrizze, a regisztráció valós adatokkal történt-e. Az alperes magatartása a személyiségi jog megsértéséért fennálló felelősséget nem alapozza meg.

A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, mely szerint az alperes az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény (Ektv.) 2. § 1) pontja alapján közvetítő szolgáltatónak minősül, felelőssége az Ektv. 7. § (1)-(4) bekezdései szerint korlátozott. Az alperes a moderálásnak a szükséges mértékben eleget tesz, azaz a kisebbségellenes, rasszista és fasiszta hozzászólások kiszűrését elvégzi. Az alperes ezen felül azonban csak akkor tud egy adott kommentet törölni, ha azt a sérelmező fél pontosan megjelöli, ami a jelen ügyben csak a keresetlevél benyújtásával történt meg. Ezt követően az alperes a sérelmezett kommenteket haladéktalanul törölte.

III. A Kúria ítélete: A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Egyetértett azzal, hogy az alperes közvetítő szolgáltató. Kifejtette, hogy a felperes több alkalommal fordult levélben az alpereshez, a sérelmezett hozzászólásokat azonban konkrétan nem jelölte meg. Az alperes jelezte, hogy a kommentek eltávolításához, azok beazonosítható módon történő megjelölése szükséges. Mivel ezt a felperes csak a keresetlevélben tette meg, az alperes pedig ekkor haladéktalanul eltávolította azokat, helyes az a jogerős ítéleti álláspont, hogy a jogsértő tartalom megjelenéséért felelősség nem terheli.

Az Ektv. 2. § 1c) pontja értelmében közvetítő szolgáltató: az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltató, amely az igénybe vevő által biztosított információt tárolja (tárhelyszolgáltatás). Az Ektv. 10. § b) pontja értelmében az előbb meghatározott közvetítő szolgáltató akkor nem felel az igénybe vevő által biztosított információért, ha amint

az információval kapcsolatos jogellenes magatartásról tudomást szerzett, haladéktalanul intézkedik az információ eltávolításáról, vagy a hozzáférést nem biztosítja.

Észrevételek, lehetséges gyakorlati problémák

Ezen ügy kapcsán értékelendő, hogy amennyiben egy, **magát egyébként közvetítő szolgáltatónak minősítő – a jelen estében – alapvetően internetes fórumnak felületet biztosító Facebook profilt üzemeltető vállalkozás – aki bevallotta maga is szűri, moderálja a hozzászólásokat, véleményeket, azaz előzetesen kontrollálja a Facebook oldalon megjelenő tartalmat – ezen magatartása mellett értékelhető-e egyáltalán közvetítő szolgáltatónak, akire vonatkozik a notice and take down eljárás szerinti felelősség kimentésére vonatkozó lehetőség. Mennyiben hasonlít az ilyen szolgáltató státusza egy klasszikus tárhelyszolgáltatóhoz, aki – a tartalmak tekintetében teljesen passzív magatartással – valóban és kizárólag csak „kapacitást” biztosít egy adott vállalkozásnak ahhoz, hogy az az általa akár szerkesztett, akár más módon közzétenni engedett tartalmakat eljuttassa a fogyasztók, közösségi média használók felé. Ezek után pedig – figyelemmel arra, hogy (bár jórészt algoritmusok, alapján) de maga a Facebook is moderálja előzetesen a tartalmakat – kérdés, hogy maga a közösségi platform üzemeltetője (vagyis a Facebook/Meta) felelőssége kimerül-e egy egyszerű közvetítő szolgáltatói felelősségben, vagy ennél komolyabb, a tartalomszolgáltatói minőséghez hasonló felelőssége is megállapítható lehet egy-egy tartalom közzétételéért.**

A tanulmány későbbi részeiben bővebben tárgyaljuk, de már most is említjük, hogy a Facebook közösségi alapelvei és az Instagram közösségi irányelvei határozzák meg, hogy mi engedélyezett az adott platformon és mi nem. A felhasználási feltételek szerint ezeket a szabályokat sértő tartalmakat eltávolítják, amint tudomást szereznek arról. A platformok tehát maguk is kialakítottak egy – az adott tartalmak közzétételére vonatkozó – **belső szabályzatot, amely belső szabályzatnak megfelelő tartalmakat lehet csak közzétenni az adott közösségi médium felületén. Ez már önmagában is azt kell, hogy valószínűsítse, hogy a közösségi média platformok többek egy egyszerű, feladatuk szerint csupán technikai szolgáltatást biztosító közvetítő szolgáltatónál.**

Győri Ítéltábla Pf.IV.20.017/2020/8. és Kúria a Pfv.IV.20.796/2020/5.

A per tárgya: jóhírnévhez és becsülethez fűződő jog megsértése a Facebookon, részben kommentek közzétételével

Platform: Facebook

Felperesek: polgármester és élettársa

Alperese: a Facebook profilt létrehozó és az azon posztokat nyilvánosságra hozó természetes személy volt.

A tényállás szerint az I. rendű felperes S. polgármestere, II. rendű felperes az élettársa. Az alperes a Facebook közösségi oldalon az általa létrehozott profilon posztot tett közzé, amelyben S. betegellátásában kialakult helyzetről, dr. Sz. M. és az I. és II. rendű felperes között kialakult konfliktusról és a közöttük folyó eljárások kimeneteléről számol be személyes hangvételben. Az alperes közléséhez több hozzászólás kapcsolódott, amelyek az I. és II. rendű felperesekre vonatkoztak. Ezen hozzászólásokhoz az alperes további kommentet fűzött. Az alperes ugyanezen Facebook oldalon – a II. rendű felperes korábbi posztjára reagálva – újabb kijelentéseket tett közzé. Az I. és II. rendű felperesek azt sérelmezték, hogy az alperes egyrészt a saját posztokban, továbbá a kommentelők nyilatkozatainak közzétételével sértette meg a személyiségi jogaikat.

Az elsőfokú bíróság a keresetnek részben adott helyt. Azt állapította meg, hogy az alperes a Facebook közösségi oldalon általa létrehozott profilon megjelent posztjához adott válaszával, továbbá e posztot és a későbbi posztot követő hozzászólásokban szereplő kifejezés megjelentetésével sértette meg a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát. Rámutatott, hogy a profil létrehozója biztosít lehetőséget a kommentekre, ezért a kommentek mellett maga is részese lesz a véleményközlésnek. A Facebook profil létrehozójának lehetősége van annak beállítására, hogy a profil milyen személyi kör számára legyen elérhető, lehetőséget teremt mások számára a hozzászólások feltöltésére, ezáltal maga is részese lesz a véleményközlésnek. Ezért a profil létrehozója felelősséggel tartozik a kommentekért is.¹⁰³

¹⁰³ Kúria Pfv.IV.20.796/2009/6., Pfv.IV.20.101/2016/10., BH2016. 330., BDT2017. 3675., BDT2018. 3809.

A másodfokú bíróság egyetértett azzal, hogy a Facebook profilon közzétett hozzászólások tartalmáért a profil létrehozója felel, mert a kommentelést ő teszi lehetővé akként, hogy az a nagyobb nyilvánosság számára is elérhető.

A Kúria álláspontja szerint a másodfokú bíróság a bírói gyakorlattal egyezően, helytállóan állapította meg, hogy **az alperes felelősséggel tartozik a saját Facebook profilján közzétett anyagokhoz érkező kommentek tartalmáért is. A Facebook profil létrehozójának lehetősége van ugyanis annak beállítására, hogy a profil oldal a nyilvánosság milyen köre számára legyen elérhető és arra mások is közléseket is tölthessenek fel.** A Facebook profiljának fenntartójának azáltal, hogy teret biztosít a hozzászólásra, számolnia kell az esetlegesen jogsértő tartalom megosztásának lehetőségével is.¹⁰⁴

Szegedi Ítéletábra Pf.II.20.880/2015/6. sz. ítélete és az azt hatályában fenntartó Pfv.IV.20.794/2016/4.sorszámú kúriai ítélet.

Az ügyben a kutatás szempontjából releváns megállapítás, hogy mivel egy adott Facebook profil létrehozójának lehetősége van annak beállítására, hogy a profil oldal a nyilvánosság milyen köre számára legyen elérhető és arra mások is közléseket tölthessenek fel. Hasonlóan az internetes oldalon való hozzászólás lehetővé tétele esetéhez, **a Facebook közösségi oldalon a profil oldal létrehozója is felelősséggel tartozik a hozzászólások, kommentek tartalmáért.**¹⁰⁵ **A Facebook profil fenntartójának** azáltal, hogy teret biztosít a hozzászólásra, **számolnia kell az esetlegesen jogsértő tartalom megosztásának lehetőségével is.** Az objektív felelősség alapú jogsértés alól pedig nem mentesít, hogy az alperesnek nincs technikai lehetősége valamennyi komment moderálására.

Észrevételek, lehetséges gyakorlati problémák

A jelen ügyekben a bíróság tehát megállapította, hogy a jogsértő tartalmat közzétevőn, illetve megosztón kívül a jogsértő tartalomért az is felel, akinek a profilján, oldalán, csoportjában (összefoglaló néven: adminisztrátor) a jogsértő tartalmat közzétették, mert ő tartozik kvázi szerkesztői felelősséggel az adott oldal iránt. Ebbe a körbe tartozik a kommentekért való felelősség kérdésköre, amelyek esetében a jogsértő hozzászólásért **felel maga a kommentelő,**

¹⁰⁴ BH2016.330., Kúria Pfv.IV.20.101/2016/10

¹⁰⁵ Pfv.IV.20.796/2009/6., Pfv.IV.20.101/2016/10.

illetve **felelhet az is, akinek a bejegyzése alatt, oldalán a jogsértő hozzászólás közzétételre került.** Az oldal adminisztrátora, a jogsértő kommentekkel érintett bejegyzés eredeti közzétevője, az Eker irányelv és az Ektv. 2. § lc) pontja szerinti tárhelyszolgáltatónak minősülhet, hiszen a platformon belül ő kezeli azt a felületet, tárhely-alegységet, amelyen a jogsértő tartalom megjelent. Az Ektv. 7. § (3) bekezdése alapján a közvetítő szolgáltató nem köteles ellenőrizni az általa csak továbbított, tárolt, hozzáférhetővé tett információt, továbbá nem köteles olyan tényeket vagy körülményeket keresni, amelyek jogellenes tevékenység folytatására utalnak. Az Eker irányelv 14. cikke és az Ektv. 10. § alapján a tárhelyszolgáltató nem felel az igénybe vevő által biztosított információért, ha a) nincs tudomása az információval kapcsolatos jogellenes magatartásról, vagy arról, hogy az információ bárkinek a jogát vagy jogos érdekét sérti; b) amint az a) pontban foglaltakról tudomást szerzett, haladéktalanul intézkedik az információ eltávolításáról, vagy a hozzáférést nem biztosítja. Ezt az eljárást nevezzük értesítési-eltávolítási eljárásnak, vagy notice and takedown eljárásnak. **Ennek megfelelően, amennyiben az oldal adminisztrátora nem moderálja a kommenteket, akkor felel a kommentekkel előállt személyiségi jogi jogsértését, ha azokat nem távolítja el haladéktalanul azt követően, hogy tudomást szerzett a jogsértésről.** Ezen túl, a Ptk. alapján az oldal adminisztrátora közvetlenül felelhet a Ptk. 2:45. § (2) bekezdése szerint a híreszteléssel – az információ továbbadásával, nyilvánosságra hozatalával – megvalósított személyiségi jogsértésért.

6.) A sérelemdíj megítélése szempontjából releváns ügyek

Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.479/2018/3.

A per tárgya: testi épség, magánélet, magánlakás, becsület, személyes adatok védelme, névhasználathoz, képmáshoz, szexuális élet szabad alakításához fűződő jog.

Platform: Facebook

Felperes: magánszemély

Alperes: magánszemély

A jelen ügyben az alperes és a felperes **közötti konfliktust követően az alperes a felperes Facebook oldalán elérhető fényképeinek és keresztnevének felhasználásával profilt hozott létre, különböző internetes társskereső és szex oldalakon a felperes élettársa telefonszámát**

megadta, majd a profilt megjelentette különböző szexuális tartalmakat megosztó internetes oldalakon.

A bíróságok döntésének lényege, a döntés jogi indokai: Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes azzal, hogy a felperes Facebook oldalán elérhető fényképeinek és keresztnévének felhasználásával profilt hozott létre, különböző internetes társskereső és szex oldalakon a felperes élettársa telefonszámát megadta, majd a profil megjelent különböző szexuális tartalmakat megosztó internetes oldalakon, megsértette a felperes képmáshoz, szexuális élet szabad alakításához fűződő személyiségi jogát. Eltiltotta az alperest a további jogsértéstől. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt a felperesnek 1.000.000 forint sérelemdíjat. Az elsőfokú ítéletet a másodfokú bíróság helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban, a sérelemdíj összegének meghatározása során az ítélőtábla kiemelt jelentőséget tulajdonított annak, hogy **a jogsértés az interneten valósult meg, ahol a tudomásszerzők száma, köre beláthatatlan,** így az annak folytán előálló negatív következmények is hátrányosabban jelentkeznek. **Az interneten történő kommunikáció az információk minden eddiginél gyorsabb és szélesebb körű terjedését teszik lehetővé,** ami egyfelől nyilvánvalóan megkönnyíti az emberek közötti érintkezést, információáramlást, ugyanakkor lényegesen nagyobb teret enged a jogsértés széles körű elterjedésének, ismertté válásának.

Észrevételek, lehetséges gyakorlati problémák

Megítélésünk szerint **nem megengedhető, hogy az internet nyilvánossága visszaélésekre kerüljön felhasználásra,** hiszen azáltal, hogy már szinte mindenki számára hozzáférhető, és ezáltal az ott megjelenő személyes adatok is megismerhetőek, bárki kiszolgáltatottá, védtelenné válhat az ilyen típusú visszaélések tekintetében. **Az ily módon megvalósuló jogsértések – mint a perbeli is – emiatt kiemelkedően nagy súlyúak, amely folytán előálló hátrányok csak magasabb összegű sérelemdíj meghatározásával kompenzálhatóak, egyben így alkalmasak a prevenció cél elérésére, a jogsértő személy további jogsértő magatartástól történő visszatartásra is.**

Felvetődik a kérdés, hogy mi az a sérelemdíj összeg, ami egy ilyen súlyos jogsértés esetén megítélhető. Bár a fenti ügy 2014-es, és ahhoz képest az 1 millió forintos sérelemdíj összege a

magyar bírói gyakorlatot tekintve (ideértve a személyiségi jogi ügyekben nem vagyoni kár jogcímén megítélt összegeket is) tulajdonképpen akár magasnak is mondható, mégis az az interneten/közösségi média felületén **szándékosan elkövetett, bűncselekményt is megvalósító ilyen jellegű jogsértés, amely az online tér sajátosságai okán visszafordíthatatlan helyzetet okozott a felperesnek, olyan mértékű sérelemdíj megfizetésére kötelezést indokolna**, amely mind az elkövetőnek, mind pedig az internetet használó, a közösségi platformon jelen lévő más személyeknek is **elrettető kell hogy legyen**.

A korábbi nem vagyoni kártérítésre vonatkozó szabályok után, a sérelemdíj vonatkozásában az új Ptk. már példalózó jellegű felsorolással nevesít olyan körülményeket, amelyek értékelése szükséges a sérelemdíj megfelelő összegének a megállapításához. A sérelemdíj körében – a nem vagyoni kárhoz hasonló és ennek megfelelően – fenntartott bírói gyakorlat szerint a személyiségi jog az ember életminőségének, értékminőségének a kifejeződése. A kárban megvalósuló veszteség az elveszett életöröm, a „kellemességérzet elvesztése”, az életminőség romlása.¹⁰⁶ **Az elégtétel nyújtás mint a sérelemdíj funkciója, magában foglalja a jogsértés társadalmi elítélését, az okozott sérelem kompenzálásához fűződő igény elismerését és azt a tényt, hogy a sérelemmel való megküzdés folyamatát a társadalom támogatandónak tekinti és méltányolja, amellyel a sérelmet szenvedett személy úgy érezheti, hogy maga is mindent megtett, és társadalom is mindent megtett érte annak érdekében, hogy a sérelem miatt megbomlott testi és lelki egyensúlya helyreálljon.**¹⁰⁷

Kérdésként merül fel, hogy egy-egy ügyben, az adott tényállás és az abban mérlegelt körülmények (ideértve a felperes személyét, annak a perben esetleg értékelhető speciális jellemzőit, társadalmi státuszát, korábbi megnyilvánulásait, stb.) mellett meghozott döntés során megítélt sérelemdíj összegének alkalmasnak kell-e lennie arra, hogy az ügy szereplőin kívül, más – jelen esetben pl. a közösségi platformokat használó – személyek vonatkozásában is prevenciós hatással bírjon. Vagyis egy Facebook felhasználó – megismerve mások ügyeiben megítélt sérelemdíj összegeket – kétszer is meggondolja, hogy kiről, mit, milyen formában posztol. Gátat jelenthet-e ez a véleménynyilvánítás szabadságának, felmerülhet-e egyáltalán az

¹⁰⁶ Legfelsőbb Bíróság Pfv.III.20.391/2010., Pfv.III.20.436/2010., Pfv.21.936/1997., Szegedi Ítéltábla Pf. III.20.459/2008/1.

¹⁰⁷ Fővárosi Ítéltábla: Nem vagyoni kártérítés / sérelemdíj vitaindító anyaga. <http://fovarosiitelotabla.birosag.hu/20130530/polgari-kollegium> 18. (2017. május 30.)

a kérdés, hogy mielőtt valaki a szabad véleménynyilvánítás alkotmányos jogával él, elgondolkodjon azon, hogy ezzel nem sérti -e mások személyiségi jogait?

*„Közismert, hogy a nyilvánosság szerkezete jelentősen átalakult, a nyomtatott sajtó különböző okokból visszaszorul, sokszínűsége csökken, ezzel szemben az internet és más közlési módok teret hódítanak, mobiltelefonnal szinte bárki tud kép- és hangfelvételt készíteni és azt akár a világhálóra pillanatok alatt eljuttatni”.*¹⁰⁸

Megítélésünk szerint – éppen a fenti, gyakorló bíró által tett megállapításban foglaltakkal egyetértve, és arra alapozva – a sérelemdíjnak, annak mértékének egyfajta prevenciócélt is meg kellene valósítania, különösen az online térben elkövetett jogsértések esetén, hiszen jelenleg egy-egy ügyben – akár közügyben, akár a legszemélyesebb magánügyben – bárki könnyen, különösebb kontroll nélkül nyilvánulhat meg, amellyel más személyek **személyiségi jogait súlyosan sértheti**. Az online térben ugyanis nincsenek azok a tartalomszolgáltatóknál működő „kapuőrök” (szerkesztők, újságírók), akik azt hivatottak eldönteni, hogy egy-egy téma, történet olyannak minősül-e, ami „megérdemli a nyilvánosságot”. Ezt a „kapuőri” pozíciót most „elvileg” a közösségi média platformoknak kellene betölteniük azzal, hogy nem minden tartalmat engednek közzétenni. Ezeket a feladatokat ugyanakkor nem emberek látják el, hanem algoritmusok, mesterséges intelligenciával segített eljárások próbálják kiszűrni – figyelemmel arra, hogy a kontextust és a kulturális különbségeket az algoritmusok nem tudják értelmezni –, egyelőre korlátozott sikerrel.

Indokolt lehet-e, hogy az online platformon megvalósított személyiségi jogsértéseket – a sérelemdíj összegének meghatározása szempontjából – külön kezeljük a hagyományos médiafelületeken elkövetett jogsértésektől? Ebben a körben felvethető-e az, hogy az online platformon elkövetett jogsértés esetén magasabb összegű legyen a megítélhető sérelemdíj? Külön értékelhető-e az, hogy az adott tartalom milyen nyilvánossági körhöz jutott el, és a

¹⁰⁸ Pataki Árpád: „Anyahajó vagy gyorsnaszád? a személyiségi jogi perek bírói gyakorlatának változásai az új ptk. hatálybalépését követően” (Az új polgári törvénykönyv első öt éve- szerkesztette Gárdos-Orosz Fruzsina és Menyhárd Attila, megjelent: Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézet Budapest, 2019)

sérelemdíj mértéknek meghatározásakor figyelembe vehető-e annak a reális kockázata, hogy az adott tartalom akár évekig is hozzáférhető az online térben? Az elért nyilvánosság körét a bíróságok egyébként eddig is értékelték az ügyekben meghatározott nem vagyoni kár vagy sérelemdíj mértékének meghatározásakor.

Lehet-e annak létjogosultsága, hogy ezekben az ügyekben – a sérelemdíj mellett akár – kifejezetten meghatározott jogsértések esetén, pontosan meghatározott szabályok mellett esetleg „bírság jellegű” szankciókat lehessen alkalmazni éppen preventív szándékkal? Lehetséges-e az adott online platform felelősségét kiterjeszteni az ilyen jellegű tartalmakra oly módon, mintha ő maga is tartalomszolgáltatóként működne, nem pedig tárhelyszolgáltatóként? Lehet-e, kell-e külön értékelni a közösségi platformokon (is) megjelenő olyan szereplőket, tartalomszolgáltatókat, akik ezeket a felületeket tulajdonképpen a saját média-portfóliójuk részeként (más médium mellett: internetes sajtótermék, lineáris médiaszolgáltatás, lekérhető médiaszolgáltatás, stb.) tartalomszolgáltatóként üzemeltetik, és ezzel – ha nem is a közösségi jelenlét okán – de a komplex tevékenységüket értékelve mindenképpen üzletszerűen eljárva bevételt is generálnak?

Megítélésünk szerint ebből a szempontból (is) különbséget kell tenni a közösségi médiát használó magánszemélyek és a professzionális, a szakma szabályait (ideértve a jogszabályokat és az etikai normákat is) ismerő tartalomszolgáltatók és azok munkatársai között. A mai médiaviszonyok és a felgyorsult világ, az online fogyasztás, a mind élesebb verseny arra ösztönzi az internetes tartalomszolgáltatók munkatársait, hogy lehetőleg elsőként publikáljanak, vagy vegyenek át olyan hírt, bulvár információt, amelynek valóságalapját vagy nem is tudják, vagy éppen a verseny miatt nem is akarják kellőképpen ellenőrizni. *„Hihetetlenül felgyorsult az információáramlás, folyik a lájkvadászat, megjelentek a „véleményvezérek”, kíméletlenül felgyorsult a hírverseny, nem kevesen „gyártanak” ál- és rémhíreket, egy-egy figyelemfelkeltő címért sokan „eladják a lelküket” is. Ebben a helyzetben kell(ene) helytállnia többek között a bírói jogalkalmazásnak a maga hagyományos eszközeivel.”¹⁰⁹*

Mivel pedig a jelenlegi bírói gyakorlatban megítélhető sérelemdíj, véleményünk szerint, nem kellően elrettentő, ezért akár az is megéri, ha pár óráig vagy napig az adott cikk az adott portálon, annak Facebook oldalán elérhető, hiszen ez idő alatt annyi „klikkelést” generál, ami

¹⁰⁹ Pataki Árpád: „Anyahajó vagy gyorsnaszád?”

a reklámozók felé megfelelő hatékonyságú reklámmegjelenést tud igazolni, és az online platform mellett működő hagyományos médium felületein is közzétehető azonos tartalom. Amivel azonban ezek az online platformok, internetes újságok, vagy éppen azok közösségi oldalai nem számolnak, hogy egy ilyen jogsértést – ami általában az összes internetes sajtóterméken meg is jelenik – megvalósító tartalom később sem, vagy csak nagy nehézségek árán törölhető, tüntethető el az online térből. Vagyis rég megdőlt már az a bulvár igazság, hogy „a mai újságokba holnap már a döglött halat csomagolják”, és hogy a tegnapi hírnél nincs régebbi, mert a tegnapi hír, a tegnapi címlap bármikor elővehető, az abban írtak, annak címe, az abban használt esetleges pejoratív (akár hazug) jelzők a sérelmet szenvedő számára örök stigmává válhatnak. Ez az a felelősség, amit az online térben professzionálisan mozgó, részben abból élő, médiát formáló közösségnek, tartalomszolgáltatóknak és azok munkatársainak fel kellene ismernie. Ezt a „felismerést segítő” a magasabb sérelemdíj, amely ebben az esetben elérhetné a prevenció célját.

VI. Az online platformok saját joggyakorlata

VI.1. Az online platformok saját szabályzatai

Mindegyik vizsgált platform rendelkezik belső szabályzatokkal (felhasználási feltételek, közösségi alapelvek, adatvédelmi szabályzat), amelyeket a platformok a felhasználókkal szemben érvényesítenek a működésük során, a felhasználók a platformon kifejtett magatartásával kapcsolatban. A regisztráció során minden felhasználó köteles a platform szabályzatait elfogadni, így jön létre a fentiekben tárgyalt szerződéses kapcsolat az online platform üzemeltetője és a felhasználó között. Figyelemmel arra, hogy ezek tartalmát a platformok önszabályozással azaz egyoldalúan határozzák meg, általános szerződési feltételeknek, fogyasztói szerződésnek minősülnek. A jelen fejezetben bemutatjuk a vizsgált online platformok belső szabályzatait, a jogsértő tartalmakra, azok ellenőrzésére, szankcionálására irányadó részeit.

Az online platformok szabályzataira jellemző, hogy elsődlegesen a tartalmakkal kapcsolatos tiltó szabályokat fogalmazzák meg, tehát azzal kapcsolatban adnak iránymutatást, hogy milyen tartalmak közzététele tiltott a platformon. Az online platformok szabályzatainak koncepciója, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának magas fokú érvényesítése mellett – amely egyben ösztönzi a tartalmak közzétételét –, közérthető szabályzatban részletezzék azokat a tiltott

tartalmakat, amelyek vélhetően a legtöbb felhasználó számára elfogadható keretet biztosítanak az adott platformon kifejtett tevékenységükre vonatkozóan, a rájuk egyébként kötelező jogszabályok mellett. Az **online platformok szabályzataira tehát az jellemző, hogy elsődlegesen a tartalmakkal kapcsolatos tiltó szabályokat** fogalmazznak meg, tehát azzal kapcsolatban adnak iránymutatást, hogy **milyen tartalmak közzététele tiltott a platformon**. Ebből következően az online platformok szabályzatai a bűncselekmények mellett, mindenekelőtt a súlyosan sértő, konkrétan veszélyeztető, erőszakos, gyűlöletkeltő, kíméletlen, hátrányosan megkülönböztető, szexuális tartalmú, valótlan, gyermekekre veszélyes tartalmak közzétételét tiltják, valamint **tartalmaznak a Ptk.-ban rögzített, nevesített személyiségi jogok védelmének megfeleltethető tényállásokat is**. A személyiségi jogvédelem szempontjából kiemelt jelentősége van a belső szabályzatok vonatkozó rendelkezéseinek, figyelemmel arra, hogy a jogérvényesítés során – ahogy a NetzDG érvényesítésével kapcsolatban megállapítottuk – **a platformok a jogsértő tartalmakat elsődlegesen a saját szabályzataik alapján vizsgálják**. Amennyiben egy belső szabályzatot sértő tartalom **nem kerül eltávolításra**, az az online platform részéről **szerződésszegésnek minősül**. Ennek megfelelően a platform tehát a jogsértő tartalom tekintetében **nem csupán a közvetítő szolgáltatókra irányadó másodlagos felelősség alapján, hanem elsődlegesen a szerződésszegés következményeiért felel**.

A jelen tanulmányhoz **1. számú mellékletént** csatolt összehasonlító táblázatban foglaltuk össze, hogy az online platformok saját szabályzatai milyen, a Ptk. szerinti személyiségi jogokra vonatkozó rendelkezéseinek feleltethetők meg.

VI.2. Felelősség a platformon megjelenő tartalmakért

A fentiekben már tárgyalt közvetítői szolgáltatói, illetve kifejezetten a tárhelyszolgáltatói felelősség szerint, ha az információs társadalommal összefüggő olyan szolgáltatásról van szó, amely a szolgáltatás igénybe vevője által küldött információ tárolásából áll, **a szolgáltató nem felelős a szolgáltatás igénybe vevőjének kérésére tárolt információért**. Ehhez további feltétel, hogy a **szolgáltatónak ne legyen tényleges tudomása a jogellenes tevékenységről vagy jogellenes tartalomról, vagy ezekre utaló körülményről**, illetve, hogy **haladéktalanul intézkedjen az eltávolításról, vagy a hozzáférés megszüntetéséről, amennyiben már**

bekövetkezett a jogsértés.¹¹⁰ Ez alapján tehát a tárhelyszolgáltatók főszabály szerint nem felelnek a platformjukon megjelenő tartalmakért, és ezt a felhasználási feltételekben is feltüntetik: *“A Google-nak semmilyen ráhatása nincs a webhelyeken szereplő tartalomra – még akkor sem, ha az adott tartalmat a Google segítségével találta.”* (Google)¹¹¹ *“Ön felelős azért a tartalomért, amelyet Ön tesz elérhetővé a Platformon, és Önnek rendelkeznie kell minden olyan joggal, amely a tartalmak Platformon történő létrehozásához, közzétételéhez vagy megosztásához szükséges.”* (TikTok)¹¹² *“Amennyiben elvárható szakértelemmel és gondossággal jártunk el, nem vállalunk felelősséget: olyan veszteségekért, amelyek nem a jelen Feltételek általunk való megszegéséből vagy egyébként a mi magatartásunkból erednek; olyan veszteségekért, amelyeket a jelen Feltételek elfogadásakor sem te, sem mi észszerűen nem láthattunk előre; bármilyen mások által közzétett sértő, helytelen, obszcén, jogszabályellenes vagy más módon kifogásolható tartalomért, amellyel a Szolgáltatásunkban találkozhat; továbbá az észszerű befolyásunkon kívüli eseményekért.”* (Meta)¹¹³

VI.3. A platformok és a felhasználók közötti szerződéses jogviszony

A felhasználók azáltal, hogy elfogadják a platform felhasználási feltételeit, szerződést kötnek vele, és ennek alapján vehetik igénybe a platform nyújtotta szolgáltatásokat. A felhasználási feltételeket azonban – a fentiek szerint – a platformok egyoldalúan alakítják, azok tartalmába a felhasználóknak nincs beleszólásuk, így a platformok tulajdonképpen maguk döntenek el, hogy mi alapján és milyen tartalmakat távolítanak el. Az eltávolítás történhet akár jogi eljárásban hozott döntés, kormányzati megkeresés, vagy hatósági döntés alapján is, de akár a felhasználó önálló, a platformon belüli jogérvényesítése során is, tehát nem feltétlenül szükséges, hogy az adott tartalom sértse a platformok belső szabályzatait. A tartalmak minősítése és eltávolítása vagy el nem távolítása során a platformok kvázi jogalkalmazói tevékenységet végeznek. A platformok kvázi jogalkalmazói tevékenységével kapcsolatban számos aggály felmerülhet, mivel például maga a döntéshozatali eljárás nem transzparens, a döntések esetén az indokolás nem kimerítő, illetve a jogalkalmazás sem egységes és kiforrott.

¹¹⁰ Eker. irányelv 14. cikk (1). bek.. DSA II. Fejezet 5. cikk (1) bek.

¹¹¹ <https://support.google.com/websearch/answer/9109?hl=hu>

¹¹² <https://www.tiktok.com/legal/terms-of-service-eea?lang=hu>

¹¹³ <https://www.facebook.com/legal/terms>

A Facebook tartalmakkal kapcsolatos belső működését tekintve, a tartalom-moderátorok egy Moderálási kézikönyv alapján dolgoznak, amelynek egy része kiszivárgott 2017-ben, azonban ennek alapján csak olyan általános következtetéseket lehet levonni a mechanizmusról, hogy a Facebook minél gyorsabban, minél nagyobb mennyiségű tartalom moderálását tűzte ki célul, illetve, hogy csak a mérlegelendő szempontok körét mutatja be, képletszerű, például illusztrált szabályokkal, amelyek alapján a konkrét tartalmak törlésre kerülhetnek, de az intézményi keretéről, az eljárási rendről a nyilvánosság nem rendelkezik egyértelmű információkkal.¹¹⁴

VI.4. Automatikus tartalom-moderálás

Az automatikus, tehát algoritmusok által végzett tartalom-moderálás a szóban forgó platformok mindegyikének fontos eszköze. Az algoritmusok képesek az egyértelmű szabálysértéseket azonnal észlelni, kiválogatni és rendszerezni, így az ilyen tartalmakat már azelőtt eltávolítják, hogy egy felhasználó jelentené azokat. Mivel azonban az esetek nem mindig egyértelműek, az emberek által végzett ellenőrzés elengedhetetlen, a technológia csupán csökkenteni tudja az ellenőrzésre szoruló tartalmak mennyiségét.

Az automatizált tartalom-moderálásra kifejlesztett „*Digital hash*” technológia a képeket, videókat a már létező adatbázisból konvertálja át egy másik, „szürkeárnyaltos” formátumba, kivetíti egy négyzethálóra, és minden négyzethez külön számot rendel, melyből egy „*hash*”, vagy digitális aláírás lesz, ami alapján később beazonosítható a tartalom akár előzetes, akár utólagos proaktív moderáláshoz. Ezt alkalmazzák CSAM (Child Sexual Abuse Material – gyermekek szexuális zaklatása, bántalmazása), illetve szerzői jogokat érintő tartalmak azonosításához, a *PhotoDNA* technológia hasznosításával. Ez utóbbit használta fel a YouTube a *Content ID* létrehozásához, amivel a felhasználók szerzői jogi védelmét segíti elő a videótartalmaik tekintetében. A „*hash-adatbázis*” folyamatosan frissítik, így az erre épülő algoritmusok pontosabb, hatékonyabb szűréseket fognak végezni. A *PhotoDNA*-hez hasonló az *eGLYPH* nevű eszköz is, ez utóbbi azonban kevésbé alkalmas szélsőséges tartalmak moderálására, mivel már annak meghatározása is bonyolult és platformfüggő, hogy mi szerepeljen a „*hash-adatbázisban*”, mi minősül szélsőséges tartalomnak. Ami általánosságban

¹¹⁴ Nagy Krisztina: “Facebook files – gyűlöletbeszéd törölve? A közösségimédia-plattformok tartalom-ellenőrzési tevékenységének alapjogi vonatkozásai”, Algoritmusok, keresők, közösségi oldalak és a jog – A forgalomirányító szolgáltatások szabályozása, *HVG-ORAC*, 2020

az automatizált tartalom-moderálásnál a legtöbb nehézséget okozza, az a kontextusban való értelmezés, illetve a különböző kultúrák ismeretének hiánya, ezekhez a legtöbbször elengedhetetlen a manuális, emberi moderálás, ezért például a Meta hibrid (automatikus és humán) módszert alkalmaz a moderáláshoz. Továbbá, az újságírók és az emberi jogi aktivisták munkájához hozzátartozik a terrorizmusra és egyéb erőszakos cselekményekre való figyelemfelhívás, de mivel az automatikus tartalom-moderáló rendszerek az ilyen cselekményeket nem tudják kontextusukban értelmezni, gyakran túl sok tartalom kerül eltávolításra, olyanok is, amelyek egyébként nem voltak sem jogszabálysértőek, sem a platform szabályzataiba ütközőek, így viszont a felhasználók véleménynyilvánítási jogát sérthetik. Ez a plusz „cenzúra” különösen nagy problémát jelent az olyan csoportok vonatkozásában, amelyeknek egyébként is komoly diszkriminációval kell szembenézniük. A „*hashtechológia*” szélesebb körben is alkalmazható, például képfelismerésnél utólag beazonosíthatóak vele konkrét objektumok a képeken (pl. fegyverek), így könnyebb eldönteni, hogy tovább kell-e küldeni a tartalmat emberi ellenőrzésre. A következő gyakran alkalmazott technika a *metaadat-szűrés*, mely úgy valósul meg, hogy minden digitális képhez, videóhoz tartoznak információk, jellemzők, melyeket a metaadat tartalmaz, mely lekérhető annak érdekében, hogy beazonosíthassák az adott tartalmat, annak paramétereit. A *természetes nyelvi feldolgozás (NLP)*, szövegeknek a szűrését és elemzését célozza, ezt leginkább a gyűlöletbeszéd észleléséhez alkalmazzák, azonban ez csak egy nagyon szűk tartalom-tartományra van kifejlesztve, vagyis a pontosság érdekében bizonyos altartományokra szűkíti az észlelést (pl. antiszemita megnyilvánulások). A másik oldalról viszont, a túlzott specifikáció miatt nem feltétlenül észlelnek minden gyűlöletbeszédet, így a rendszer megkerülhető, és nem kerül minden szabálysértő tartalom moderálásra. Továbbá problémát okoz még, hogy nem tudják megkülönböztetni a szatirikus hangvételt az általánostól, illetve a becsmérlő kifejezéseket sem feltétlenül ismerik fel, ha azokat például szlenges formában használják.¹¹⁵

A Facebook továbbá célzott cenzori döntéseket hoz algoritmusok és tartalommoderátorok segítségével, a Facebook által kifejlesztett TASKS nevű belső eszköz segítségével. A Facebook alkalmazottak cenzúrajavaslatait a tartalommoderátorok TASKS-on keresztül kezelik. Ezen túl a Facebook tartalommoderátorai gyakran konzultálnak más közösségi médiaplatformoknál dolgozó kollégáikkal a tartalom törlésére vonatkozó döntéssel kapcsolatos eljárás során.

¹¹⁵ Spandana Singh, “Everything in Moderation - An Analysis of How Internet Platforms Are Using Artificial Intelligence to Moderate UserGenerated Content” New America, July 22, 2019

Például a Facebook és a Twitter Inc. munkavállalói gyakran összehangolják a törlésekkel kapcsolatos magatartásukat.

A Facebook kifejlesztett egy nagy teljesítményű nyomkövető platformot is, a CENTRA-t, amely lehetővé teszi a Facebook számára, hogy nyomon kövesse a felhasználók megnyilvánulásait és tevékenységét, nemcsak az egyes felhasználók Facebook-oldalán, hanem bármely más közösségi médiaplatformon az egész interneten és az adott felhasználó összes internetkapcsolattal rendelkező eszközén is. A CENTRA nyomkövető platformjának felhasználásával a Facebook nemcsak arra képes, hogy saját felhasználói tevékenységét a Facebookon korlátozza, hanem tulajdonképpen arra is, hogy a Facebook-felhasználók tevékenységét bármely más közösségi platformokon korlátozza¹¹⁶.

A legnagyobb tartalom-moderálási rendszerrel a Facebook rendelkezik, mind automatikus, mind emberi átvizsgálás tekintetében, csaknem 30.000 főből álló csapat dolgozik világszerte a Facebook biztonságos működésén, ebből tartalom-moderációval körülbelül ezeknek az embereknek a fele foglalkozik.¹¹⁷

VI.5. A jogsértő tartalmak jelentése és eltávolíttatása, panasztétel

A Facebooknál, ha valaki olyan tartalmat szeretne jelenteni, ami a közösségi alapelveket sérti, azt a tartalom legördülő menüjében szereplő „Jelentem” hivatkozással teheti meg. Ha súlyosabb, törvényellenesnek vélt tartalmat jelentene valaki, azt a Jogi – eltávolítási kérelem című űrlap kitöltésével teheti meg. A személyiségi jogsértéseknél további űrlapok állnak a felhasználók rendelkezésére, annak függvényében, hogy kit érint a személyiségi jogsértés. Ennek típusai, mikor valaki egy önmagát, vagy a 13 évesnél fiatalabb gyermekét ábrázoló, vagy olyan ismerőst, családtagot megjelenítő képet vagy videót akar eltávolíttatni, aki mentális vagy fizikai állapota miatt nem tudná önmaga jelenteni a bejegyzést. A jogi űrlapok használatával jogi képviselő is jogosult fellépni az ügyfele jogai védelmében.¹¹⁸

¹¹⁶ Case 1:21-cv-22440-XXXX: Trump v Facebook and Zuckerberg, UNITED STATES DISTRICT COURT FOR THE SOUTHERN DISTRICT OF FLORIDA MIAMI DIVISION, 2021 32-37.

¹¹⁷ Casey Newton, "Bodies in Seats" *The Verge*, June 19, 2019

¹¹⁸ <https://www.facebook.com/help/2214522878809427>

Az Instagramnál a Facebookhoz hasonlóan beépített jelentési funkciókkal lehet jelezni a közösségi irányelveket vagy felhasználási feltételeket megszegő, kifogásolható bejegyzéseket, hozzászólásokat vagy felhasználókat. A bejelentéseket mind a Facebookon, mind az Instagramon név nélkül meg lehet tenni, kivéve, ha a jelentés oka szellemi tulajdon megsértése.¹¹⁹

A TikTokon szintén az alkalmazáson belül, illetve online űrlapokkal lehet jelenteni a nem megengedett tartalmakat, ezeknél a platformoknál csupán abban van különbség, hogy milyen típusú tartalmat lehet jelenteni, de maga a „jelentési mód” lényegében megegyezik mindháromnál.¹²⁰

A Google-nél, ha valaki tartalmat akar eltávolíttatni, illetve jelenteni, ahhoz először meg kell jelölni, hogy a Google mely termékén lelhető fel a jogsértő tartalom. A YouTube-nál, ha valaki úgy gondolja, hogy a webhelyen lévő valamely tartalom sérti a jogait vagy a hatályos jogszabályokat, védjeggyel, rágalmozással, hamisítvánnyal vagy egyéb jogi problémával kapcsolatos panaszt nyújthat be. Itt azonban fontos megjegyezni, hogy a YouTube csak akkor veszi figyelembe a jogi panaszokat, ha az érdekelt fél vagy annak felhatalmazással rendelkező jogi képviselője kapcsolatba lép velük. Továbbá, lehet tenni adatvédelmi, illetve halálesetet vagy súlyos sérülést ábrázoló tartalomra vonatkozó bejelentést is. A Google elsődlegesen azt ajánlja, hogy ha valaki egy őt ábrázoló videót akar eltávolíttatni, forduljon a feltöltőhöz, és csak akkor nyújtson be panaszt a YouTube Adatvédelmi irányelvek oldalán található eljárás használatával, ha a feltöltő nem hajlandó eltávolítani a tartalmat, vagy egyéb okból kellemetlen lenne a kapcsolatfelvétel. Mivel, ha a Google eltávolít egy webhelyet vagy képet a keresési találatai közül, az adott oldal továbbra is megmarad a webhelyen, ezért célszerű ilyenkor a webmesterrel felvenni a kapcsolatot, mert ő tudja végérvényesen eltávolítani az oldalt, a jogsértő tartalmat. Ennek több módja is van, a webhelyek kezdőlapján általában található egy „Kapcsolat” feliratú link, vagy a webmester e-mail címe, ha ilyen nem található, a Google használatával végezhető „Whois” keresés, ha pedig így sem sikerül elérni a webmestert, a webhely tárhelyszolgáltatójával is fel lehet venni a kapcsolatot.¹²¹

¹¹⁹ <https://www.facebook.com/help/instagram/165828726894770>

¹²⁰ <https://www.tiktok.com/legal/report/feedback?lang=en>

¹²¹ <https://support.google.com/websearch/answer/9109>

A Twitternél a szabálysértő tartalom bejelentését meg lehet tenni egy Tweetből, Listáról, illetve egy profilból is. A szabálysértő tartalom itt némiképp tágabban értelmezendő, mivel magába foglalja például a spamet és a nem megfelelő hirdetéseket is a zaklató, vagy más módon káros bejegyzések, üzenetek mellett. Lehetőség van egy “Pillanat” jelentésére is, itt a szabálysértés típusától függően a Twitter megkülönbözteti a személyes adatok közzétételével kapcsolatos szabálysértést, a zaklatást, a gyűlölködő viselkedést, az erőszakos fenyegetéseket és az önkárosítást. Ezen kívül egy adott “Teret” vagy “Térben lévő személyt” is lehet jelenteni, amennyiben az megsérti a Twitter szabályait. A fent említett platformoktól eltérően a Twitteren továbbá “Terméket” is lehet jelenteni, ha az sérti a Vásárlási irányelveket, ez leginkább szellemi tulajdonnal kapcsolatos jogsértések esetében merül fel, illetve lehetőség van más személy nevében is bejelentést tenni. A többi platformhoz hasonlóan itt is rendelkezésre állnak közvetlenül beküldhető űrlapok, ezek minden típusú szabálysértéshez és irányelvhez külön-külön megtalálhatóak.¹²²

VI.6. Szankciók

A Meta mind a Facebooknál, mind az Instagramnál Hibapontrendszer alkalmaz a szabálysértések számlálására, és ennek alapján korlátozza a fiókokat, végső esetben pedig le is tiltja azokat. Ilyenkor a jogsértő tartalmat közzétevő felhasználó értesítést kap (a hírfolyamon/képfolyamon keresztül, illetve a Támogatási üzenet mappában, vagy a Támogatási kérések mappában), hogy mely szabályt vagy irányelvet sértette meg, illetve egy rövid magyarázatot arról, hogy az adott tartalom miért nem helyénvaló. A hibapontok száma a tartalom súlyosságától, a kontextustól, illetve a közzététel idejétől is függ. A hibapont vonatkozhat mind magánfelhasználókra, mind oldalakra vagy csoportokra. Ha a szabálysértésre zero-tolerancia van érvényben, az azonnali letiltást vonhat maga után (ilyen például a gyermekek szexuális kizsákmányolásával kapcsolatos tartalom). A legtöbb szabálysértés esetén, amik nem minősülnek súlyosnak, az első hibapont csak figyelmeztetéssel jár, további korlátozások nélkül. Több hibapontnál tartalom-létrehozási korlátozásra lehet számítani, 5 hibapontnál már 30 napos időtartamra, súlyosabb esetekben akár ennél is hosszabb időre, továbbá hirdetés-létrehozási korlátozás is felmerülhet szankcióként. A Facebookon és az Instagramon egyaránt a „Fiók állapota” pontban lehet megtekinteni a szabálysértési előzményeket, illetve a fiókra vonatkozó korlátozásokat, és azok időtartamát. A Facebookon

¹²² <https://help.twitter.com/hu/rules-and-policies/twitter-report-violation>

továbbá azok az oldalak, amelyek ismétlődően szabályt szegnek, az ajánlások közül is kikerülhetnek, vagy csökkenhet a terjesztésük, ezeken felül pedig a bevételszerzési lehetőségeik is redukálhatók, a csoportoknál pedig előírhatja a Facebook, hogy minden egyes bejegyzést jóvá kell hagynia az adminisztrátornak, mielőtt feltöltik azt. Az oldalaknál és a csoportoknál a szabálysértési előzmények az Oldal minősége, illetve a Csoport minősége pontokban tekinthetők meg.¹²³

Közszereplők esetében – ahogy a jelen tanulmányban a korábbiakban említettük – **néhol eltérnek a szankciókra vonatkozó szabályok, mivel a befolyásuk miatt a szabályszegésükkel okozható kár nagyobb mértékű**, ezért például társadalmi zavargások idején hosszabb időre is korlátozhatók a fiókjaik, ha azok erőszakra uszítanak, vagy azt dicsőítik. **A korlátozás kiszabásakor az esetükben a Meta figyelembe veszi az előéletüket a Facebookon vagy az Instagramon, a potenciális befolyásukat**, illetve az erőszak és az ahhoz kapcsolódó fizikai károkozás súlyosságát. Ilyenkor a korlátozások időtartama akár két évig is terjedhet.¹²⁴

A **legsúlyosabb szankció a fiók letiltása**, ami akkor következik be, ha ismétlődő figyelmeztetések és **korlátozások ellenére valaki továbbra is közzétesz szabálysértő tartalmat, vagy az adott tartalomra zéro-tolerancia vonatkozik**. Erről szintén értesítést kap a jogsértő, továbbá arról is, hogy kérhet-e ismételt ellenőrzést, amennyiben úgy véli, hogy a moderátorok hibát vétettek.¹²⁵

A Google-nél, ha egy felhasználó által feltöltött tartalom sérti az Általános Felhasználási Feltételeket, a szolgáltatásspecifikus feltételeket vagy az irányelveket, illetve megsérti az alkalmazandó jogot, vagy árthat felhasználóknak és egyéb harmadik feleknek, vagy a Google-nak (hackertámadás, adathalászat, spamelés), az adott tartalmat, vagy annak egy részét eltávolítják. Ilyenek például a gyermekpornográfia, az emberkereskedelmet vagy zaklatást segítő tartalmak, vagy a terrorizmussal kapcsolatos tartalmak. Amennyiben valaki ismételten megszegi a fenti feltételeket, irányelvekben foglaltakat, a Google felfüggesztheti a hozzáférést bizonyos szolgáltatásokhoz, végső esetben pedig törölheti is a Google-fiókot. A YouTube-on

¹²³ <https://transparency.fb.com/hu-hu/enforcement/taking-action/restricting-accounts>

¹²⁴ <https://transparency.fb.com/hu-hu/enforcement/taking-action/restricting-accounts-by-public-figures>

¹²⁵ <https://transparency.fb.com/hu-hu/enforcement/taking-action/disabling-accounts>

továbbá a fiatalabb közönség számára nem megfelelő tartalmakat a moderátorok korhatárossá tehetik¹²⁶.

A TikToknál a fentiekhez hasonlóan, az egyes tartalmakhoz való hozzáférést megszüntethetik vagy korlátozhatják, ha azok sértik a felhasználási feltételeket vagy a közösségi irányelveket, továbbá, ha azok kárt okoznak a TikToknak, annak Társvállalatainak, a felhasználóknak, vagy egyéb harmadik feleknek. Ilyenkor erről haladéktalanul értesítik a tartalom közzétevőjét, illetve tájékoztatást adnak a döntés okairól, kivéve, ha az valamilyen okból nem helyénvaló, kárt okozna, vagy jogi okból kifolyólag nem lehetséges.¹²⁷

A Twitter szankcióit megkülönböztetjük aszerint, hogy egy adott tartalommal (tweet vagy közvetlen üzenet), egy fiókkal, vagy mindkettővel szemben tesznek lépéseket. A tweet szintű szankciók arra szolgálnak, hogy az egyébként szabályszerűen működő fiókokat ne sújtsák olyan szigorú büntetésekkel, ha egyszer megszegnek egy kevésbé szigorú szabályt. Ide tartozik a vitatott/félrevezető információkat tartalmazó tweet címkézése, a láthatóságának korlátozása, az eltávolításának megkövetelése (és az eltávolításig annak elrejtése a nyilvánosság előtt). Előfordulhat olyan eset is, amikor **közérdekből adódóan akkor is elérhető marad egy tartalom, ha az egyébként szabálysértő**. Ilyenkor a Twitter figyelmezteti a felhasználókat, hogy **közérdekű kivételről** van szó, és röviden elmagyarázza ennek okát. Figyelmeztetést alkalmaz továbbá kényesebb tartalmak vonatkozásában (például felnőtteknek szánt tartalom), illetve visszatartat egy tweet-et életkor alapján, vagy egy adott országban, ha egy felhatalmazott szerv azt kérelmezi. Kevésbé szigorú szankció még a bejelentett szabálysértő és a bejelentő fiókja közötti beszélgetések leállítása, illetve csoportos beszélgetésnél az üzenet figyelmeztetéssel való ellátása. A fiókot érintő szankciók közé a média- vagy profilszerkesztés megkövetelése, a fiók írásvédett módba helyezése (hogy csak olvasható legyen), a fiók tulajdonjogának ellenőrzése (hogy ne éljen vissza a Twitter által biztosított névtelenséggel), valamint végső esetben a végleges felfüggesztése tartoznak.¹²⁸

¹²⁶ <https://policies.google.com/terms?hl=hu>

¹²⁷ <https://www.tiktok.com/legal/terms-of-service-eea?lang=hu>

¹²⁸ <https://help.twitter.com/en/rules-and-policies/enforcement-options>

VI.7. Jogorvoslat

A Meta az **Ellenőrző Bizottságon** keresztül biztosít felülvizsgálati lehetőséget a Facebook- és Instagram-tartalmakról hozott döntések tekintetében, amennyiben a tartalmat közzétevő vitatja a döntést. A felülvizsgálat igénybevételéhez aktív fiókkal kell rendelkezni, és előtte a döntés ismételt ellenőrzését kell kérni az adott platformtól. A végső döntéshez tartozik egy hivatkozási szám, ez is szükséges a felülvizsgálati kérelemhez, illetve további feltétel, hogy a végső döntéstől számított 15 napon belül kell benyújtani a kérelmet. **A Bizottság havonta néhány esetet választ ki, amiket felülvizsgál** (ez általában pár hét), majd megsemmisíti, vagy fenntartja az eredeti döntést. Erről később indoklás készül (általában pár hónap), ami a webhelyen a nyilvánosság számára is hozzáférhető. Ha az eset nem egyértelmű, a Bizottság további információkat kérhet a döntéshozatalhoz, amelyhez külső szakértőket is bevonhatnak.¹²⁹

A Google-nél mind a webmestereknek, mind a tartalom feltöltőknek lehetőségük van fellebbezéssel élni, amelynek eredményeként a döntést vagy fenntartják, vagy visszavonják és helyreállítják a tartalmat. A fellebbezést azon a linken keresztül kell benyújtani, ami a tartalom eltávolításáról küldött értesítésben található. Az eredményről e-mailben értesítik a fellebbezőt, ezután pedig már nem lehet többször fellebbezéssel élni ugyanabban az ügyben.¹³⁰

A TikTokon a platformon belül elérhető a fellebbezési funkció a „Feedback”-en keresztül, illetve a TikTok ügyfélszolgálatának is van lehetőség levelet írni, hogy vizsgálják felül a fiók letiltását, azonban nagyon szigorú szabályok vonatkoznak arra, hogy milyen esetben lehet visszaállítani egy fiókot, csupán néhány esetben vezetett ilyen eredményhez a fellebbezés (leginkább csak tévedésből kifolyólag).¹³¹

A fentiekhez hasonlóan a Twitteren is fellebbezéssel lehet élni, ha a szabálysértő úgy gondolja, hogy a platform hibát követett el a profil végleges felfüggesztésével, ezt megteheti mind a platform felületén, mind külön jelentés benyújtásával.¹³²

¹²⁹ <https://www.oversightboard.com/>

¹³⁰ <https://support.google.com/legal/answer/11512794?hl=hu>

¹³¹ <https://www.tiktok.com/legal/report/feedback?lang=en>

¹³² <https://help.twitter.com/en/rules-and-policies/enforcement-options>

VI.8. Összefoglaló táblázat

A jelen fejezetben írtakat az **2. számú mellékletként** csatolt összefoglaló táblázatban rendszereztük.

VI.9. Az Ellenőrző Bizottság döntései

A fentiek alapján, tehát bizonyos, kiemelt (bonyolultabb, nagyobb horderejű) esetekben – minden egyéb a platformon biztosított jogorvoslat kimerítése esetén – van lehetőség a Facebook elsőfokú döntésének a felülvizsgálatára.

Az Ellenőrző Bizottság működését, eljárásrendjét¹³³ a Bizottság Szervezeti és Működési Szabályzata rögzíti. Ennek megfelelően a Bizottság elé terjesztendő ügyekről az ügyeket kiválasztó bizottság (case selection committee) a Facebook előterjesztésétől számított 60 napon belül dönt. A kiválasztott ügyről az Ellenőrző Bizottság a kiválasztástól számított 90 napon belül döntést hoz. Az Ellenőrző Bizottság döntése a Facebookra nézve kötelező, így a döntésnek megfelelően, a döntés meghozatalától számított 7 napon belül eltávolítja vagy engedélyezi a tárgybeli tartalmat.¹³⁴

Az Ellenőrző Bizottság 2018 végén kapott jóváhagyást, azóta 29 döntést tett közzé, melyek közül a legkorábbi 2021. január 28-án kelt, a legfrissebb pedig 2022. október 4-én. A felülvizsgált ügyek a tárgyukat tekintve leggyakrabban a gyűlöletbeszédhez és az önkifejezés szabadságához kapcsolódnak, továbbá gyakoriak még a szabályozás alá eső termékek, a kultúra, a perifériára került közösségek (Közel-Kelet, Távols-Kelet), a veszélyes személyek és szervezetek, illetve a politika.¹³⁵

Az Ellenőrző Bizottság számos **hibára és hiányosságra rámutatott a Facebook és az Instagram működésével kapcsolatban**, de tekintve, hogy ezek újból és újból felmerültek a különböző ügyek vizsgálatakor, az a következtetés vonható le, hogy a Meta platformjai egyelőre akarva vagy akaratlanul (megfelelő kapacitás hiányában), de **nem tettek eleget az Ellenőrző Bizottság felhívásainak, ajánlásainak.**

¹³³ <https://oversightboard.com/appeals-process/>

¹³⁴ Facebook Oversight Board Bylaws https://about.fb.com/wp-content/uploads/2020/01/Bylaws_v6.pdf

¹³⁵ <https://www.oversightboard.com/>

A leginkább szembetűnő probléma a **transzparencia és a normavilágosság hiánya**. A Facebook és az Instagram gyakran nem magyarázza el a felhasználóknak, hogy pontosan mely szabályt szegték meg, és pontosan miért minősül az adott tartalom szabálysértőnek, holott a szabályzat szerint ezt kötelezően közölniük kellene. Erre példa a 2021-002-FB-UA számú eset, ahol a közzétevőt nem tájékoztatták, hogy tartalmát kifejezetten a Facebook blackface-re vonatkozó szabályai alapján törölték. Az ügyben egy olyan videót távolítottak el, melyben egy gyerek találkozik a Mikulással („Sinterklaas”) és két Fekete Péterrel („Zwarte Piet”), ez utóbbiak arca feketére van festve, illetve afrikai hajviselet idéző parókát viselnek a kalapjuk alatt. Az egyik Zwarte Piet azt mondja a gyerekeknek: „Nézd csak, megtaláltam a kalapodat! Szeretnéd feltenni? Úgy fogsz kinézni, mint egy igazi Piet!” Bár a „Zwarte Piet” Hollandiában egy régi hagyományt képvisel, a Facebook a közösségi alapelvei között (jelen esetben a gyűlöletbeszéd részeként) kifejezetten tiltja a fekete arcfestést (blackface), a “káros sztereotípiák és az emberi mivolttól megfosztó általánosítások vizuális formáit tiltó szabályának megsértése miatt”. Bár az Ellenőrző Bizottság helybenhagyta a Facebook döntését, felhívta a figyelmét arra, hogy **az érintett felhasználót nem tájékoztatta a döntésének okairól.**¹³⁶

A fentiekén túl, arról is **szükséges lenne értesíteni** mind a tartalmat közzétevőket, mind a tartalmat jelentőket, ha az **őket érintő tartalmakkal kapcsolatban valamilyen döntést hoznak**, vagy a **korábbi döntésüket megváltoztatják**, az esetek jelentős részében azonban ez is elmarad, mint például a 2021-012-FB-UA számú döntésnél. Ebben az ügyben egy képet távolított el a Facebook, amin egy wampümvő látható, olyan ábrákkal, amik a Kamloops-eseményeket szándékozták ábrázolni (az esetet néhány hónappal megelőzően a kanadai Brit Kolumbiában az őslakosok gyerekeinek iskolái területén jelöletlen sírokat találtak). A képhez tartozó cím és leírás az alábbiakat tartalmazta: „Kill the Indian/ Save the Man” (Öld meg az indiánt / Mentsd meg az embert) „Theft of the Innocent, Evil Posing as Saviours, Residential School / Concentration Camp, Waiting for Discovery, Bring Our Children Home” (Az ártatlanok meglopása, A gonoszok megmentőként tetszelegnek, Bentlakásos iskola / Koncentrációs tábor, Felfedezésre várva, Hozzátok haza a gyermekeinket). A felhasználó hozzátette azt is, hogy az alkotással nem akart további fájdalmat okozni a túlélőknek, és csupán **figyelemfelhívási cézzal tette közzé a képet**. Azonban a Facebook automatizált moderátor

¹³⁶ <https://www.oversightboard.com/decision/FB-S6NRTDAJ/>

rendszere, majd később két emberi moderátor is a **gyűlöletbeszédre vonatkozó közösségi alapelv potenciális megsértéseként értelmezte** az említett tartalmat, és eltávolította azt. Ehhez képest a törlésig a 4000 megtekintőből senki nem jelentette a tartalmat, és **az Ellenőrző Bizottság is úgy ítélte meg, hogy a bejegyzés „válaszbeszédnek minősül”, aminek célja a szembeszállás a diszkriminációval és az elnyomással (amennyiben a felhasználó ezen szándéka egyértelműen megállapítható, ahogy ebben az esetben is)**. A Facebook ezután visszaállította a tartalmat, erről azonban nem tájékoztatta a közvétevet.¹³⁷

Továbbá félreértésekhez vezet az, hogy a szóban forgó platformok nem magyarázzák el, hogy a felhasználók **miképpen tudják egyértelművé tenni a bejegyzésük mögött húzódó szándékot, az általuk készített tartalom célját**, így a szükségesnél több bejegyzés kerül eltávolításra, megsértve ezzel a véleménynyilvánítás szabadságához való jogot, ahogy ez a 2021-006-IG-UA számú esetenél is történt. Az esetet követően az Ellenőrző Bizottság külön felhívta a figyelmet, hogy a **veszélyes magánszemélyekkel és szervezetekkel kapcsolatos szabályt egészítsék ki azzal, hogy ilyen esetben mi nem minősül ezen személyek tiltott „támogatásának”**. Ebben az ügyben egy Instagram-felhasználó egy képet tett közzé Abdullah Öcalanról, a Kurdisztáni Munkáspárt (PKK) egyik alapító tagjáról azzal a leírással, hogy „mindnyájan készen álltok erre a beszélgetésre” (a magánzárkában való fogva tartásáról). A bejegyzést az Instagram a veszélyes magánszemélyekre és szervezetekre vonatkozó szabályok alapján eltávolította, mivel a PKK erőszakot alkalmazott a független kurd állam létrehozásához, így mind a párt, mind Öcalan veszélyes entitásnak minősülnek. Mivel azonban a Meta nem érvényesített egy korábbi (2018-as) belső iránymutatást, amely **megengedi a párbeszédet veszélyes entitásként megjelölt magánszemélyek magánzárkában való bebörtönzésének körülményeiről**, a moderátorok szabálysértőként értelmezték a tartalmat (bár az iránymutatás nélkül sem kellett volna eltávolítani, mivel a tartalmat közvétevet nem fejezte ki támogatását a PKK és Öcalan irányába). Az Ellenőrző Bizottság felülbírálta az eredeti döntést, de addigra az Instagram már helyreállította a tartalmat.¹³⁸

Az itt írt esetekkel kapcsolatban egyébként megállapítható, hogy némileg **ellentmondanak** annak a fentiekben elemzett, Franciaországgal kapcsolatban vizsgált a Bataclan koncertteremben történt terrortámadás áldozatainak fotóival kapcsolatos 2015-ös **elsőfokú**

¹³⁷ <https://www.oversightboard.com/decision/FB-L1LANIA7/>

¹³⁸ <https://www.oversightboard.com/decision/IG-I9DP23IB/>

döntésével, hogy **a kontextus, illetve a cél alapján nem találta jogellenesnek (közösségi alapelveket sértőnek) az emberi méltóságot sértő fényképeket**, amikor azokat a terrorizmus elítélése, vagy az áldozatok iránti együttérzés kifejezése céljából osztották meg.

Átláthatósági és kiszámíthatósági probléma még, hogy **a Facebook és az Instagram döntése olykor nincs összhangban a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozására vonatkozó emberi jogi normákkal, így ha a felhasználók ismerik és be is tartják a szabályokat, az sem jelent garanciát arra, hogy a bejegyzésük nem lesz eltávolítva**, ahogy az a 2020-006-FB-FBR számú ügyben is történt, ahol a Facebook a félretájékoztatásról és közvetlenül fenyegető károkozásról szóló szabályának megsértése miatt távolított el egy videót, holott a szóban forgó bejegyzésben a felhasználó csupán a francia egészségügyi kormányzati politika ellen tiltakozott a Covid-19 kapcsán. A Facebook azzal magyarázta a döntését, hogy a felhasználó azt állította, létezik gyógymód a Covid-19-re, méghozzá az általa javasolt, vényköteles gyógyszer kombináció, ami viszont az emberek „öngyógyításához vezetne”, így pedig figyelmen kívül hagynák a kormány által javasolt egészségügyi iránymutatásokat. A Bizottság felülbírálta a Facebook döntését, hiszen az eltávolított tartalom pusztán véleménynyilvánítás volt, és megállapította, hogy az alkalmazott szabály pontatlan, továbbá nincs összhangban a nemzetközi emberi jogi normákkal. Annak ellenére, hogy ebben az esetben nem történt szabálysértés, **a felhasználóknak általánosságban komoly nehézséget jelent eldönteni, hogy a tartalmuk esetleg szabályt sért-e, mivel a Facebook különböző dokumentumokban, eltérő webhelyeken sorolja fel, mi számít tilosnak**. Ennél az ügynél továbbá az is felmerült, hogy bár a Facebook rendelkezik az eltávolításnál kevésbé drasztikus eszközökkel, azok ritkábban kerülnek alkalmazásra, aránytalanságot és a felhasználók joginak csorbítását eredményezve, ahogy itt is történt, hiszen attól még, hogy a tartalom pontatlan volt, közvetlenül fenyegető károkozás kockázatát nem hordozta magában, így azt nem kellett volna feltétlenül eltávolítani.¹³⁹

Főként a perifériára került közösségek vonatkozásában visszatérő **problémát jelentenek a nyelvi kérdések, a félrefordítások, illetve a közösségi alapelvek és a belső végrehajtási alapelvek elérhetlensége az adott, kevésbé széleskörűen használt nyelveken**. Ez némiképp ugyan érthető, de ha a Facebook, illetve az Instagram elérhető egy adott térségben, felelősséget kellene vállalniuk azért, hogy az ott beszélt nyelven, nyelveken is minden

¹³⁹ <https://www.oversightboard.com/decision/FB-XWJQBU9A/>

ugyanúgy elérhető legyen a felhasználók számára, mint máshol, illetve a moderátoroknak is szükséges lenne ismerniük az adott nyelveket a megfelelő döntések meghozásához. A 2021-007-FB-UA számú esetben például egy felhasználó burmai nyelven tett közzé egy bejegyzést a mianmari hadsereg számára juttatott pénzüsszegekről, melyben **a Facebook fordítása alapján szabálysértő szavakat használt, így a Facebook a gyűlöletbeszédre vonatkozó közösségi alapelv megsértése miatt eltávolította a bejegyzést.** Bár az alapelv tiltja a „személy vagy embercsoport megcélzását faji hovatartozás, etnikai származás vagy nemzetiség alapján durva szavak[kal] vagy kifejezések[kel] a sértés szándékával”, itt ez nem valósulhatott meg, mivel a bejegyzés a kínai államról szólt, nem a kínai emberekről, csak a burmai nyelvben ugyanazt a kifejezést használják mindkettőre, így a Facebook moderátora a kontextus alapján döntött, de hibásan. Az Ellenőrző Bizottság ezért felülbírált a Facebook döntését, és elrendelte a tartalom visszaállítását.¹⁴⁰

Számottevő problémát jelent az automatizáltság, főként **az automatikus moderálási folyamatok, melyek eredményeként a kontextust gyakran figyelmen kívül hagyják.** Ez gyakran előfordul a **szatirikus, ironikus tartalmak vonatkozásában, ahol a szöveggörnyezet különösen nagy relevanciával bír,** mint a 2021-005-FB-UA számú ügynél, ahol az egyik felhasználó a „napi nehézség” (más néven „kétgombos”) mém adaptációját osztotta meg, amit a Facebook először a kíméletlen és érzéketlen tartalomra, majd a gyűlöletbeszédre vonatkozó közösségi alapelvére hivatkozva eltávolított, de arról nem tájékoztatta a közzétevőt, hogy másik közösségi alapelv alapján fenntartotta a döntést, miután felülvizsgálatot kért. A mémben a képregényfigura arca helyén török zászló van, és a jobb kezét a fejére teszi, láthatóan izzad, felette pedig a következő leírás szerepel: „Az örmény népirtás hazugság” és „Az örmények terroristák voltak, akik megérdemelték a sorsukat”. A Bizottság szerint a „kétgombos” mém két választási lehetőséget állít szembe annak érdekében, hogy felhívja a figyelmet a potenciális ellentmondásokra, és a tagadás kultúráját **gúnyolja,** amely egyszerre állítja, hogy „a népirtás nem történt meg”, valamint, hogy „az áldozatok megérdemelték, ami történt velük”. Továbbá megjegyezte, hogy ez a bejegyzés a **szatírák kivételéhez** is tartozhatna, amit a Facebooknak be kellene építenie a közösségi alapelvekbe, és **az ilyen típusú tartalmak vizsgálatára külön eljárás alkalmazását javasolta.**¹⁴¹

¹⁴⁰ <https://www.oversightboard.com/decision/FB-ZWQUPZLZ/>

¹⁴¹ <https://www.oversightboard.com/decision/FB-RZL57QHJ/>

Az előbbihez kapcsolatosan lényeges hiányosság, hogy az **adott alapelvek vonatkozásában a kivételek nincsenek mindig feltüntetve, így azokkal a felhasználók és a moderátorok sincsenek mindig tisztában, illetve a rendszer sem észleli őket automatikusan**, ami végeredményként megint csak a vélemények elnémításához vezet az eltávolítással. Például a 2022-003-IG-UA számú ügy tartalmára hiába vonatkozott az olyan beszédre érvényes kivétel, amelyet az emberek „saját magukra vonatkozóan vagy pozitív felhanggal használnak”, valamint az, amely engedélyezi a gyűlöletbeszéd idézését „annak elítélése vagy figyelemfelhívás” céljából, a bejegyzés gyűlöletbeszédre való hivatkozással mégis eltávolításra került. Ebben a bejegyzésben egy Instagram-fiók, amely queer narratívákkal foglalkozik az arab kultúrában, megosztott tíz képet feliratokkal, amik olyan becsmérlő szavakat ábrázoltak, amiket a „nőies módon viselkedő” férfiakra használnak az arabok, és hozzátette, hogy ezzel „az ilyen bántó kifejezések használatának helyreállítása” volt a célja, és hogy nem támogatja az említett kifejezések használatát. **Az Ellenőrző Bizottság felülbírálta a Meta döntését, és azt javasolta, hogy pontosítsa a moderátorok számára, hogy miképpen tudják felmérni a gyalázkodó tartalmak tekintetében a kivételeket, továbbá szorgalmazta az ország- és kultúraspecifikus kisebbségi vélemények beépítését a moderációs eljárásba.**¹⁴²

Arra vonatkozóan, hogy az Ellenőrző Bizottság mi alapján választja ki az ügyeket, nincs közzétéve információ, az ügyek mind a tárgyakat, mind a döntést tekintve igencsak változatosak.

Megállapítások

1. Az online platformok szabályzatai elsődlegesen azt írják elő, hogy milyen tartalmak közzététele tiltott a platformon.
2. A platformok a jogsértő tartalmakat **elsődlegesen a saját szabályzataik alapján vizsgálják**. Amennyiben egy belső szabályzatot sértő tartalom nem kerül **eltávolításra**, az az online **platform részéről szerződésszegésnek minősül**. Ennek megfelelően a platform tehát a jogsértő tartalom tekintetében **nem csupán a közvetítő szolgáltatókra irányadó másodlagos felelősség alapján, hanem elsődlegesen a szerződésszegés következményeiért felel**.
3. A tartalom-moderáció elsődlegesen automatikusan, algoritmusok által történik.

¹⁴² <https://www.oversightboard.com/decision/IG-2PJ00L4T/>

4. A jogsértéssel kapcsolatos szankciók tekintetében a közszereplőkre eltérő szabályok vonatkoznak, mivel a befolyásuk miatt a szabályszegésükkel okozható kár nagyobb mértékű.
5. Szabálysértő tartalom közérdekből elérhető maradhat.
6. A tartalom vizsgálata során tekintettel kell lenni a kontextusra, a bejegyzéssel elérni kívánt célra, a tartalmat közzétevő szándékára, amely alapján eldönthető, hogy van-e helye a véleménynyilvánításhoz való jog korlátozásának.
7. Hiányosságok a Facebook tartalom-moderációjával kapcsolatban:
 - 7.1. A szabályzatok nehéz elérhetősége (több dokumentumban, több helyen)
 - 7.2. A tiltó szabályok szerinti kivételek nem teljeskörű felsorolása
 - 7.3. A transzparencia és normavilágosság hiánya
 - 7.4. A döntések indokolásának hiánya
 - 7.5. A döntésről való tájékoztatás hiánya
 - 7.6. A kontextus vizsgálatának nehézségei: (i) az algoritmusok nem tudják megfelelően értelmezni a kontextust (pl. humor, irónia, gúny), (ii) a tartalmat közzétevő felhasználók szándéka nem minden esetben világos (iii) eltérő kulturális háttér
 - 7.7. Nyelvi nehézségek (kevésbé ismert nyelvek értelmezése, a szabályzatok korlátozott elérhetősége ezeken a nyelveken)
8. Az eltávolítási döntések során a **tartalmakat** nem csak értelmezni szükséges, hanem azok **jogi minősítését is el kell végezni**, ami, különösen a véleménynyilvánítás szabadságához való jog korlátozása és az azzal szemben álló jogok érvényesítése tekintetében komplex jogi feladat.
9. Folyamatosan rengeteg, eltérő kulturális háttérű felhasználó tesz közzé rengeteg tartalmat.
10. A tartalom stílusát, minőségét negatívan befolyásolhatja az online közeg kvázi személytelensége.

Észrevételek, lehetséges gyakorlati problémák

Megítélésünk szerint, az online platformokon közzétett rengeteg változatos tartalom nagyon nehezen kezelhető nemzetközileg is egységesen, mind a szabályozás, mind a szankcionálás és jogérvényesítés szempontjából. A platformok belső szabályzatai, felhasználási feltételei tesznek kísérletet arra, hogy megállapítsák azokat a minimumszabályokat, amelyek magára a platformra és minden felhasználóra egyaránt érvényesek a platform használata során. Azonban

ezek a platformok önszabályozási dokumentumai, amelynek kikényszeríthetősége – még abban az esetben is, ha a platform saját felülvizsgálati fórumot hoz létre – problémákba ütközik. Nehézséget okoz továbbá, hogy a nagy számú tartalmakat az eltávolítási eljárás során komplex jogi minősítésen keresztül lehet értékelni. Mindezek mellett, a közvetítő szolgáltatókra irányadó másodlagos felelősség következtében, a platformok felelhetnek a nemzeti jogok szempontjából jogellenes tartalmakért és a véleménynyilvánításhoz való jog megsértéséért egyaránt. Ebben a tekintetben azonban fontos figyelembe venni a platform a felhasználókkal szembeni jelentős erőfölényét. A fentiekben felvázolt problémákra igyekszik megoldást nyújtani a DSA, az abban foglalt eljárási garanciákon, átláthatósági és együttműködési kötelezettségeken keresztül. **A kérdés tulajdonképpen az, hogy – a folyamatos technológiai fejlődést is figyelembevéve – elegendő lehet-e a jövőben az online platformok önszabályozása és az egységes európai szabályozás vagy érdemes lenne, esetleg a társszabályozás keretein belül konszenzuális megoldási lehetőségeket kidolgozni a feltárt problémák tekintetében.**

VII. Aktuális szabályozási viták, lehetőségek

Az online platformok – és általánosságban a nagy technológiai vállalatok – egységes szabályozásával kapcsolatos kérdések napjainkban is foglalkoztatják a jogalkotókat. A központi kérdés, elsősorban az, hogy megfelelő megoldás-e a platformok saját hatáskörben alkotott tartalomszabályozása és a jogsértő tartalmakra vonatkozó eljárásrendje, vagy, mivel az önszabályozás kialakításában jelentős szerepet játszanak a platformok, mint tech cégek saját gazdasági érdekei, és a tartalom jogszerűségére vonatkozó döntéseket végül ezen önszabályozás alapján, szintén saját hatáskörben döntenek el, szükséges-e az online platformokra kötelező speciális szabályozás kialakítása.¹⁴³ A fentiek során a platformok szigorúbb szabályozása és a jogsértő tartalmak visszaszorítása körében vizsgáltuk a DSA bizonyos új törekvéseit, a tagállami kezdeményezéseket (NetzDG). A legfontosabb kérdés továbbra is az, hogy milyen szempontból (tartalmi / eljárási / technológiai / átláthatósági) lehetne a leghatékonyabb a platformok szabályozása, milyen szabályok alapján (EU / tagállami jogszabályok / társszabályozás) és milyen módon lehetne ezeket a legjobban kikényszeríteni (bírói út / hatósági kötelezés). Az alábbiakban megkíséreljük médiajogi szempontból

¹⁴³ Hernold, 2021

megvizsgálni a – személyiségi jogi szempontból releváns – lehetséges szabályozás következő lépéseinek kérdését.

Közösségi platformok vs. médiaszabályozás

A közösségi média platformok új nyilvánosságot, a nyilvánosság egy új formáját teremtették meg azáltal, hogy azokon – általában egy egyszerű regisztrációs folyamat után – bárki, bárkivel megoszthatja egy adott kérdésben a véleményét, vagy mások bejegyzéseit, tartalmait, akár azonnal, nagy nyilvánosság előtt kommentálhatja anélkül, hogy annak – figyelemmel a személyes jelenlét hiányára is – esetleges következményeit kellő súllyal értékelné vagy mérlegelné.

A platformoknak, illetve az általuk használt algoritmusok által irányított rendező tevékenységnek egyértelműen szerepe van abban, hogy egyes közösségi média felhasználók milyen tartalmakkal találkoznak, mik azok a tartalmak, amelyeket számukra az online platform megmutat, megoszt, az adott felhasználóról szerzett több tízezer adat birtokában, azok széleskörű elemzését, az adott személy „profilozását” követően. *„A szűrőbuborék-elmélet szerint az internetes kapuőrök a társadalmi kohézió gyengülését idézik elő azzal, hogy a felhasználóknak tetsző, az ő egyetértésükkel találkozó tartalmakat teszik leginkább láthatóvá. Ezen tartalmak kiválasztása az egyes felhasználókról gyűjtött adatok értékelése nyomán történik, azaz minél több időt tölt valaki egy adott platformon (vagy minél inkább képes az adott platform rögzíteni az illető egyéb online aktivitását), az annál pontosabban lesz képes meghatározni az egyén érdeklődési körébe tartozó tartalmakat, számára pontosan célzott hirdetéseket kínálni, a Facebook esetében pedig összeállítani hírfolyamát (news feed).”¹⁴⁴*

Vizsgáljuk meg, hogy a jelenlegi médiaszabályozásnak van-e olyan rendelkezése, amely – leginkább a személyiségi jogsértések aspektusából – bármilyen módon vonatkoztatható bármely online platformra, van-e arra mód, vagy egyáltalán van-e annak értelme, hogy – elsősorban a közösségi média speciális működése okán – ezekre az online platformokra a személyiségi jogérvényesítés szempontjából médiaszolgáltatóként tekintünk azért, hogy a jogsérelmet szenvedett jogosult ennek okán, gyorsabban, hatékonyabban elégtételt kaphasson.

¹⁴⁴ Koltay András: A social media platformok jogi státusa a szólásszabadság nézőpontjából (In medias Res-2019)

Az AVMS irányelv szerint az „audiovizuális médiaszolgáltatás” „az Európai Unió működéséről szóló szerződés 56. és 57. cikkében meghatározott szolgáltatás, ha a szolgáltatás vagy annak egy elkülöníthető része fő célja a műsorszolgáltatás, egy médiaszolgáltató szerkesztői felelőssége mellett...”¹⁴⁵ „Az irányelv azon szolgáltatásokra terjed ki, amelyeket gazdasági szolgáltatásként, a szolgáltatás nyújtójának szerkesztői felelőssége mellett, tájékoztatási, szórakoztatási vagy oktatási céllal, a nyilvánossághoz történő eljuttatás céljával nyújtanak.”¹⁴⁶

Az Smtv. szerint a médiaszolgáltatás önálló, üzletszerűen – rendszeresen, nyereség elérése érdekében, gazdasági kockázatvállalás mellett – végzett gazdasági szolgáltatás, amelynek, illetve amely egy elválasztható részének elsődleges célja, hogy egy médiaszolgáltató szerkesztői felelősségi körébe tartozó műsorszámokat tájékoztatás, szórakoztatás vagy oktatás céljából a nyilvánossághoz eljuttassa valamely elektronikus hírközlő hálózaton keresztül.¹⁴⁷

Az AVMS 1. cikkének (1) bek. d) pontja szerint „médiaszolgáltató”: az a természetes vagy jogi személy, aki szerkesztői felelősséggel tartozik az audiovizuális médiaszolgáltatás audiovizuális tartalmának kiválasztásáért, és meghatározza annak megszervezésének módját.

A fentiekből tehát azt láthatjuk, hogy 4 feltétele van annak, hogy médiaszolgáltatásnak tekinthessünk egy szolgáltatást:

1. gazdasági szolgáltatás jelleg
2. szerkesztői felelősség
3. tájékoztatási, szórakoztatási vagy oktatási cél, és
4. a nyilvánossághoz történő eljuttatás, mint elsődleges cél.¹⁴⁸

A fenti fogalmi elemeket egyesével vizsgálva a négy feltételből kettőnek biztosan megfelel a legtöbb közösségi oldal. Egyrésztől egyértelműen szórakoztatási és/vagy tájékoztatási céllal működnek, másrésztől a nyilvános használat alapvető eleme és célja a közösségi oldalaknak,

¹⁴⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 2010/13/EU irányelve (2010. március 10.) a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról (kodifikált változat), 1. cikk (1) bek. a) i.) pont.

¹⁴⁶ Dr. Papp János Tamás: A közösségi média platformok szabályozása a demokratikus nyilvánosság édelmében (Doktori értekezés- Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- És Államtudományi Doktori Iskola), 2021

¹⁴⁷ Smtv. 1. § 1. pont

¹⁴⁸ KOLTAY András – MAYER Annamária – POGÁCSÁS Anett: A médiatartalom-szolgáltatások meghatározása és differenciálása a szabályozásban. In: KOLTAY i.m. (2019a) 531. / Papp 2021

ugyanis az elérhetőség akkor is megvalósul, ha egy adott tartalomhoz való hozzáféréshez valamilyen regisztráció vagy bejelentkezés szükséges.¹⁴⁹

A gazdasági szolgáltatási jelleg ugyancsak megállapítható, hiszen a közösségi média platformok rendszeresen, nyereség elérése érdekében, gazdasági kockázatvállalás mellett működnek. A legérdekesebb kérdés ugyanakkor az, hogy ezekre a platformokra mennyiben terjed ki a szerkesztői felelősség, mennyiben lehet őket az adott tartalom szerkesztőjének tekinteni, kimondható-e, hogy az egyes közösségi oldalakon megjelenő tartalmak vonatkozásában a szerkesztői döntéseket a platform maga hozza. Különösen felmerül ez a kérdés, mivel tudjuk, hogy az egyes tartalmakról, azok közzétételéről – a hagyományos médiaszolgáltató működésétől eltérően – a döntéseket nem személyek (szerkesztő, az adott műsor főszerkesztője, a médiaszolgáltató programigazgatója, stb.) hozzák, hanem mesterséges intelligencia által vezérelt algoritmusok, felhasználva az adott közösségi média felhasználoiról gyűjtött adatokat. *„Az algoritmus rengeteg változót figyelembe véve választja ki mely tartalmakra lehet kíváncsi valójában a felhasználó. A közösségi média tartalmát tehát a felhasználók hozzák létre, ugyanakkor minden egyes bejegyzés egy kvázi kiválogató mechanizmuson megy keresztül. Kérdés azonban, hogy az algoritmus szűrését mennyiben tekinthetjük valódi szerkesztői tevékenységnek, ha pedig annak tekintjük, felfoghatjuk-e a közösségi oldalakat egyfajta online médiumként, ahol a felhasználók az írók, a Facebook pedig a felelős szerkesztő.”*¹⁵⁰

Az AVMS a szerkesztői felelősség feltételéül határozza meg, hogy a szerkesztési feladatokat végző hatékony ellenőrzést lásson el a műsorok kiválasztása, azok szervezése felett, akár időrendben, televíziós adások esetén, akár katalógusban, lekérhető audiovizuális műsorok esetében. **A fentiek összegzése alapján levonhatjuk azt a következtetést, hogy a jelenlegi szabályozás alapján a közösségi média nem minősülhet médiaszolgáltatónak, így a médiaszolgáltatókra vonatkozó szabályokat sem lehet változtatás nélkül alkalmazni rájuk.**

„Az AVMS irányelv 2007 óta vonja szabályozás alá a lekérhető médiaszolgáltatásokat, amelyek az interneten keresztül is elérhetők lehetnek, de ezek sorába a social media nem illeszthető be. Ennek fő oka az, hogy a lekérhető médiaszolgáltatást nyújtónak a közzétett tartalmakkal

¹⁴⁹ Uo. 535. / Uo. 48.

¹⁵⁰ Papp, 2021

kapcsolatban szerkesztői felelőssége van, maga rendeli meg, vásárolja őket, mindenesetre dönt a tartalmak közzététele felől, a social media viszont csak platformot biztosít a kommunikációnak, a tartalommal kapcsolatban előzetes döntést általában nem hoz (hozhat, ha előzetes szűrést alkalmaz, de az a tartalmak egy adott körére terjed csak ki).’’¹⁵¹

Mivel azonban az utóbbi időben egyértelmű az a törekvés, hogy az egyes közösségi platformokra vonatkozóan mégis valamilyen, a médiaszabályozáshoz hasonló tartalmi szabályozást lenne szükséges alkotni, vagy már meglévőt alkalmazni, ezért indokolt megvizsgálnunk, hogy mely – a kommunikációs, tartalomgyártási/tartalomszolgáltatási iparágban már működő – szolgáltatáshoz áll a legközelebb a közösségi média. Mondhatjuk-e azt, hogy a közösségi média felületükre videókat feltöltő felhasználók a lekérhető médiaszolgáltatáshoz hasonló módon működnek. Kijelenthetjük-e azt, hogy az online közösségi platformok az általuk az adott felhasználó részére „fogyasztásra felajánlott” tartalom okán egy ingyenesen hozzáférhető, alapvetően reklámbevételből élő AVOD szolgáltatóként működnek. Ebben az esetben a közösségi média felületén hozzáférhetővé tett könyvtárban (vagy az AVMS szerinti „műsorkatalógusban”) található tartalmakról a platform, illetve az adott Facebook oldal felhasználója dönt. Így tehát az adott Facebook profil tulajdonosa maga is alakítja, hogy a saját profilján, az azt követők részére milyen tartalmat tesz hozzáférhetővé és meghatározza az általa preferált nyilvánosság körét is a különböző beállítások alkalmazásával.

Az adott Facebook profil tulajdonosa tehát – ha természetes személy – egyrészt tartalomfogyasztó (nézője, hallgatója, olvasója a Facebook által számára célzottan hozzáférhetővé tett tartalomnak), másrészt pedig tartalom-közzétevő/-szolgáltató lesz ugyanazon a platformon.

Az Európai Unió felismerve, hogy a közösségi oldalak üzemeltetői a korábbi passzív szerepüket túllépve maguk is szervezői/rendezői tevékenységet végeznek a platformjaikra feltöltött tartalmakat illetően, bizonyos közösségi oldalakat beemelt a médiaszabályozás körébe.¹⁵² Így kerültek szabályozásra az AVMS irányelvben a videómegosztóplatform-szolgáltatások.

¹⁵¹ Koltay, 2019

¹⁵² Papp, 2021

Videómegosztóplatform-szolgáltatás: az Európai Unió működéséről szóló szerződés 56. és 57. cikkében meghatározott olyan szolgáltatás, amelynek, vagy amely egy elválasztható részének vagy egy alapvető funkciójának elsődleges célja, hogy tájékoztatás, szórakoztatás vagy oktatás céljából a 2002/21/EK irányelv 2. cikkének a) pontja értelmében vett elektronikus hírközlő hálózatokon keresztül olyan műsorszámokat, felhasználó által létrehozott videókat, vagy mindkettőt juttasson el a közönséghez, amelyekért a videómegosztó platform szolgáltatója nem tartozik szerkesztői felelősséggel, és amelyeket a videómegosztó platform szolgáltatója rendszerez például automatikus eszközökkel vagy algoritmusokkal, különösen megjelenítés, címkézés és sorba rendezés révén.¹⁵³

A fenti fogalomból megállapítható, hogy *„a videómegosztó platform kategóriája tehát magában foglalja a social medián keresztül közzétett audiovizuális tartalmakat is, dacára a megtevesztő megnevezésnek. A bevezetett új fogalom szerint e tartalmakért a szolgáltató nem rendelkezik szerkesztői felelősséggel, tevékenysége során csupán rendszerezi, megjeleníti, címkézi, sorba rendezi őket, de ezzel nem válik médiaszolgáltatóvá.”*¹⁵⁴

Következő lépésként azt vizsgáljuk, hogy a jelenlegi európai vagy magyar médiaszabályozásnak van-e olyan rendelkezése, amely – leginkább a személyiségi jogok védelme, azok megsértése szempontjából – bármely módon vonatkoztatható a közösségi médiára, van-e arra mód vagy egyáltalán érdemes-e azzal foglalkozni, hogy – a közösségi média speciális működése okán – ezekre az online platformokra a személyiségi jogsértés szempontjából médiaszolgáltatóként tekintsünk például azért, hogy a jogsérelmet szenvedett jogalany a médiaszolgáltatói státusz okán, gyorsabban, hatékonyabban elégtételt kaphasson.

Abból a szempontból nincs különbség az offline világban elkövetett és az online platformokon megvalósított személyiségi jogsértések között, hogy mindegyikre azonos módon vonatkoznak az általános polgári jogi személyiségvédelmi szabályok. *„A felhasználók egymást az offline világban megszokott módon perelhetik, például rágalmazásért vagy a magánélet megsértése miatt, illetve a bevett módon tehetnek feljelentést, ha bűncselekmény elkövetésére, például gyűlöletbeszédre vagy erőszakra uszításra gyanakszanak.”*¹⁵⁵

¹⁵³ AVMS 1. cikk (1) bek. b) aa) pont.

¹⁵⁴ Papp, 2021

¹⁵⁵ Koltay, 2019

Ugyanakkor egy online platformon elkövetett személyiségi jogsértésnél értékelni kell azt a nyilvánosságot, amit az adott tartalom elért, és azt az időszakot, amíg az inkriminált tartalom a nyilvánosság számára hozzáférhető volt, nem beszélve arról, hogy ennek átvétele, terjedése szinte nem is akadályozható meg. A social médiában elkövetett jogsértéseknek éppen az ad különös jelentőséget és súlyt, hogy azok nagyon rövid időn belül érhetnek el nagy nyilvánosságot. „*A jogi eljárások ugyanazok, de a social medián keresztül történő véleménynyilvánítás módja, formája, hatása és az elért nyilvánosság (így az okozott kár vagy előidézett veszély) eltér az offline közlések hasonló paramétereitől, ezért a szólásszabadság határainak vizsgálatakor figyelemmel kell lenni a social media platformon zajló kommunikáció sajátosságaira.*”¹⁵⁶

A magyar médiatörvény szerinti sajtótermék fogalmából az **internetes sajtótermékre** az alábbi definíció adható: **internetes újság vagy hírportál** az, amelyet gazdasági szolgáltatásként nyújtanak, amelynek tartalmáért valamely természetes vagy jogi személy szerkesztői felelősséget visel, és amelynek elsődleges célja szövegből, illetve képekből álló tartalmaknak a nyilvánossághoz való eljuttatása tájékoztatás, szórakoztatás vagy oktatás céljából, valamely elektronikus hírközlő hálózaton keresztül. A szerkesztői felelősség a médiatartalom kiválasztása és összeállítása során megvalósuló tényleges ellenőrzésért való felelősséget jelenti, és nem eredményez szükségszerűen jogi felelősséget a sajtótermék tekintetében. Gazdasági szolgáltatás az önálló, üzletszerűen – rendszeresen, nyereség elérése érdekében, gazdasági kockázatvállalás mellett – végzett szolgáltatás¹⁵⁷.

Az NMHH nyilvántartást vezet az internetes sajtótermékekről és hírportálokról, az Mttv. pedig kimondja, hogy ha a médiaszolgáltató lineáris és lekérhető szolgáltatást is nyújt, illetve, ha a sajtóterméket kiadó nyomtatott és internetes sajtóterméket is megjelentet, köteles médiaszolgáltatásait, illetve sajtótermékeit külön-külön bejelenteni¹⁵⁸.

Az egyes jogsértések esetén alkalmazható jogkövetkezmények alkalmazhatók az internetes sajtótermékekre. Az Mttv. V. fejezete határozza meg a jogsértés esetén alkalmazható jogkövetkezményeket, ahol az internetes sajtótermékekre irányadó szabályok is megtalálhatók.

¹⁵⁶ Koltay, 2019

¹⁵⁷ Mttv. 203.§ 60.

¹⁵⁸ Mttv. 41.§ (5)

Az Mttv. VI. fejezete rendelkezik a médiaigazgatásban az Smtv. céljainak, alapelveinek hatékony megvalósítása és többek között az önkéntes jogkövetés előmozdítása érdekében társszabályozási formában megvalósítható együttműködésről. Ez alapján a Médiatanács közigazgatási szerződésben egyes hatósági ügytípusok ellátására hatalmazhatja fel az önszabályozó szervezeteket, így az Smtv. 14. és 16-20. §-ainak, vagy azok bármelyikének felügyeletét az internetes sajtótermékek tekintetében¹⁵⁹.

A fentiek után azt vizsgáljuk, hogy azon vállalkozások, akik elsődlegesen médiaszolgáltatók (TV-k, rádiók, lekérhető mediaszolgáltatók), vagy internetes sajtótermékként regisztráltak magukat az NMHH-nál, de ezzel egyidejűleg, az alap tartalomszolgáltatással azonos brand alatt, márkanévvel üzemeltetnek közösségi média platformot is, azoknak a közösségi média jelenléte értékelhető-e pl. internetes sajtótermékként, vagy előírható-e számukra néhány olyan kötelezettség, ami a személyiségi jogában megsértett személy részére plusz lehetőséget, garanciát jelent, ha hagyományos média felületen megjelent tartalom miatt kíván igényt érvényesíteni.

Természetesen egy internetes sajtótermék Facebook oldalán azonos tartalommal vagy részben azonos tartalommal megjelenő cikk – ami pl. aktív linkkel vezet el az internetes sajtótermék (fő)oldalára a cikk teljes tartalmához – személyiségi jogsértés estén az internetes sajtótermék kiadója ellen indított perben oly módon is érvényesíthető, hogy a felperes a per tárgyává teszi a közösségi média platformon megjelent plusz tartalmat is, és azzal kapcsolatosan a Facebook oldalon is kéri a Ptk. alapján igényelhető jogkövetkezmények alkalmazását, ideértve azt is, hogy ebben az esetben a sérelemdíj mértékének megállapítása körében értékelésre kerülhet a platformon való közzététellel elért olvasók nagyobb száma is.

Van azonban egy olyan jogintézmény, amely médiaszolgáltatókkal, kiadókkal, sajtótermékekkel szemben jogvédelmet biztosít bizonyos valótlan tartalom közzététele esetén, de nem terjed ki az adott mediaszolgáltató/internetes sajtótermék által használt közösségi média oldalra, ez pedig a magyar jogban a sajtó-helyreigazítási jog¹⁶⁰. A sajtó-helyreigazítási jogot az európai szabályozás „válaszási jog”-ként ismeri. A válaszási jog tágabb kereteket nyújt a sérelmet szenvedett számára, a magyar szabállyal szemben, ahol kizárólag a valótlan tények, vagy a hamis látszatot keltő valós tényekre vonatkozóan kérhető azok kijavítása, akár oly módon, hogy

¹⁵⁹ Mttv.192.§ (1)-(2)

¹⁶⁰ Smtv V. cím

az adott sajtószerv köteles a valós információkat is közzétenni. A sajtó-helyreigazítás az AVMS 28. cikke alapján hivatott a nemzeti szabályozás során – alapesetben televíziókkal szemben – jogorvoslatot nyújtani a valótlan tartalmú tények közzétételével szemben.

A sajtó-helyreigazítás egyik legfontosabb jellemzője az (vagy legalábbis annak kellene lennie), hogy soron kívüli jogérvényesítési lehetőséget biztosít a személyiségi jogában megsértett részére. Akkor indítható sajtó-helyreigazítási eljárás, ha valakiről bármely médiatartalomban valótlan tényt állítanak, híresztelnek vagy vele kapcsolatban valós tényeket hamis színben tüntetnek fel. Ebben az esetben követelheti olyan helyreigazító közlemény közzétételét, amelyből kitűnik, hogy a közlés mely tényállításai valótlan, illetve megalapozatlan, mely tényeket tünteti fel hamis színben és ehhez képest melyek a valós tények¹⁶¹.

A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp) határozza meg, hogy a sajtó-helyreigazítás iránti igényt a médiaszolgáltatótól, a sajtótermék szerkesztőségétől vagy a hírügynökségtől (sajtószerv) kérheti a jogosult¹⁶². Amennyiben a sajtószerv nem tesz eleget a kérelemnek, úgy a helyreigazítást igénylő a sajtószerv (aki ebben az esetben lehet a perbeli jogképességgel nem rendelkező szerkesztőség is) ellen pert indíthat a helyreigazító közlemény közzététele iránt¹⁶³.

A kérdés tehát az, hogy van-e értelme annak, hogy ezeknek az amúgy a hagyományos médiaszabályok alapján működni kötelező vállalkozásoknak a közösségi oldalára a jogalkotó kiterjessze a sajtó-helyreigazítás jogintézményét. A lineáris, a lekérhető médiaszolgáltatók és az internetes sajtótermékeket működtető vállalkozások teljes joggal mutatnak rá arra, hogy rájuk mennyivel több korlátozás, kötelezettség vonatkozik, pedig a hagyományos média és a közösségi média felületén megjelenő tartalom fogyasztása között már szinte nincs is különbség. Most, amikor a TV-képernyő leginkább már csak képernyőként funkcionál nehezen indokolható, hogy a versenyhátrányt, többletköltséget okozó egyes szabályok miért csak a médiaszolgáltatókra vonatkoznak.

Megfontolandó lehet, hogy a szabályozás első lépéseként, nemzeti szabályozás esetén a sajtó-helyreigazítás, míg az EU-s szabályok alapján a válaszadási jog gyakorolhatósága bevezetésre

¹⁶¹ Smtv 12.§ (1)

¹⁶² Pp. 495.§ (1) bek.

¹⁶³ Pp. 495.§ (1) bek.

kerüljön a közösségi média felületeken, elsőként talán az egyébként is médiaszolgáltatóként/internetes sajtótermékként működő tartalomszolgáltatók közösségi média oldalain közzétett jogsértő tartalmakra vonatkozóan.

Adhat-e plusz garanciát egy személyiségi jogában megsértett személy részére, ha lehetővé tesszük számára, hogy a közösségi média felületén megjelenő tartalom ellen is helyreigazítást kérjen? Abból a szempontból megfontolás tárgya lehet ez a lehetőség, mivel ezzel egyszerre valamennyi helyen megjelent jogsértő tartalom kapcsán lehetne viszonylag gyorsan jogorvoslatot igényelni, és sikeres fellépés esetén elégtételt is kapni a sérelmet szenvedett személyeknek. Amit még fontosnak tartunk továbbá, hogy az ilyen, – az online platformokon – közzétett helyreigazítás esetén az adott oldalt üzemeltető ne adjon/ne adhasson lehetőséget a helyreigazításhoz kommentek fűzésére, hiszen a sajtó-helyreigazítás egyik lényeges eleme, hogy azt a kötelezett „kommentár nélkül” köteles közzétenni.

Azt semmiképp sem látjuk egyelőre, hogy pl. egy sajtó-helyreigazítási eljárás egy természetes személy által a közösségi média oldalán közzétett jogsértő tényállítás miatt kötelezhető lenne helyreigazító közlemény közzétételére. Erre csak úgy látnánk lehetőséget, vagy leginkább úgy tudnánk ezt elképzelni, hogy jelen esetben a hatóság/bíróság az első döntés jogát társszabályozás keretében delegálná valamely szakmai szervezet részére.

Ezzel egyébiránt megdőlné az a dogma, hogy a Facebook a kivételek területe, hogy semmilyen szabályozást nem lehet ráhúzni a közösségi médiára és az egyes jogesetekből keletkező joggyakorlat a későbbi szabályozás megalkotásához is precedenst teremthetne.

VIII. A vizsgált joggyakorlat összehasonlító elemzése

A fentiekben, elsősorban a személyiségi jogérvényesítés szempontjából vizsgált európai, német, francia, magyar és platform joggyakorlat összehasonlítása, elemzése során számos hasonlóságot, különbséget tártunk fel. Az alábbiakban összefoglaljuk megfigyeléseinket, észrevételeinket, és az ezekkel kapcsolatos, lehetséges továbblépési lehetőségeket. Bár kutatásunk során elsődlegesen a személyiségi jogi nézőpontból fontos szempontok alapján indultunk el, az online platformok szabályozása, az online platformokkal szembeni jogérvényesítés, az online platformokkal való együttműködés tekintetében általánosan alkalmazható megfigyeléseket is tettünk.

Általánosan megállapítható, hogy az online megvalósított – tehát pillanatok alatt világszerte elterjedő – személyiségi jogi jogsértésekkel kapcsolatos **jogérvényesítés fő szempontjai** a következők:

1. A jogosult – elsősorban személyiségi – jogainak leggyorsabb és leghatékonyabb védelme, a jogsértő állapot mielőbbi megszüntetése, ezen belül a jogérvényesítési lehetőségek egyértelműsége, egyszerűsége, elérhetősége és kiszámíthatósága.
2. A jogsértést elkövető véleménynyilvánítás szabadságához való jogának érvényesítése és a következmények előreláthatósága, kiszámíthatósága egy esetleges jogsértés esetén.
3. Társadalmi szempontból az információhoz való hozzáféréshez való jog általános érvényesítése, a közérdekű viták elősegítése.

Megfigyelhető tehát, hogy az online megvalósított személyiségi jogsértések kezelésének legnagyobb nehézsége a jogosult, a jogsértő és a társadalom egymással szemben álló igényeinek, érdekeinek egyidejű, kiegyensúlyozott érvényesítése.

VIII.1. Joghatóság

1. Az Európai Unió Bírósága által alkalmazott, a joghatóságra irányadó szabályozás és jogalkalmazói módszerek tekintetében két gyakorlati problémát tártunk fel. (1) A kártérítéshez képest járulékos igények, azaz a sérelmezett információ törlésének és helyreigazításának

érvényesíthetősége nem a hozzáférhetőséghez kapcsolódik, (2) ezzel szemben a ténylegesen bekövetkezett károk érvényesítése azonban a hozzáférhetőséghez kapcsolódik. Megítélésünk szerint a hozzáférhetőség szorosabban kapcsolódik a törlési és a helyreigazítási igényekhez, mivel a jogosult elsődleges érdeke a jogsértő állapot megszüntetése. Emellett pedig, figyelemmel arra, hogy a kárigény részét a nem vagyoni – azaz szubjektíven megítélt – károk is képezik, a hozzáférhetőséghez kapcsolt ténylegesen bekövetkezett károk érvényesítésének lehetősége a jogsértő szempontjából bizonyulhat terhesnek. Azonban a nem vagyoni károk széleskörű érvényesítésének a lehetősége betöltheti az online jogsértések tekintetében kiemelkedően fontos preventív funkcióját.

VIII.2. Szabályozás

1. Az online platformok belső szabályzataival kapcsolatban megállapítottuk, hogy azok megkísérlik a platformokon kifejtett online magatartások tekintetében meghatározni azokat a minimumszabályokat – tehát legsúlyosabb jogsértéseket –, amelyek betartása minden felhasználóra – nemzetiségüktől, kulturális háttérüktől, személyes joguktól függetlenül – egyaránt kötelező. Ezek a szabályzatok, közérthetőségi céllal, elsősorban tiltó szabályokat fogalmaznak meg. Ennek következtében azonban a szabályozás nem teljeskörű, nincs pontosan meghatározva sem a tiltott magatartások, sem az ezek alóli kivételek köre. Ezen túl problémaként merül fel az egyes online platformok belső szabályzatainak – elsősorban a tiltott magatartások eltérő megfogalmazása miatt – oly mértékű eltérése, hogy más lesz az elbírálása ugyanannak a magatartásnak a különböző online platformokon, ráadásul nem teljesen érthető jogelvek alapján. Azért volna szükség az egységes és pontos szabályozásra, mert a szabályzatok értelmezése tekintetében a felhasználók – elsősorban a magánélethez való jog és a véleménynyilvánításhoz való jog szempontjából – eltérő kulturális, jogi háttérrel rendelkeznek, így előfordul, hogy a felhasználók számára egyszerűen más minősül jogsértésnek. A szabályzatokra vonatkozó további kritika ezek nehéz elérhetősége, figyelemmel arra, hogy a szabályok időnként külön dokumentumban, eltérő weboldalakon találhatóak, és nem minden felhasználó nyelvén érhetők el. Ennek következtében sem a szabályok, sem a jogérvényesítéssel kapcsolatos eljárások nem könnyen érhetők el.

2. Az. Európai szabályozás szempontjából fontosnak tartjuk az online platformokra irányadó harmonizált szabályok kialakítását, ebben a tekintetben a DSA-t és a DMA-t megfelelő továbblépésnek tartjuk. Pozitív előrelépés a DSA által a platformok által alkalmazott

tartalomirányító technikák, folyamatok szabályozása, az értesítési-eltávolítási eljárás garanciáinak kidolgozása, az átláthatóságra vonatkozó törekvés és a hatósági jogérvényesítés lehetősége.

3. A hatályos európai szabályozás legfontosabb dokumentuma továbbra is a GDPR. Figyelemmel arra, hogy az online térben tulajdonképpen minden adat, és a GDPR az Európában adatkezelést végző szolgáltatók tekintetében közvetlenül – tehát nem csak a másodlagos közvetítői szolgáltatói felelősség szerint – alkalmazandó, a személyiségi jogvédelem sok esetben alapítható a GDPR szerinti szabályokra. Ebben a tekintetben kivételt képez ez alól a becsülethez való jog védelme. A becsülethez való jog tényállításokat nem tartalmazó, kimondottan csak értékítéletet megfogalmazó véleménynyilvánítással sérthető meg, amely adatvédelmi szempontból nem érvényesíthető, így ezzel kapcsolatban a GDPR nem nyújt megfelelő védelmet.

4. A nemzeti szabályozási kezdeményezések a gyakorlatban – ahol hatályba léptek – hatékonyak bizonyulnak. A platformok kiemelten kezelik a NetzDG alapján benyújtott panaszokat, az ezekkel kapcsolatos döntéseik tekintetében pedig indokolási és tájékoztatási kötelezettség terheli őket. Eredményesnek tartjuk továbbá a NetzDG alapján biztosított hatósági jogérvényesítést, a – személyes felelősséget kiszélesítő – bírságolás jogintézményét. A NetzDG-vel szembeni kritika azonban az, hogy a DSA a harmonizált európai szabályozásra törekszik, ami egyébként a platformok szempontjából is könnyebben kezelhető, ennek megfelelően a tagállami szabályozás során érdemes figyelembe venni az egységes szabályozás és fellépés szempontjait.

5. A magyar szabályozás szempontjából a legfontosabb eltérés, hogy az Alaptörvény rögzíti, hogy a magánélethez való jog megelőzi a véleménynyilvánítás szabadságához való jogot. Ez tehát azt jelenti, hogy amennyiben a véleménynyilvánítás magánéletre vonatkozó információt tartalmaz, az további vizsgálat nélkül jogsértő. Az európai szabályozás és joggyakorlat alapján a magánélethez való jog és a véleménynyilvánítás szabadságához való jog egymással egyenértékű, a két jog ütközése esetén érdekmérlegelési tesztet szükséges végezni annak megítélése során, hogy melyik jog védelme élvez elsőbbséget a konkrét ügyben. A fenti alaptörvényi rendelkezés alapján 2018-ban hatályba lépett a magánélet védelméről szóló törvény, amely tovább szélesítette a magánélet védelmét a véleménynyilvánítás szabadságával szemben, a közszereplők tekintetében is, illetve konkrétan kiterjesztette a magánélet védelmét

az online kommunikációra. Ez tehát azt jelenti, hogy a magánélet védelméről szóló törvény megfelel annak az EJEB joggyakorlata által támasztott kritériumnak, hogy Magyarországon van olyan **pontosan megfogalmazott, és a jogkövetkezményeket előreláthatóan tartalmazó jogszabály** – illetve irányadó joggyakorlat –, ami a jogvitában alkalmazandó. Ennek alapján tehát egy magyar vonatkozású jogvitában a magánélet védelméhez való jog minden esetben megelőzi a véleménynyilvánítás szabadságához való jogot.

VIII.3. Jogalkalmazás

1. Az online platformokon közzétételre kerülő tartalmak előzetes moderációját algoritmusok végzik. Ez a gyakorlat, figyelemmel arra, hogy az algoritmusok a kontextust – különösen a humort, gúnyt, iróniát, kulturális sajátosságokat, a tartalmat közzétevő célját, szándékát – nem tudják értelmezni sok esetben vezet ahhoz, hogy jogszerű tartalmak kerülnek megfelelő indokolás nélkül törlésre. Az online platformok saját joggyakorlatának vizsgálata során arra a megállapításra jutottunk, hogy döntéseivel általánosságban a véleménynyilvánítás szabadságához való jog érvényesítését szorgalmazza. Fontos példa erre, hogy egy a fentiekben kifejtett francia ügyben az emberi méltóságot sértő tartalom, mivel célja szerint a terrorizmus elítélése irányult, a platform megítélése szempontjából nem sértette a közösségi alapelveket. Azonban a döntések nem egységesek, sok esetben az sem világos, hogy a platform milyen szabályok és szempontok alapján hozza meg a döntését. Ezen túl ahhoz képest, hogy mennyi panasz érkezik a platformokhoz, nagyon kevés döntés nyilvános, a legtöbb platformnál egyáltalán nincs elérhető joggyakorlat, így ennek vizsgálata, feltárása, esetleges ellenőrzése komoly nehézségekbe ütközik. Gyakorlati problémát jelent továbbá az, hogy az online platformoknak komplex jogkérdésekben kell döntéseket hozniuk, amelyhez jelentős, jogi szakértelemmel rendelkező, humán erőforrásra van szükség. Pozitívnak tarjuk a Facebook felülvizsgálati fórumának az Ellenőrző Bizottságnak a létrehozását. Azonban az Ellenőrző Bizottság szempontjából nem egyértelmű, hogy milyen szempontok által választja ki az általa elbírálásra kerülő ügyeket, illetve a közzétett ügyek meglehetősen rendszertelenek, tehát jelenleg általánosságban nem teljesen világos az Ellenőrző Bizottság működése. Ebben a körben lehetséges előrelépésnek tartjuk az Ellenőrző Bizottság és a nemzeti hatóságok, bíróságok, egyéb szervezetek együttműködését az online platformokon megvalósított tartalmi szempontú jogsértések kezelésével, eldöntésével kapcsolatban.

2. Fontos kritika az online platformok joggyakorlatával kapcsolatban, hogy amennyiben a tartalom közösségi alapelvbe nem ütközik, kizárólag nemzeti jogszabályt sért, az adott tartalmat csak azon ország területén teszik hozzáférhetetlenné, amely jogot a kérdésben alkalmazták. Az online jogsértések fontos jellemzője, hogy a veszélyük éppen abban rejlik, hogy a jogosult sérelme az egész világon bekövetkezik. Tehát, amennyiben a megállapítottan jogsértő tartalom egyébként bármely más országból, sőt, akár az adott országból is másik ország IP címének a használatával elérhető marad, a jogsértés tulajdonképpen nem kerül megszüntetésre. A személyiségi jogok védelme szempontjából különösen fontos a jogsértés teljeskörű megszüntetése.

3. Az EJEB joggyakorlatában a magánélethez való jog körébe tartoznak a Ptk. által nevesített személyiségi jogok. Ahogy a fentiekben megállapítottuk az Alaptörvény VI. cikkének (1) bekezdése szerint a véleménynyilvánítás szabadsága nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével. Az EJEB joggyakorlatában azonban a magánélet védelméhez való jog és a véleménynyilvánítás szabadságához való jog egymással egyenértékű, ütközésük esetén érdekmérlegelési teszt alkalmazandó. Általánosan megállapítható, hogy az EJEB joggyakorlata a véleménynyilvánítás szabadságához való jog érvényesítését szorgalmazza az online jogsértések tekintetében. Ennek következtében a nemzeti személyiségvédelem szintje jogrendszerenként, ám ugyanazokon az online platformokon, eltérő lehet.

Fontos különbség az európai és magyar joggyakorlat között a jóhírnév és becsülethez való jog érvényesítése körében a súlyossági küszöbérték vizsgálata. Ennek megfelelően az EJEB, bizonyos, egyébként becsületsértő tartalmak – általában kommentek – tekintetében nem folytat eljárást, figyelemmel arra, hogy azok jelentéktelenek, korlátozott nyilvánosságúak vagy egész egyszerűen csak alacsony színvonalú a stílusuk és/vagy nem komolyan vehető tartalmak. A magyar joggyakorlat alapján a becsület megsértését jelenti különösen a más személy társadalmi megítélésének hátrányos befolyásolására alkalmas, kifejezésmódjában indokolatlanul bántó minden véleménynyilvánítás. Az EJEB gyakorlatában tehát a becsülethez való jog vizsgálatához a sérelmezett tartalomnak magasabb súlyossági szinten kell elérnie, mint a magyar joggyakorlatban.

Eltérés továbbá a hiperhivatkozásokra vonatkozó felelősség kérdése. A magyar joggyakorlatban a jóhírnév megsértése a sértő, valótlan tény híresztelésével közvetlenül is

megvalósítható. Az EJEJ joggyakorlatában nem ért egyet azzal az állásponttal, amely egyenlőségjelet tesz a hiperhivatkozás egyszerű posztolása és a jóhírnév sértő információ híresztelése között, és ezzel automatikusan megállapíthatóvá teszi magáért a tartalomért való felelősséget.

4. A platformok, az EJEJ és a magyar bíróságok joggyakorlat eltéréseket mutat a közszereplők személyiségvédelmével kapcsolatban. A platformok a közszereplők tekintetében – figyelemmel véleménybefolyásoló erejükre – jogsértő tartalmak közzététele esetén súlyosabb szankciókat állapítanak meg, azonban a személyiségvédelmüket nem szabályozzák. Az EJEJ gyakorlatában a közszereplőknek – a hazaihoz hasonlóan – szélesebb tőrési kötelezettségük van, ennek ítéletben rögzített korlátja, hogy bármilyen bizonyíték nélkül nyilvánosan bűncselekménnyel vádolják őket. A magyar joggyakorlat szempontjából a közszereplőknek szintén tágabb tőrési kötelezettségük van a kritikus megnyilvánulásokkal szemben, azonban ennek általános korlátai az emberi méltósághoz való jog, illetve a magánélet védelméhez való jog.

5. A bírósági eljárásokkal szembeni általános kritika, hogy az online térbe került jogsértő tartalmakkal szemben – tehát a jogsértő állapot megszüntetése érdekében – nem nyújtanak kellően gyors fellépési lehetőséget. Így felmerülhet az igénye olyan egyszerűsített bírósági eljárások kidolgozásának, amelyek elősegítik a gyorsabb jogérvényesítést, mint például a sajtóhelyreigazítási pert¹⁶⁴ vagy a képmáshoz és a hangfelvételhez való jog érvényesítése iránt indított pert¹⁶⁵ megelőző kötelező eljárások. Ezen túl – figyelemmel a német példára is – hatékonynak és gyorsnak tartjuk a hatósági jogérvényesítést, amelynek kereteit megítélésünk szerint érdemes lenne európai szinten kidolgozni annak érdekében, hogy a nemzeti hatóságok az online platformokkal szembeni eljárásai egységesek, és így a platformok által is könnyebben kezelhetők legyenek.

VIII.4. Szankciók

1. A platformokon alkalmazott szankciók szempontjából pozitívnak tartjuk a hibapontrendszer bevezetését. Ez azonban csak a jogsértő tartalmak közzétételehez kapcsolódik. Megítélésünk szerint érdemes lenne a hibapontrendszert az indokolatlan panasztételre is kiterjeszteni annak

¹⁶⁴ Pp. 459. §

¹⁶⁵ Pp. 502. §

érdekében, hogy a platformok szűkítsék a vizsgálni szükséges tartalmak körét az alapján, hogy a ténylegesen jogsértő tartalmak kerüljenek jelentésre.

2. A DSA – és jelenleg az Eker. irányelv – tekintetében alapvetően egyetértünk a másodlagos közvetítői szolgáltatói felelősség alkalmazásával, azzal, hogy bizonyos online platformok tekintetében szükségszerű megvizsgálni azt, hogy továbbra is beleférnek-e az egyszerű, passzív tárhelyszolgáltatók körébe, vagy az hogy a felhasználók által gyártott tartalmakat tulajdonképpen szerkesztőként rendszerezik – tehát a platform dönti el, hogy egy adott felhasználó pontosan milyen tartalmakkal találkozik –, illetve egyre szélesedő, napjainkban már a hagyományos médiát bőven meghaladó véleménybefolyásoló erejük megalapozhatja a tartalomszolgáltatókra egyébként irányadó, szélesebb felelősségi szabályok kialakítását.

3. A magyar joggyakorlat szempontjából a személyiségi jogsértések szankciói körében a sérelemdíj intézménye kiemelendő. A sérelmet szenvedett félnek való elégtételadason túl, a megfelelően meghatározott mértékű sérelemdíj alkalmas lehet az online jogsértések megelőzésére a jogsértő tartalmat közzétevők tekintetében. Amennyiben az online személyiségi jogi jogsértéseket a bírói gyakorlat megfelelően magas összegű sérelemdíjjal szankcionálja, az kellőképpen elrettentő lehet a tartalom közzétételét megelőzően.

4. Fontosnak tartjuk a németek által bevezetett bírságolási lehetőség feltárását, azzal, hogy megítélésünk szerint európai szinten egységes rendszer kialakítása lenne szükséges.

VIII.5. Összegzés

A jelen kutatásban feltárt megfigyelések alapján általánosságban az a véleményünk, hogy – figyelemmel az online platformok jelentős erőfölényére – fontosnak tartjuk az egységes európai fellépést mind a platformok lehetséges szabályozása, mind a jogsértésekkel kapcsolatos jogérvényesítés szempontjából. Ebből a szempontból jelentős előrelépésnek tartjuk a digitális szolgáltatásokról szóló törvénycsomagot. Megítélésünk szerint, ezen túl, megfelelő következő lépés lehet a társszabályozás kialakítása az online platformokkal, hiszen ezen keresztül van lehetőség a platformokon, illetve a platformok által megvalósított jogsértések közös szabályainak, a legsúlyosabb jogsértések meghatározásának és a jogérvényesítési eljárások egységesítésére oly módon, hogy a szabályozás a platformokkal együttesen kerülne kidolgozásra. A társszabályozás során továbbá figyelembe lehetne venni az online platformok

tartalomalakító és véleménybefolyásoló szerepét, illetve az ezzel kapcsolatos felelősségi kérdéseket is. Ezen felül a társszabályozás lehetőséget biztosíthat a megfelelő hatósági ellenőrzés kialakítására is.

Mellékletek

1. számú melléklet – Összefoglaló táblázat a Ptk. tényállásainak megfeleltethető, az online platformok szabályzataiban megtalálható tényállások (készítette: Leel-Őssy Réka és dr. Hernold Fruzsina)

2. sz. melléklet – Összefoglaló táblázat az online platformokon közzétett szabálysértő tartalmakra irányadó rendelkezésekről (készítette: Leel-Őssy Réka)

Irodalomjegyzék

Anthony L. „Tony” Fargo: Az Internetszolgáltatók felelőssége az Egyesült államokban és Európában, In *Medias Res*, 2015, IV. Évfolyam, 2. szám, <https://media-tudomany.hu/wp-content/uploads/sites/13/2017/11/media-tudomany-az-internetszolgáltatok-felelossege-az-egyedul-allamokban-es-europaban-cikk-96.pdf> , Letöltés ideje: 2022.10.18.

Bakos-Kovács Kitti: A közösségi portálokon elkövetett egyes személyiségi jogsértések n: *Acta Universitatis Szegediensis: acta juridica et politica*, (81). 2018 http://acta.bibl.u-szeged.hu/53956/1/juridpol_081_039-052.pdf , Letöltés ideje: 2022.10.23.

Casey Newton, "Bodies in Seats" *The Verge*, June 19, 2019

Dr. Havasi Péter: A személyek polgári jogi védelmére vonatkozó szabályozás kritikai elemzése, javaslat az új szabályozásra (PJK, 2002/1.)

Dr. Papp János Tamás: A közösségi média platformok szabályozása a demokratikus nyilvánosság védelmében (Doktori értekezés- Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- És Államtudományi Doktori Iskola), 2021

Fővárosi Ítéltábla: Nem vagyoni kártérítés / sérelemdíj vitaindító anyaga. <http://fovarosiitelotabla.birosag.hu/20130530/polgari-kollegium> (2017. május 30.), Letöltés ideje: 2022.10.26.

Görög Márta – A személyiség védelme a becsület és jóhírnév vonatkozásában In.: A személyiség és a média a polgári és büntetőjogban, Szerk.: Csehi Zoltán – Koltay András – Navratyil Zoltán (Wolters Kluwer, Budapest, 2014)

Görög Márta – Gondolatok a személyiség magánjogi védelme körében In.: Személy és személyiség a jogban Szerk.: Menyhárd Attila – Gárdos-Orosz Fruzsina (Wolters Kluwer, Budapest, 2016)

Guide on Article 8 of the European Convention on Human Rights, Right to respect for private and family life, home and correspondence, utolsó frissítés: 2022. augusztus 31.

Guide on Article 10 of the European Convention on Human Rights, Freedom of expression, utolsó frissítés: 2022. augusztus 31.

Heidi Tworek, University of British Columbia, Paddy Leerssen, Institute for Information Law, University of Amsterdam - An Analysis Of Germany's NetzDG Law, Transatlantic Working Group, 2019

(https://www.ivir.nl/publicaties/download/NetzDG_Tworek_Leerssen_April_2019.pdf),

Letöltés ideje: 2022.10.19.

Hernold Fruzsina: Személyiségi jogi jogérvényesítés a Facebookon (a hatályos szabályozási környezetben) című, a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Infokommunikációs Szakjogász szakirányú továbbképzés, 2021

Hohmann Balázs, Kis Kelemen Bence: Törlés határok nélkül? <https://arsboni.hu/torles-hatarok-nelkul-tartalomszolgaltatok-felelossegenek-es-kotelezettsegenek-egy-kerdesei-az-europai-unio-birosaganak-egy-ujabb-dontesenek-tukreben/> , Letöltés ideje: 2022.10.19.

John Locke – Második értekezés a polgári kormányzatról – V. fejezet, A tulajdonról

KOLTAY András – MAYER Annamária – POGÁCSÁS Anett: A médiatartalom-szolgáltatások meghatározása és differenciálása a szabályozásban.

Koltay András: A social media platformok jogi státusa a szólásszabadság nézőpontjából, In *Medias Res*, 2019/1, 1, 1–56. <https://media-tudomany.hu/archivum/a-social-media-platformok-jogi-statusa-a-szolasszabadsag-nezopontjabol/>, Letöltés ideje: 2022.10.23.

Liability of Online Platforms, Study, Panel for the Future of Science and Technology, European Parliamentary Research Service, Scientific Foresight Unit (STOA), 2021

Magyarázat a nemzetközi magánjogról, Szerk.: Csehi Zoltán, Wolters Kluwer Hungary, 2020,

Matthias C. Kettemann: FOLLOW-UP TO THE COMPARATIVE STUDY ON “BLOCKING, FILTERING AND TAKEDOWN OF ILLEGAL INTERNET CONTENT”, Leibniz-Institute for Media Research | Hans-Bredow-Institut (HBI), Hamburg, Germany, 2019.

Nagy Krisztina: “Facebook files – gyűlöletbeszéd törölve? A közösségimédia-platformok tartalom-ellenőrzési tevékenységének alapjogi vonatkozásai”, *Algoritmusok, keresők, közösségi oldalak és a jog – A forgalomirányító szolgáltatások szabályozása*, HVG-ORAC, 2020

Pataki Árpád: „Anyahajó vagy gyorsnaszád? a személyiségi jogi perek bírói gyakorlatának változásai az új ptk. hatálybalépését követően” (Az új polgári törvénykönyv első öt évszerkesztette Gárdos-Orosz Fruzsina és Menyhárd Attila, megjelent: Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézet Budapest, 2019)

Polgári jog I-IV. - Kommentár a gyakorlat számára, Szerk.: Petrik Ferenc (HVG-ORAC Jogkódex), Harmadik rész – Személyiségi jogok, A személyiségi jog megsértésének jogellenessége

Simsa Tünde: A közösségi média és az online platformok szabályozása az Európai Unióban (Elemzés az országgyűlési képviselők részére) Országgyűlés Hivatala, Közgyűjteményi és Közművelődési Igazgatóság, Képviselői Információs Szolgálat, 2021

Spandana Singh, “Everything in Moderation - An Analysis of How Internet Platforms Are Using Artificial Intelligence to Moderate UserGenerated Content” *New America*, July 22, 2019

William Echikson és Olivia Knodt: Germany's NetzDG: A key test for combatting online hate, Center for European Policy Studies, 2018

William L. Prossner – Privacy, California Law Review, 1960,

Internetes hivatkozások

https://about.fb.com/wp-content/uploads/2020/01/Bylaws_v6.pdf

https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2018-10/fiche_thematique_-_donnees_personnelles_-_hu.pdf

<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-services-act-package>

<https://ec.europa.eu/newsroom/article29/items/667236/en>

https://freedomhouse.org/country/germany/freedom-net/2022#footnoteref1_gylu5pm

Letöltés ideje: 2022.10.26.

<https://help.twitter.com/en/rules-and-policies/enforcement-options>

<https://help.twitter.com/hu/rules-and-policies/twitter-report-violation>

Letöltés ideje: 2022.10.27.

https://nmhh.hu/cikk/187270/Internet_Hotline_forrodrot_a_karos_tartalmak_bejelentesere

Letöltés ideje: 2022.10.19.

<https://policies.google.com/terms?hl=hu>

<https://support.google.com/legal/answer/11512794?hl=hu>

<https://support.google.com/websearch/answer/9109?hl=hu>

Letöltés ideje: 2022.10.22.

<https://transparency.fb.com/data/content-restrictions/case-studies/>

<https://transparency.fb.com/hu-hu/enforcement/taking-action/disabling-accounts>

<https://transparency.fb.com/hu-hu/enforcement/taking-action/restricting-accounts>

<https://transparency.fb.com/hu-hu/enforcement/taking-action/restricting-accounts-by-public-figures>

Letöltés ideje: 2022.10.23.

<https://www.accessnow.org/regulating-online-platforms-eu-digital-services-act/>
https://www.bmj.de/DE/Themen/FokusThemen/NetzDG/NetzDG_EN_node.html

Letöltés ideje: 2022.10.21.

<https://www.facebook.com/help/2214522878809427>
<https://www.facebook.com/help/contact/430253071144967>
<https://www.facebook.com/help/instagram/165828726894770>
<https://www.facebook.com/legal/terms>

Letöltés ideje: 2022.10.23.

<https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000042031970>
<https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000801164/>
<https://www.loc.gov/item/global-legal-monitor/2020-06-29/france-constitutional-court-strikes-down-key-provisions-of-bill-on-hate-speech/>
<https://www.loc.gov/item/global-legal-monitor/2022-03-30/germany-administrative-court-of-cologne-grants-google-and-facebook-interim-relief-holds-network-enforcement-act-partially-violates-eu-law/>

Letöltés ideje: 2022.10. 26.

<https://www.oversightboard.com/>

Letöltés ideje: 2022.10.23.

<https://www.reuters.com/article/us-facebook-germany-fine-idUSKCN1TX1IC>

Letöltés ideje: 2022.10.25.

<https://www.tiktok.com/legal/report/feedback?lang=en>
<https://www.tiktok.com/legal/terms-of-service-eea?lang=hu>

Letöltés ideje: 2022.10.30.

Felhasznált jogszabályok

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) („Alaptörvény”)

2001. évi CVIII. törvény az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről („Ekertv.”)

2010. évi CIV. törvény a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól („Smtv.”)

2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról („Mttv.”)

2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról („Infotv.”)

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről („Btk.”)

2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről („Ptk.”)

2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról („Pp.”)

A magánélet védelméről szóló 2018. évi LIII. törvény („Mavévtv.”)

A nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. törvény („Nmjtv.”)

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 RENDELETE (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről („GDPR” / „általános adatvédelmi rendelet”)

Az Európai Parlament és a Tanács 1215/2012/EU rendelete (2012. december 12.) a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról („Brüsszel Ia. rendelet”)

Az Európai Parlament és a Tanács 2000/31/EK irányelve (2000. június 8.) a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól („Elektronikus kereskedelemről szóló irányelv”)

Az Európai Parlament és a Tanács Rendelete a digitális szolgáltatások egységes piacáról (digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály) és a 2000/31/EK irányelv módosításáról („DSA” / „digitális szolgáltatásokról szóló törvény”)

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/1925 Rendelete (2022. szeptember 14.) a digitális ágazat vonatkozásában a versengő és tisztességes piacokról, valamint az (EU) 2019/1937 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról (digitális piacokról szóló jogszabály) („DMA” / „digitális piacokról szóló törvény”)

Az Európai Unió Alapjogi Chartája (2016/C 202/02) („Alapjogi Charta”)

1950. november 4-én, Rómában kelt Egyezmény az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv („EJEE” / „Emberi Jogi Egyezmény”)

Az Európai Parlament és a Tanács 2010/13/Eu Irányelve a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról („AVMS” / „Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv”)

Az Egyesült Államok Alkotmányának Első Kiegészítése

Az 1996. évi amerikai illó kommunikációról szóló törvény (Communications Decency Act)

Az 1974. évi amerikai adatvédelmi törvény (Privacy Act)

Gesetz zur Verbesserung der Rechtsdurchsetzung in sozialen Netzwerken (Netzwerkdurchsetzungsgesetz - NetzDG)

LOI n o 2020-766 du 24 juin 2020 visant à lutter contre les contenus haineux sur internet (1) (Loi Avia)

LOI n o 2004-575 du 21 juin 2004 pour la confiance dans l'économie numérique (1)

Felhasznált ábrák jegyzéke

1. ábra: a legnépszerűbb közösségi platformok felhasználói száma
<https://www.broadbandsearch.net/blog/internet-statistics> Letöltés ideje: 2022.10.22.

2. ábra: a személyiség jogi védelme (készítette: dr. Hernold Fruzsina LL.M.)

3. ábra: panasztételek, eltávolítások száma a NetzDG alapján 2018-ban William Echikson és Olivia Knodt: Germany's NetzDG: A key test for combatting online hate, Center for European Policy Studies, 2018, (<file:///Users/fruzsihernold/Downloads/SSRN-id3300636.pdf>), Letöltés ideje: 2022.10.22.

1. számú melléklet – Összefoglaló táblázat a Ptk. tényállásainak megfeleltethető, az online platformok szabályzataiban megtalálható tényállások

Nevesített személyiségi jogok a magyar jogban	Közösségi Alapelvek - Meta	Közösségi irányelvek – YouTube	Közösségi irányelvek - TikTok	A Twitter szabályai
az emberi méltósághoz való jog megsértése [Ptk. 2:42. §]	Bevezetés – Méltóság Megfélemlítés és zaklatás Emberi kizsákmányolás Gyermekek szexuális kizsákmányolása, gyermekek elleni erőszak és meztelenség Felnőttek szexuális kizsákmányolása	Zaklatás és internetes zaklatás A gyermekek biztonsága	A kiskorúak biztonsága Megfélemlítés és zaklatás – bántalmazó magatartás, szexuális zaklatás Felnőttek meztelensége és szexuális tevékenysége – szexuális kizsákmányolás	Gyermekek szexuális zaklatása Visszaélés/zaklatás
magánélet, magánlakás megsértése [Ptk. 2:43. § b), a magánélet védelméről szóló 2018. évi LIII. törvény, Btk. 422/A.§]	Személyiségi jogok megsértése - egyéb magánjellegű információk			
személy hátrányos megkülönböztetése [Ptk. 2:43. § c), az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXXV. törvény, Btk. 332. §]	Gyűlöletbeszéd	Gyűlöletkeltés Erőszakos szélsőségek	Gyűlöletkeltő magatartás Erőszakos szélsőségek	Gyűlölködő viselkedés Erőszakos támadások elkövetői
a becsület és a jóhírnév megsértése [Ptk. 2:43. d), 2:45. §, Btk. 226-227. §]	Megfélemlítés és zaklatás	Zaklatás és internetes zaklatás	Megfélemlítés és zaklatás	
a magántitokhoz és a személyes adatok védelméhez való jog megsértése [Ptk. 2:43. § e), GDPR, Infotv., Btk. 219. §, 223. §]	Fiók integritása és hiteles identitás Kiberbiztonság Személyiségi jogok megsértése-személyazonosításra alkalmas információ	Mások személyes adataival való visszaélés	A platform biztonsága Integritás és hitelesség – mások megszemélyesítése	Adatvédelem-személyes adatok Hitelesség-félrevezető vagy megtévesztő identitások
a képmáshoz és hangfelvételhez való jog megsértése [Ptk. 2:43. § g), 2:48. §]				Adatvédelem-beleegyezés nélküli meztelenség
közéleti szereplő személyiségi jogának védelme [Ptk. 2:44. §]	Megfélemlítés és zaklatás			

2. számú melléklet - Összefoglaló táblázat az online platformokon közzétett szabálysértő tartalmakra irányadó rendelkezésekről

	Meta (FB+Instagram)	Google+YouTube	TikTok	Twitter
Felelősség főszabály szerint nem felelnek a tartalmakért	“Amennyiben elvárható szakértelemmel és gondossággal jártunk el, nem vállalunk felelősséget: olyan veszteségekért, amelyek nem a jelen Feltételek általunk való megszégéséből vagy egyébként a mi magatartásunkból erednek; olyan veszteségekért, amelyeket a jelen Feltételek elfogadásakor sem te, sem mi észszerűen nem láhattunk előre; bármilyen mások által közzétett sértő, helytelen, obszcén, jogszabályellenes vagy más módon kifogásolható tartalomért, amellyel a Szolgáltatásunkban találkozhat; továbbá az észszerű befolyásunkon kívüli eseményekért.”	“A Google-nak semmilyen ráhatása nincs a webhelyeken szereplő tartalomra – még akkor sem, ha az adott tartalmat a Google segítségével találta.”	“Ön felelős azért a tartalomért, amelyet Ön tesz elérhetővé a Platformon, és Önnek rendelkeznie kell minden olyan joggal, amely a tartalmak Platformon történő létrehozásához, közzétételéhez vagy megosztásához szükséges.”	Nincs róla információ
Technológia, automatikus szabályozás	A Meta kifejlesztett technológiája proaktívan észleli és eltávolítja a szabálysértő tartalmak döntő többségét már azelőtt, hogy bárki jelentené őket.	Ember által végzett és automatikus ellenőrzést egyaránt alkalmaznak annak biztosítása érdekében, hogy a hirdetések a létrehozásuktól kezdve megfeleljenek a Google hirdetési irányelveinek.	A TikTok tartalma először olyan technológián megy keresztül, amely azonosítja és jelzi a lehetséges szabályszegéseket. Ha a tartalomról kiderül, hogy sérti a Közösségi irányelveket, automatikusan eltávolításra kerül, vagy a Biztonsági csapat további felülvizsgálatra jelöli.	

<p>Jelentés, panasz</p>	<p>A platformon elérhető űrlapok, beépített jelentés funkciók segítségével lehet jelenteni, illetve panaszt tenni.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Személyiségi jogok megsértése, kép eltávolíttatása -saját -13 évesnél fiatalabb gyermek -Ha családtag/ismerős nem képes jelenteni, a gondviselője/képviselője • Fb, Instagram közösségi alapelveinek, felhasználási feltételeinek megsértése miatt • Jogszabálysértő tartalom 	<p>Google Kapcsolatfelvétel a webhely webmesterével:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kapcsolat link • Kapcsolattartási adatok keresése a Whois segítségével • Kapcsolatba lépés a webhely tárhelyszolgáltatójával <p>Írányelveket sértő hirdetések bejelentése</p> <p>YouTube Üzleti megkeresési email funkció</p> <ul style="list-style-type: none"> • Védjegy • Hamisítvány • Rágalmazás • Egyéb jogi probléma • Egyéb jogi panasz <p><u>Tartalmak megjelölése (panaszbejelentés):</u> Videó bejelentése Csatorna bejelentése Lejátszási lista bejelentése Indexkép bejelentése Link bejelentése Megjegyzés bejelentése Élő csevegési üzenet bejelentése Hirdetés bejelentése</p> <p><u>Egyéb bejelentési lehetőségek:</u> Adatvédelmi bejelentés</p>	<p>Az alkalmazáson belül, illetve online űrlap segítségével van lehetőség jelentést tenni.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 13 évesnél fiatalabb felhasználók • Javasolt keresés jelentése • Live videó jelentése • Live comment jelentése • Videó jelentése • Comment jelentése • Közvetlen üzenet jelentése • Felhasználó jelentése • Hang jelentése • Hashtag jelentése • Egyéb probléma jelentése 	<p>A platformon bejelentés tehető közvetlenül egy Tweetből, egy Listáról vagy profilból</p> <p>Pillanat jelentése, Tér jelentése, Felhasználói fiók jelentése, Termék jelentése, Jelentés küldése valaki más nevében</p>
--------------------------------	--	--	--	--

		Jogi bejelentés Halálesetet vagy súlyos sérülést ábrázolás		
Szankciók	<ul style="list-style-type: none"> • Hibapontok alapján tartalom-létrehozási korlátozás • Bizonyos funkciók használatának korlátozása • Eltávolítás az ajánlások közül • Terjesztés csökkentése • Fiók letiltása 	<ul style="list-style-type: none"> • A közösségi irányelveket sértő tartalmak eltávolítása • A fiatalabb közönség számára esetleg nem megfelelő tartalmak korhatárossá tétele (YouTube) 	<ul style="list-style-type: none"> • Egyes tartalmakhoz való hozzáférés korlátozása, vagy megszüntetése 	<ul style="list-style-type: none"> • Tweet szintű szankciók • Fiókszintű szankciók
Jogorvoslat	A Felülvizsgálat az Ellenőrző Bizottság által történik.	Fellebbezést azon a linken keresztül lehet benyújtani, ami a tartalom eltávolításáról küldött értesítésben található.	A Platformon elérhető fellebbezési funkciókon (Feedback-en) keresztül lehet fellebbezni, mely esetben a döntést felül fogják vizsgálni, és újra döntést hoznak.	Fellebbezést lehet benyújtani akár a Platformon, akár külön jelentés formájában